

แนวทางการปรับใช้แนวคิดเกษตรในเมืองในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง
พ.ศ.2562 กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINE FOR THE DEPLOYMENT OF URBAN AGRICULTURE TO ADDRESS IN LAND
AND BUILDING TAX ACT 2019 CASE STUDY OF BANGKOK METROPOLIS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Landscape Architecture in Landscape Architecture
Department of Landscape Architecture
FACULTY OF ARCHITECTURE
Chulalongkorn University
Academic Year 2022
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการปรับใช้แนวคิดเกษตรในเมืองในพระราชบัญญัติ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562 กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร
โดย	น.ส.ชามิตา เตชชัย
สาขาวิชา	ภูมิสถาปัตยกรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์ ดร.อริยา อรุณินท์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ จุมปา

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

----- คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรายุทธ ทริพย์สุข)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

----- ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉมาวงศ์ สุริยจันทร์)

----- อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.อริยา อรุณินท์)

----- อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ จุมปา)

----- กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์นิลุบล คล่องเวสสะ)

ชามิตา เตชชัย : แนวทางการปรับใช้แนวคิดเกษตรในเมืองในพระราชบัญญัติภาษีที่ดิน
และสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562 กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร. (GUIDELINE FOR THE
DEPLOYMENT OF URBAN AGRICULTURE TO ADDRESS IN LAND AND
BUILDING TAX ACT 2019 CASE STUDY OF BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่
ปรึกษาหลัก : ศ. ดร.อริยา อรุณินท์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ. ดร.มานิตย์ จุมปา

หลังจากมีประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 มีการตั้ง
คำถามมากมายโดยเฉพาะความเหมาะสมของประกาศแนบท้ายการประกอบพื้นที่เกษตร กำหนด
เพียงอัตราส่วนพื้นที่ต่อจำนวนชนิดต้นไม้ 57 ชนิด ทำให้เจ้าของที่ดินแสวงหาพื้นที่เพื่อปลูกพืชเช่น
กล้วยและมะนาวแทน ในมาตรา 37 วรรคหก กำหนดให้คณะกรรมการของแต่ละองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น สามารถเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีตามความเหมาะสมของบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ
และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่นั้นได้ ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาบริบทพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีความเป็น
เมืองมากกว่าชนบท รวมถึงมีมาตรการผังเมือง แผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะในหลายด้าน ซึ่งสามารถ
เชื่อมโยงกับประโยชน์ของเกษตรในเมือง โดยมีปัจจัย 3 สิ่งต้องคำนึงถึง คือ พื้นที่ตั้ง วัตถุประสงค์
และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกษตรในเมือง โดยงานวิจัยนี้สามารถเสนอแนะสาระสำคัญการ
ประกอบพื้นที่เกษตรในเมือง ในกรุงเทพมหานครคือ พื้นที่ 3 กลุ่มเขตชั้นในกรุงเทพมหานคร ซึ่ง
เป็นพื้นที่ส่วนบุคคลหรือพื้นที่นิติบุคคล มีวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่เพื่อการปลูก การเลี้ยงดู การทำ
ให้เพิ่มพูน การนำเข้าสู่กระบวนการที่เกี่ยวข้องอย่างการเพิ่มมูลค่า และการกระจายผลผลิตที่เป็น
อาหาร รวมถึงผลผลิตที่ไม่ใช่อาหารอย่างพืชที่เป็นยาสมุนไพร รวมถึงการใช้และนำกลับมาใช้ใหม่
ของทรัพยากร ผลิตภัณฑ์ และการบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเหล่านั้น การเสนอ
สาระสำคัญในข้อบัญญัติเกษตรในเมืองในกรุงเทพมหานครเพิ่มเติมการลดหย่อนภาษีตามมาตรการ
ส่งเสริมการพัฒนา โดยใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ คำนวณเพื่อลำดับคะแนนกิจกรรมที่
สอดคล้องกับเมือง กิจกรรมที่สอดคล้องสูงสุดได้แก่ การปลูกพืช การฝึกอาชีพ อบรมผู้นำ รวมกลุ่ม
แม่บ้าน ขายผลิตภัณฑ์ชุมชน และอบรมการจัดการเกษตรในเมือง

สาขาวิชา ภูมิสถาปัตยกรรม

ปีการศึกษา 2565

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

6270048125 : MAJOR LANDSCAPE ARCHITECTURE

KEYWORD: urban agriculture, Land and Building Tax Act 2019, Analytic Hierarchy Process, Legislative Drafting

Chamita Tachai : GUIDELINE FOR THE DEPLOYMENT OF URBAN AGRICULTURE TO ADDRESS IN LAND AND BUILDING TAX ACT 2019 CASE STUDY OF BANGKOK METROPOLIS . Advisor: Prof. ARIYA ARUNINTA, Ph.D
Co-advisor: Assoc. Prof. Dr. MANIT JUMPA

After the promulgation of the Land and Building Tax Act 2019, there were questions about the appropriateness of the agricultural land use regulations that that specified only 57 plant species. Most of the landowners have turned their vacant land into banana and lemon farm. In section 37 paragraph six, the committees of each local government organization can adjust tax rates consistent with the social, economic and environmental conditions of the land. In this research, focusing on the urban context of Bangkok, it was found that Bangkok development plan are relate with urban agriculture benefits. Urban agriculture requires 3 main components: location, objectives and activities. The results of the study can present the essence of urban agriculture regulations in Bangkok : there must be a private area with the objectives related to cultivation, farming, soil improvement, value added, food and non-food products distribution, as well as the utilization and recycling of related resources, products and services. Including proposing a tax deduction rate for urban agriculture land use engaged in line with urban development guidelines by using AHP tools for prioritize urban agriculture activities that are most impactful city such as planting, leadership training, maternity gathering, community products sales.

Field of Study: Landscape Architecture

Student's Signature

Academic Year: 2022

Advisor's Signature

Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการปรับใช้แนวคิดเกษตรในเมืองในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562 ภาควิชาศึกษารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อการสำเร็จการศึกษาของ ผู้เขียน สามารถดำเนินการจนประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจาก ศาสตราจารย์ ดร.อริยา อรุณินท์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่เข้าใจผู้เขียนและให้อิสระในการค้นคว้าและการนำเสนออย่างเต็มที่ ได้รับความอนุเคราะห์และสนับสนุนเป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ จุมปา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ให้คำแนะนำเรื่องกฎหมาย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉมาวรงค์ สุริยจันทร์ ประธานตรวจวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ นิลุบล คล่องเวสสะ ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งแนะนำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ครบถ้วนสมบูรณ์ จนกระทั่งสำเร็จด้วยดี และผู้เขียนจะเก็บความละเอียดรอบคอบที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตในด้านอื่นๆต่อไป ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมรุ่น ที่ให้คำปรึกษาการทำเล่มวิทยานิพนธ์เสมอมาถึงจะจบไปก่อนหรือจับมือเขียนเล่มจบไปพร้อมกัน

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานสำนักบริหารระบบกายภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และทีม Chula Zero waste ทุกคน ที่ให้กำลังใจในการต่อสู้กับความไม่มั่นใจในตัวเองในการนำเสนองานวิจัยให้ลุล่วงผ่านไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และครอบครัวโดยเฉพาะอาจารย์ไสว เตชชัย ที่เป็นแรงบรรดาลใจในการเรียนรู้ครั้งนี้ คุณวัลย์พร คุณภักดิ์วัฒน์ คุณกิตติภูมิ เตชชัย และคุณอรณิชา ที่เป็นแรงหนุนและแรงใจในการสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้อย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังว่างานวิจัยฉบับนี้คงเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

ชามิตา เตชชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....ค	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....ง	ง
กิตติกรรมประกาศ.....จ	จ
สารบัญ.....ฉ	ฉ
สารบัญตาราง.....ญ	ญ
สารบัญรูปภาพ.....ฉ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....14	14
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....14	14
1.2 คำถามวิจัย.....19	19
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....20	20
1.4 คำจำกัดความ.....20	20
1.5 ขอบเขตงานวิจัย.....22	22
1.6 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย.....28	28
1.7 ระยะเวลาในการทำวิจัย.....29	29
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....30	30
บทที่ 2 หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....31	31
2.1 เกษตรในเมืองและกระบวนการเกษตรในเมือง.....32	32
2.1.1 นิยามของเกษตรในเมือง.....32	32
2.1.2 ประโยชน์ของเกษตรในเมือง.....34	34
2.1.3 ประเภทของเกษตรในเมือง.....36	36
2.1.4 กระบวนการเกษตรในเมือง.....40	40

2.1.5	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดเกษตรในเมือง	44
2.1.6	กิจกรรมเกษตรในเมือง	47
2.1.7	ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเกษตรในเมืองและประโยชน์เกษตรในเมือง.....	53
2.2	กฎหมายภาษีและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์	56
2.2.1	คำนิยามของกฎหมายภาษี	56
2.2.2	วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร	57
2.2.3	โครงสร้างของภาษี.....	57
2.2.4	หลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี	58
2.2.5	เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร	59
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	62
3.1	ขั้นตอนในการทำวิจัย	62
3.1.1	ศึกษาค้นคว้าข้อมูล.....	62
3.1.2	รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	62
3.1.3	สรุปผลการศึกษาวิจัย	63
3.2	เครื่องมือในการทำวิจัย	64
3.2.1	กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์.....	64
3.2.2	แนวทางร่างข้อบัญญัติกฎหมาย	70
บทที่ 4	การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	76
4.1	กฎหมายและแผนพัฒนาเดิมของพื้นที่ ในกรุงเทพมหานคร	76
4.2	รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้ที่ดินและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	83
4.2.1	เพิ่มปฏิสัมพันธ์ให้คนในชุมชน	83
4.2.2	เสริมสร้างเมืองปลอดภัย ลดพื้นที่รกร้าง ให้สะอาด เป็นระเบียบ	83
4.2.3	มีอาหารที่ปลอดภัย ไม่ปนเปื้อนจากสารเคมีและเชื้อโรค	84
4.2.4	กระจายพื้นที่สีเขียวอย่างเพียงพอ ลดความร้อน สร้างบรรยากาศที่ดีให้เมือง	84

4.2.5	เพิ่มพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ ทุกเขตพื้นที่โดยมีการใช้ประโยชน์ที่ต่างกัน	85
4.2.6	กำหนดมาตรการการใช้ประโยชน์ที่ดินผสมผสานกับนโยบายของเมือง	85
4.2.7	อากาศสะอาด โดยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอากาศเมืองปลอดภัย	86
4.2.8	หาจุดเด่นเฉพาะของแต่ละย่าน	86
4.2.9	แหล่งที่อยู่อาศัยสมดุลกับแหล่งงานและสาธารณูปโภคในระยะ 5 กม.	86
4.2.10	เพิ่มการจัดการขยะ ให้มีประสิทธิภาพ	87
4.2.11	พื้นที่ลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม มีความพร้อมกับการรับมือน้ำท่วม	87
4.2.12	พื้นที่เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย	87
4.3	หาความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ด้านเกษตรในเมืองและวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง ..	94
4.4	ลำดับความสำคัญประโยชน์เกษตรในเมืองโดยใช้ AHP	96
4.4.1	สร้างแผนภูมิลำดับชั้น	96
4.4.2	การหาลำดับความสำคัญ (Prioritization)	98
4.4.3	การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักคะแนนของปัจจัย	99
4.4.3	การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักคะแนนของปัจจัย	100
4.4.4	ทดสอบความสอดคล้อง วิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญ ค่า C.I., ค่า C.R.	103
4.5	หาลำดับกิจกรรมเกษตรในเมือง ที่สอดคล้องกับประโยชน์ตามวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง	103
บพที่ 5	ข้อเสนอแนะสาระสำคัญในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร	108
	เรื่องที่ดินประเภทเกษตรในเมือง ในกรุงเทพมหานคร	108
5.1	สาเหตุที่ต้องยกร่างข้อบัญญัติ	108
5.2	กฎหมายที่ต้องยกเลิก	109
5.3	เพิ่มเติมความหมายของการประกอบเกษตรในเมือง	109
5.4	การคิดอัตราภาษีตามประเภทและกิจกรรมการใช้ที่ดินประกอบการเกษตรในเมือง	110
5.4.1	การคิดอัตราภาษีตามวัตถุประสงค์การใช้ที่ดิน	110

5.4.2 การคิดอัตราลดหย่อนภาษีให้กับพื้นที่ประกอบเกษตรในเมืองตามวัตถุประสงค์การประกอบเกษตรในเมือง.....	111
5.4.3 กิจกรรมที่เกิดขึ้นควรทบทวนทุก 5 ปี หลังประกาศใช้.....	113
5.5 ตัวอย่างการคิดภาษี	113
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	115
6.1 สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย	115
6.1.1 สรุปผลการศึกษาหลักการของเกษตรในเมืองและลำดับกิจกรรมสำคัญ.....	115
6.1.2 สรุปผลจากการศึกษาความต้องการและวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ของเมืองที่สัมพันธ์กับหลักการเกษตรในเมือง	120
6.1.3. สาระสำคัญ ในข้อบัญญัติ ประเภทการประกอบเกษตรในเมืองในกรุงเทพมหานคร ออกตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง	121
6.2 สรุปประเด็นที่จำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติม.....	125
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	132
อัตราภาษีในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ปี พ.ศ.2562.....	132
ชนิดพืช ใน ประกาศแนบท้าย หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในการประกอบเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2)	134
วิธีเก็บข้อมูลการดำเนินกิจกรรมเกษตรในเมือง (Barryและคณะ,2015:online).....	136
ความแตกต่างของพื้นที่เกษตรในเมืองและเกษตรในชนบท.....	137
นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมืองใน.....	138
แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20ปี 2556-2575 (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร ,2556)	145
ผลการคำนวณจาก โปรแกรมคำนวณกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์.....	148
ประวัติผู้เขียน	154

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 การคิดอัตราภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตามประเภทการใช้ที่ดินและตามมูลค่าที่ดินและทรัพย์สิน.....	15
ตาราง 2 ตัวชี้วัดในกระบวนการเกษตรในเมือง ทั้ง 6 กระบวนการ.....	43
ตาราง 3 ตารางเมทริกซ์ผลรวมของแถวแนวนิ่ง.....	67
ตาราง 4 ตารางน้ำหนักความสำคัญของปัจจัย.....	68
ตาราง 5 ค่า R.I. จากการสุ่มตัวอย่าง.....	69
ตาราง 6 ผู้มีอำนาจกำกับดูแลในการให้ความเห็นชอบต่อร่างข้อบัญญัติแต่ละส่วนการปกครอง.....	73
ตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง และประโยชน์ของเกษตรในเมือง.....	95
ตาราง 8 การเปรียบเทียบเชิงคู่เพื่อลำดับความสำคัญของปัจจัยประโยชน์ด้านสังคมและสุขภาพของเกษตรในเมือง.....	99
ตาราง 9 การเปรียบเทียบเชิงคู่เพื่อลำดับความสำคัญของปัจจัยประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมของเกษตรในเมือง.....	101
ตาราง 10 การเปรียบเทียบเชิงคู่เพื่อลำดับความสำคัญของปัจจัยประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของเกษตรในเมือง.....	102
ตาราง 11 ค่าความสัมพันธ์ของกิจกรรมเกษตรในเมือง และประโยชน์ที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่เมือง.....	105
ตาราง 12 แสดงกิจกรรมและค่าร้อยละความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของเมืองเพื่อนำไปคิดอัตราลดหย่อนภาษีพื้นที่เกษตรในเมือง.....	112
ตาราง 13 แสดงลำดับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เมืองสูงสุด.....	116
ตาราง 14 แสดงลำดับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เมืองสูง.....	117
ตาราง 15 แสดงลำดับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เมืองปานกลาง.....	118
ตาราง 16 แสดงลำดับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เมืองน้อย.....	119
ตาราง 17 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง.....	120

ตาราง 18 วิธีเก็บข้อมูลการดำเนินกิจกรรมเกษตรในเมือง (Barry et al.,2015:online).....	136
ตาราง 19 ความแตกต่างของพื้นที่เกษตรในเมืองและเกษตรในชนบท (Food and Agriculture Organization of the United Nations,2022:online).....	137
ตาราง 20 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds,2012:p.99-107).....	138
ตาราง 21 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds,2012:p.99-107) (ต่อ).....	139
ตาราง 22 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds,2012:p.99-107) (ต่อ).....	140
ตาราง 23 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds,2012:p.99-107) (ต่อ).....	141
ตาราง 24 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds,2012:p.99-107) (ต่อ).....	142
ตาราง 25 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds,2012:p.99-107) (ต่อ).....	143
ตาราง 26 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds,2012:p.99-107) (ต่อ).....	144
ตาราง 27 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20ปีวุดุประสงค้ด้านสิ่งแวดล้อม 2556-2575 (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร,2556)	145
ตาราง 28 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20ปีวุดุประสงค้ด้านสังคม 2556-2575 (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร,2556).....	146
ตาราง 29 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20ปีวุดุประสงค้ด้านเศรษฐกิจ 2556-2575 (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร,2556)	147

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพ 1 การเปลี่ยนแปลงที่ดินในพื้นที่เศรษฐกิจกรุงเทพมหานคร.....	17
ภาพ 2 แผนที่กลุ่มเขตพื้นที่.....	24
ภาพ 3 แผนที่ความหนาแน่นของประชากรในแต่ละเขตพื้นที่ พ.ศ.2562	26
ภาพ 4 แผนที่การใช้ประโยชน์พื้นที่ในแต่ละกลุ่มเขตพื้นที่ พ.ศ. 2562.....	27
ภาพ 5 แผนผังขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย.....	29
ภาพ 6 แนวคิด GARDEN CITY (Philips,2013:p.8).....	32
ภาพ 7 โครงการจีการ์เด็นเออเบิร์นฟาร์มมิ่งแอนคอนเนค (เซนทรัลพัฒนา,2565:ออนไลน์).....	36
ภาพ 8 โครงการแสนสิริ แบคยาร์ด แอท ที่77 คอมมูนิตี้ (ดาวินซี,2564:ออนไลน์).....	37
ภาพ 9 สวนผักบนดาดฟ้าตึกสำนักงานเขตหลักสี่ (อรุณวรรณ,2560:ออนไลน์).....	37
ภาพ 10 ศูนย์อบรมเกษตรกรในเมือง สาขาเจ้าชายผัก (อรุณวรรณ,2560:ออนไลน์).....	38
ภาพ 11 โครงการนครแห่งการแปลงเศษอาหารให้กลายเป็นสวนผักกลางเมือง(ภัชชริษา ฤกษ์สิรินุกูล ,2563:online).....	39
ภาพ 12 ศูนย์ชุมชน P-Patch อินเทอร์เน็ต ซีแอตเทิล วอชิงตัน (Cast architecture,2022:online)	45
ภาพ 13 Lafayette greens Detroit (Quality Business Awards,2022:online).....	46
ภาพ 14 ตารางเมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ของเกษตรกรในเมืองและกิจกรรมที่เกิดขึ้น (Cohen & Reynolds,2012:p.90-91).....	54
ภาพ 15 หลักการของภาษี	56
ภาพ 16 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย	63
ภาพ 17 ภาพความแตกต่างตากของความสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละลำดับขั้นของแผนภูมิสมบูรณ และแผนภูมิไม่สมบูรณ	65
ภาพ 18 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร (ข้อ 1 – 2).....	89

ภาพ 19 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร (ข้อ 3 – 5).....	90
ภาพ 20 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร (ข้อ 6 - 7).....	91
ภาพ 21 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร (ข้อ 8 - 10).....	92
ภาพ 22 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร (ข้อ 11 - 12)	93
ภาพ 23 แผนภูมิลำดับชั้นทางเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาเมืองของกรุงเทพมหานคร	97
ภาพ 24 สวนปลุกমনาวกกลางรัชดา (ประชาชาติธุรกิจ, 2562)	113
ภาพ 25 ประเภทกิจกรรมประกอบเกษตรในเมืองและคาร์บอนความสัมพัน์กับเมือง	124
ภาพ 26 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ หาลำดับประโยชน์ของเกษตรในเมืองด้านสิ่งแวดล้อมโดย กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (1-2)	148
ภาพ 27 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ หาลำดับประโยชน์ของเกษตรในเมืองด้านสิ่งแวดล้อมโดย กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (2-2)	149
ภาพ 28 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ หาลำดับประโยชน์ของเกษตรในเมืองด้านเศรษฐกิจโดย กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (1-2)	150
ภาพ 29 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ หาลำดับประโยชน์ของเกษตรในเมืองด้านเศรษฐกิจโดย กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (2-2)	151
ภาพ 30 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ หาลำดับประโยชน์ของเกษตรในเมืองด้านสังคม โดย กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (1-2)	152
ภาพ 31 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ หาลำดับประโยชน์ของเกษตรในเมืองด้านสังคม โดย กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (2-2)	153

บทที่ 1

บทนำ

ในบทที่ 1 ผู้เขียนจะกล่าวถึงที่มาและความสำคัญของงานวิจัย คำถามวิจัย วัตถุประสงค์ในการวิจัย คำจำกัดความที่ถูกใช้ในงานวิจัย ขอบเขตด้านเนื้อหาที่จะกล่าวถึงทฤษฎี หลักการ เครื่องมือสำคัญที่ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล ขอบเขตพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ขั้นตอนในการทำวิจัย ระยะเวลาในการทำวิจัยนี้ ซึ่งมีผลต่อปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ และประโยชน์ที่ผู้เขียนคาดว่าจะได้รับ ดังต่อไปนี้

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ในปีพ.ศ.2562 มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562 เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้ สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (กระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทย) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ,2562)

- วัตถุประสงค์ 1. ปฏิรูปโครงสร้างระบบภาษีทรัพย์สินให้มีความทันสมัยเป็นสากล เช่นเดียวกับนานาประเทศและแก้ไขปัญหาโครงสร้างภาษีเดิม
- วัตถุประสงค์ 2. กระตุ้นให้เกิดการใช้ประโยชน์ในที่ดิน
- วัตถุประสงค์ 3. เพิ่มความเป็นอิสระและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- วัตถุประสงค์ 4. สร้างความเข้มแข็งและโปร่งใสในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- วัตถุประสงค์ 5. ช่วยให้ท้องถิ่น มีงบประมาณพอเพียงในการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดความเจริญในระยะยาว

โดยสาระสำคัญของภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 คือ

- สาระสำคัญ 1. มีการเก็บภาษีจากฐานภาษีหรือมูลค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ตามอัตราประเมินของภาครัฐ
- สาระสำคัญ 2. การจัดเก็บอัตราภาษีแบ่งตามประเภทการใช้ที่ดินเป็น 4 ประเภทคือ
พื้นที่ประเภท 1 พื้นที่ประกอบการเกษตร ในอัตราเพดานภาษีร้อยละ 0.15 ของฐานภาษี
พื้นที่ประเภท 2 พื้นที่อยู่อาศัย ในอัตราเพดานภาษีร้อยละ 0.3 ของฐานภาษี

พื้นที่ประเภท 3 พื้นที่ใช้ประโยชน์นอกเหนือจากประเภท 1 และประเภท 2 ในอัตรา
 เพดานภาษีร้อยละ 1.2 ของฐานภาษี
 พื้นที่ประเภท 4 พื้นที่ที่ไม่ใช้ประโยชน์ตามเหมาะสม ในอัตราเพดานภาษีร้อยละ 1.2 ของ
 ฐานภาษี และเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.3 ทุก ๆ 3 ปี

ตาราง 1 การคิดอัตราภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตามประเภทการใช้ที่ดินและตามมูลค่าที่ดินและ
 ทรัพย์สิน

1.พื้นที่ประกอบการเกษตร		2.พื้นที่อยู่อาศัย		3.พื้นที่อื่น ๆ นอกเหนือจาก 1 และ 2		4.พื้นที่ไม่ถูกใช้ประโยชน์	
อัตราสูงสุด 0.15%		อัตราสูงสุด 0.3%		อัตราสูงสุด 1.2%		อัตราสูงสุด 1.2%	
มูลค่า (ล้าน บาท)	อัตราภาษี	มูลค่า (ล้าน บาท)	อัตราภาษี	มูลค่า (ล้าน บาท)	อัตราภาษี	มูลค่า (ล้าน บาท)	อัตราภาษี
≤ 75	0.01%	≤ 50	0.02%	≤ 50	0.30%	≤ 50	0.30%
> 75 - 100	0.03%	> 50 - 75	0.03%	> 50 - 200	0.40%	> 50 - 200	0.40%
> 100 - 500	0.05%	> 75 - 100	0.05%	> 200 - 1000	0.50%	> 200 - 1000	0.50%
> 500 - 1000	0.07%	> 100	0.10%	>1000 - 5000	0.60%	> 1000 - 5000	0.60%
> 1000	0.10%			> 5000	0.70%	> 5000	0.70%

ที่มา: พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562 (กระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทย,2562)

สาระสำคัญ 3. พื้นที่ส่วนของการราชการหรือพื้นที่เอกชนที่ยกให้หรือให้ราชการใช้เพื่อ
 สาธารณะจะไม่ถูกเก็บภาษี

สาระสำคัญ 4. คณะกรรมการของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเปลี่ยนแปลง
 อัตราภาษีตามความเหมาะสมของบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
 ของพื้นที่นั้นได้ โดยไม่เกินเพดานภาษีเดิม

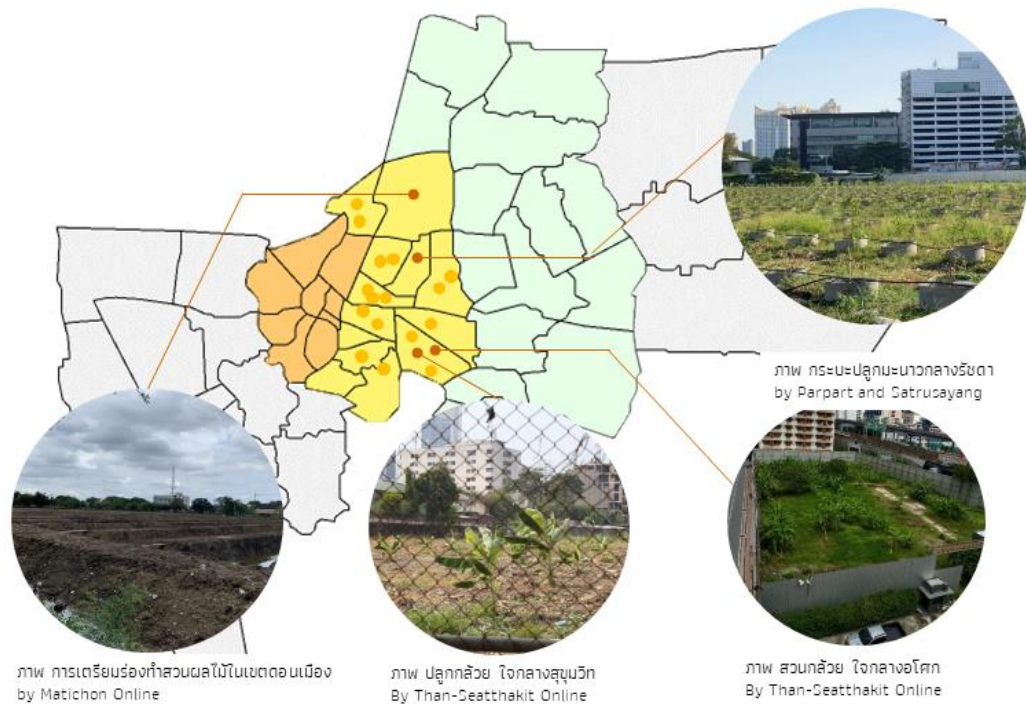
เมื่อรัฐออกนโยบายปรับเปลี่ยนวิธีการจัดเก็บภาษี ในปี พ.ศ. 2563 หลังประกาศใช้
 พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนที่ต้องศึกษา ทำ
 ความเข้าใจผลกระทบของการปรับเปลี่ยนนโยบายเหล่านี้ต่อรายได้ของรัฐ ภาระของเอกชน การ
 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการกระจายภาระภาษี (อิทธิพร มุฑิตาเจริญ,2564:น.4) ในที่นี้อาจรวมไป
 ถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเมืองและความเป็นอยู่อีกด้วย

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย มีพื้นที่กว่า 52 เขต ถูกแบ่งเป็นกลุ่มเขต
 พื้นที่เพื่อให้ง่ายต่อการพัฒนาออกเป็น 6 กลุ่มเขตพื้นที่ หรือบางแหล่งข้อมูลแบ่งเป็นพื้นที่เขต
 กรุงเทพฯ ชั้นใน กรุงเทพฯ ชั้นกลาง และกรุงเทพฯ ชั้นนอก กรุงเทพมหานครขยายจากศูนย์กลาง

เริ่มจากเขตพื้นที่กรุงเทพฯ ชั้นในหรือกลุ่มเขตพื้นที่อนุรักษ์วัฒนธรรมจะมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ประกอบกับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือเมืองเก่าเดิม จึงมีการผสมผสานทั้งแหล่งท่องเที่ยว โรงแรม บ้านพักอาศัย และสำนักงานของภาครัฐ และการขยายตัวเป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่จากการสัมปทานพื้นที่ให้ชาวต่างชาติตั้งแต่อดีตจนเติบโตเป็นพื้นที่ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในย่านสาทร สีลม และบางรักในปัจจุบัน หรือบริเวณกลุ่มเขตพาณิชย์กรรม และขยายออกไปทางเขตลาดพร้าวดอนเมืองตามการตัดถนนสายหลักเป็นย่านที่อยู่อาศัย สถานศึกษา บรรจบที่สนามบินดอนเมืองเป็นกลุ่มเขตที่พักอาศัยหนาแน่น และพื้นที่ด้านนอกยังคงเป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทย เนื่องจากภูมิประเทศที่เป็นที่ราบลุ่ม และสภาพอากาศที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของพืช จึงมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกพืชผลไว้เป็นอาหาร

แต่จากการคาดการณ์ขององค์การสหประชาชาติ การขยายตัวของเมืองจะก่อให้เกิดประชากรเคนเมืองเพิ่มสูงขึ้นจากคนอาศัยในเมืองปัจจุบันร้อยละ 55 เป็นร้อยละ 68 ในปี พ.ศ. 2593 หรือเพิ่มขึ้น 2 ใน 3 จากปัจจุบัน การคาดการณ์แสดงให้เห็นว่าการขยายตัวของเมือง การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยของประชากรจากชนบทสู่เขตเมือง ประชากรจะเพิ่มอีก 2.5 พันล้านคนในเขตเมืองภายในปี พ.ศ. 2593 โดยเกือบร้อยละ 90 ของการเพิ่มขึ้นนี้เกิดขึ้นในเอเชียและแอฟริกา (United Nations, 2018:online) และเราจะประสบปัญหากับความหนาแน่นของการอยู่อาศัยและการขาดแคลนอาหาร มลพิษทางอากาศ อุทกภัยที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น รวมถึงโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศของโลก *เกษตรในเมือง* จึงเป็นเหมือนทางรอดหนึ่งที่จะช่วยให้คนเมืองค่อย ๆ ซึมซับวัฒนธรรมดั้งเดิมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ให้ดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมเมืองได้

แต่กระนั้นกรุงเทพมหานครยังมีมูลค่าที่ดินค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น และเป็นที่ดินที่เอกชนครอบครองและไม่ถูกใช้ประโยชน์กว่า 23,529 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 70 ของพื้นที่ว่างทั้งหมด (สำนักงานยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร, 2564) ซึ่งถูกละทิ้งไม่สร้างประโยชน์ตามสมควรให้กับคนเมือง ปี พ.ศ. 2562 เมื่อพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างระบุให้คนเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ชำระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งหากต้องเลือกจ่ายภาษีที่ดินรกร้างว่างเปล่าในอัตราร้อยละ 1.2 และด้วยอัตราภาษีที่ดินเกษตรกรรมมีเพดานภาษีสูงสุดเพียงร้อยละ 0.15 ซึ่งมีอัตราต่างกันถึง 8 เท่าจึงทำให้เกิดปรากฏการณ์ สวนกล้วย และสวนมะนาวใจกลางเมือง โดยผู้ถือครองที่ดินที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า โดยเฉพาะทำเลย่านเศรษฐกิจกลางเมือง แปลงสภาพที่ดินให้เข้าเกณฑ์ในประกาศแนบท้าย พื้นที่ประกอบเกษตรกรรมเพื่อลดภาระภาษีที่ต้องจ่ายเพิ่มเกือบ 10 เท่าดังกล่าว

ภาพ 1 การเปลี่ยนแปลงที่ดินในพื้นที่เศรษฐกิจกรุงเทพมหานคร

การนำที่ดินมาพัฒนาเป็นเกษตรกรรมนั้น ทำให้ไม่ยากนักตามหลักเกณฑ์ประกาศกระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทย เรื่องหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในการประกอบเกษตรกรรม โดยมีสาระสำคัญคือการประกอบการเกษตรที่เป็นการทำไร่ การปลูกผัก การปลูกไม้ผลยืนต้น การปลูกสวนป่า การปลูกป่าเศรษฐกิจ แบบสวนเฉพาะ หรือการปลูกไม้ผล หรือไม้ยืนต้นแบบสวนผสม ต้องประกอบด้วยชนิดพืชและจำนวนให้ได้อัตราขั้นต่ำตามที่กำหนดไว้ จึงจะถือว่าการใช้ประโยชน์ในการประกอบการเกษตรกรรม เช่น จะต้องปลูกกล้วย 200 ต้นต่อหนึ่งไร่ มะม่วง 20 ต้นต่อหนึ่งไร่ มะพร้าว 20 ต้นต่อหนึ่งไร่ มะนาว 50 ต้นต่อหนึ่งไร่ และกำหนดชนิดพืชเพียง 57 ชนิด และชนิดสัตว์เพียง 9 ชนิด จากในหนังสือต้นไม้ในกรุงเทพฯ (สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักงานสวัสดิการสังคม, 2547:น.5) ทำให้พบว่ากรุงเทพมหานคร เฉพาะในเขตดุสิตมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 80 ชนิด การที่คนเมืองเข้าใจเนื้อหาในพระราชบัญญัติฯ ว่ากำหนดการปลูกพืชเพียง 57 ชนิด จึงมีข้อถกเถียงกันอย่างหลากหลาย ว่าถึงความเหมาะสมของพื้นที่เกษตรตามประกาศกับบริบทเมือง และถ้าอ้างอิงจากกฎกระทรวง กำหนดที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่ทิ้งไว้ว่างเปล่าหรือไม่ได้ทำประโยชน์ตามควรแก่สภาพพ.ศ. 2562 ข้อที่ 4 กำหนดไว้ว่า ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่ทิ้งไว้ว่างเปล่าหรือไม่ได้ทำประโยชน์ตามควรแก่สภาพนั้น ให้พิจารณาว่าที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างใดเป็นที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่ทิ้งไว้ว่างเปล่าหรือไม่ได้ทำประโยชน์ตามควรแก่สภาพ ให้คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สภาพภูมิประเทศ

สภาพดิน ความลาดชันของพื้นดิน และการทำประโยชน์ของที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง ในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งหากตีความกฎหมายอย่างเคร่งครัด ในประเด็นดังกล่าว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงมณี ไอยะรา ผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรการคลัง อธิบายเพิ่มเติมว่า

“หากพื้นที่บริเวณรอบ ๆ เป็นพื้นที่พาณิชย์ อุตสาหกรรม แต่ถ้าอยู่ดี ๆ มีพื้นที่ปลูกกล้วย ทำเกษตรโผล่ขึ้นมา ก็แสดงว่าไม่ได้ทำประโยชน์อันควรแก่สภาพ ภาครัฐต้องพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ดินเกษตรกรรมให้ดี เช่น ที่ดินเกษตรกรรมควรเป็นอย่างไร ต้องปลูกที่ต้นหรือทำอะไรบ้าง” (สมคิด พุทธศรี, 2560:ออนไลน์)

หากอ้างอิงกับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร เช่น ห้ามมีกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า ในประเภทที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย หรือห้ามมีการใช้ประโยชน์ที่ไม่คุ้มค่ากับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ในพื้นที่ประเภทพาณิชย์กรรม จึงเกิดความขัดแย้งว่าควรจะใช้เกณฑ์ใดในการกำหนดถึงความคุ้มค่าในการทำประโยชน์เกษตรในพื้นที่เมือง ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเมืองเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ การดำรงชีวิตของคนเมือง และเศรษฐกิจ ตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562

โครงการสวนผักคนเมืองหรือมูลนิธิสวนผักคนเมืองที่ทำหน้าที่สนับสนุนเกษตรกรในเมืองในประเทศไทย กล่าวถึงความแตกต่างของเกษตรในชนบทและเกษตรในเมือง ไว้ว่า

“รูปแบบเกษตรในเมืองจะต่างจากพื้นที่เกษตรตามชนบท คือการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ต้องบูรณาการความรู้ทางนิเวศวิทยาและเศรษฐศาสตร์ตามสภาพพื้นที่เมืองร่วมด้วย เนื่องจากที่ดินมีมูลค่าค่อนข้างสูง ต้องพึ่งพาทรัพยากรและแรงงานในพื้นที่เมือง เกษตรในเมืองจะขยายตัวขึ้นเมื่อเมืองเติบโตขึ้น และจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบอาหารและระบบนิเวศภายในพื้นที่เมือง” (อรุณวรรณ, 2561:ออนไลน์)

โดยพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 เป็นข้อกำหนดในภาพรวมของทั้งประเทศ หากเราสามารถพิจารณาเฉพาะเจาะจงไปยังบริบทพื้นที่เมือง โดยเริ่มจากภาพใหญ่ ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือนโยบายหลักของเมือง เช่น ยุทธศาสตร์การพัฒนากทม. 20 ปี ซึ่งถูกใช้เป็นวัตถุประสงค์หรือทิศทางในการจัดตั้งโครงการเพื่อพัฒนาเมือง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่ในประมวลกฎหมายที่ดิน รวมทั้งโครงการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างเปล่าของกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ตามเกาะกลางถนน ใต้ทางยกระดับ แนวทางในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเมือง (Green Bangkok 2030) (สำนักงานประชาสัมพันธ์ กรุงเทพฯและคณะ, 2563:ออนไลน์) เพราะการเพิ่มข้อบัญญัติการทำเกษตรในเมืองตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง อาจเป็นหนึ่งในเงื่อนไขหลักเพื่อสนับสนุนให้เอกชนและประชาชนเข้ามามีส่วนจัดการและดูแลพื้นที่ของตน ควบคู่ไปกับแนวทางพัฒนาเมือง ของกรุงเทพมหานคร (ณัฐวุฒิ อัสวโกวิทวงศ์และคณะ, 2564)

พื้นที่เกษตรในปัจจุบันไม่ได้เป็นเพียงพื้นที่สร้างผลผลิตต่อการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์เพียงเท่านั้น แต่เป็นพื้นที่นำเข้าสู่กระบวนการกระจายผลผลิตที่เป็นอาหารอย่างเนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ รวมถึงพืชที่เป็นยาสมุนไพร การใช้ทรัพยากรและการนำกลับมาใช้ใหม่ การบริการต่าง ๆ อันล้วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมเหล่านั้น ที่หมุนเวียนในขอบเขตของพื้นที่ที่ถูกพัฒนาให้เป็นศูนย์กลาง โดยกิจกรรมเหล่านั้นมุ่งเน้นดำเนินไปเพื่อตอบสนองคนที่อาศัยอยู่ในเมืองเป็นสำคัญ ตามแนวคิดของ ลูค มูโกต์ (Mougeot,2000:p.7)

รูปแบบเกษตรในเมืองจึงอาจเป็นหนึ่งแนวทางที่จะช่วยให้ผู้ที่ครอบครองพื้นที่ไม่ถูกใช้ประโยชน์ในกรุงเทพมหานคร มีทางเลือกในการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้มากขึ้น นอกเหนือจากประกาศแนบท้ายพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ว่าด้วยการประกอบพื้นที่เกษตรกรรม โดยมีหลักเกณฑ์พิจารณาจากบริบททางกฎหมาย รวมไปถึงแนวทางพัฒนาเมือง และสามารถนิยามได้ว่าพื้นที่เกษตรในพื้นที่เมืองควรมีลักษณะแบบใด เพื่อให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับเมืองในระยะยาว ภาครัฐและเอกชนมีแนวทางการพัฒนาเมืองที่อยู่ในเส้นทางเดียวกันและเป็นประโยชน์ต่อเมืองมากขึ้นตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายภาษีอย่างแท้จริง อย่างเช่น ในสหรัฐอเมริกา มีนโยบายสนับสนุนพื้นที่เกษตรในเขตเมือง โดยการลดภาษีให้กับพื้นที่ ที่ทำสัญญาทำกิจกรรมเกษตรในเมืองกับภาครัฐไม่ต่ำกว่า 5 ปี เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนอาหารในช่วงภัยพิบัติ ในญี่ปุ่นมีกฎหมายคินภาษีสำหรับที่ดินที่ทำการเกษตรในเมืองระยะยาว (Long term Farming Operations Land :LFOL) เกษตรกรสามารถขอคืนภาษีได้ทุก ๆ 5 ปีสำหรับที่ดินที่ได้ให้คำมั่นว่าจะทำการเกษตรต่อเนื่องเป็นเวลา 10 ปี เพื่ออนุรักษ์พื้นที่สีเขียวของเมือง (Tsubota,2005:p.8)

งานวิจัยนี้จึงได้นำเครื่องมือทางภาษี มาเป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยลดพื้นที่ทิ้งร้าง ไม่ถูกใช้ประโยชน์ตามสมควรและนำแนวคิดเกษตรในเมืองมาปรับใช้ ร่วมกับวัตถุประสงค์พัฒนาพื้นที่ภายในเมือง โดยนำกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process : AHP) มาเป็นกระบวนการที่ช่วยลำดับความสำคัญประโยชน์ของเกษตรในเมือง โดยใช้ประโยชน์ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยหลักเพื่อหาความสัมพันธ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร และเสนอแนะแนวทางในการประกอบเกษตรในเมืองในกรุงเทพมหานคร ต่อวัตถุประสงค์ตามบริบทพื้นที่ในเมืองกรุงเทพมหานครมากยิ่งขึ้น

1.2 คำถามวิจัย

แนวคิดเกษตรในเมืองจะสามารถนำมาปรับใช้ในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ในกรุงเทพมหานคร ได้อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 ศึกษาทฤษฎีเกษตรในเมือง รวมทั้งปัจจัยและกระบวนการทำเกษตรในเมือง เพื่อหาปัจจัยในการทำเกษตรในเมือง
- 1.3.2 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่เมือง และลำดับกิจกรรมเกษตรในเมือง ที่เหมาะสมกับกรุงเทพฯ
- 1.3.3 เสนอแนะสาระสำคัญ ในข้อบัญญัติ ประเภทการประกอบเกษตรในเมืองในกรุงเทพมหานคร ออกตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

1.4 คำจำกัดความ

เมือง (built-up area)

หมายถึง พื้นที่ที่มีลักษณะสำคัญคือ มีประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่น หรือความหนาแน่นประชากร ไม่ต่ำกว่าสามพันคนต่อตารางกิโลเมตร ตามนิยามของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่นั้นประกอบอาชีพหลักที่มีใช้เกษตรกรรม

เกษตรในเมือง

หมายถึง การปลูกหรือการเลี้ยงดู การทำให้เพิ่มพูน การนำเข้าสู่กระบวนการที่เกี่ยวข้อง และการกระจายผลผลิตที่เป็นอาหารอย่างเนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ รวมถึงผลผลิตที่ไม่ใช่อาหารอย่างพืชที่เป็นยาสมุนไพร รวมถึงการใช้และนำกลับมาใช้ใหม่ของทรัพยากร ผลิตภัณฑ์ และการบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเหล่านั้น ซึ่งเกิดขึ้นและมีอยู่ในและรอบ ๆ พื้นที่เมือง กล่าวคือ พื้นที่ที่มีอุตสาหกรรมและย่านพาณิชย์ตั้งอยู่ หรือในขอบเขตของพื้นที่ที่ถูกพัฒนาให้เป็นศูนย์กลาง โดยที่กิจกรรมเหล่านั้นมุ่งเน้นดำเนินไปเพื่อตอบสนองคนที่อาศัยอยู่ในเมืองนั้นเป็นสำคัญ (Mougeot,2000:p.7)

กระบวนการเกษตรในเมือง

หมายถึง

แนวคิดในการลำดับกระบวนการทำเกษตรในเมืองตั้งแต่ต้นจนจบแต่ไม่เป็นไปในเส้นทางเดียว เนื่องจากทุกกระบวนการมีความสัมพันธ์กัน หลังจากจบแต่ละกระบวนการจะมีการตรวจสอบเพื่อย้อนกลับไปดูกระบวนการที่เกี่ยวข้องว่ามีความสอดคล้องและเป็นไปได้หรือไม่ เพื่อเป็นการตรวจสอบและพัฒนากระบวนการเกษตรในเมืองให้สอดคล้องกับเมืองอย่างยั่งยืน (Philips,2013:p.90)

วัตถุประสงค์ในการพัฒนาเมืองใน กรุงเทพมหานคร หมายถึง

กฎหมาย ข้อกำหนด แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินในกรุงเทพมหานคร ในงานวิจัยนี้ ประกอบไปด้วย พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562 ประมวลกฎหมายที่ดิน กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 สรุปลงสาระสำคัญของ (ร่าง) ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4) แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และ โครงการกรุงเทพสีเขียว (Green Bangkok 2030)

พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 หมายถึง

เป็นข้อบังคับการจัดเก็บภาษีรายปีตามมูลค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ครอบครอง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร พัทธา เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดเก็บ ที่บังคับใช้ในปี พ.ศ. 2562 (ยุทธนา ศรีสวัสดิ์,2563:ออนไลน์) รวมถึงประกาศแนบท้าย ที่ประกาศในปี พ.ศ. 2562 - พ.ศ. 2563

<p>กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ หมายถึง (Analytic Hierarchy Process)</p>	<p>กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ หรือ AHP คือกระบวนการที่ช่วยลำดับความสำคัญของ ปัจจัยและทางเลือกโดยการเปรียบเทียบ ทางเลือกแต่ละคู่จนครบโดยให้คะแนนเป็น อัตราส่วน 1-9 หากำลำดับความสำคัญของปัจจัย และทางเลือก ที่สอดคล้องตามเหตุผลของปัจจัย แต่ละด้านสูงสุด (T. L. Saaty,1990:p.9-26)</p>
---	--

1.5 ขอบเขตงานวิจัย

ขอบเขตงานวิจัยฉบับนี้แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ขอบเขตด้านเนื้อหา และขอบเขตด้านพื้นที่ ดังนี้

1.5.1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบไปด้วยเนื้อหาสามส่วนคือ

- 1) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายภาษีและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์
 - นิยามของกฎหมายภาษี (สมคิด บางโม,2556:น.16)
 - วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร (ดุยลักษณ์ ตราชูธรรม,2553:น. 146)
 - หลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม,2552:น.7-8)
 - เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ (อิทธิพร มุทิตาเจริญ,2564:น.1-4)
- 2) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเกษตรในเมือง
 - นิยามของเกษตรในเมือง (Mougeot,2000:p.7)
 - ประโยชน์ของเกษตรในเมือง (Cabannes,2013)
 - ประเภทของเกษตรในเมือง (Philips,2013:p.276)
 - กระบวนการเกษตรในเมือง (Philips,2013:p.90)
 - ปัจจัยที่ก่อให้เกิดเกษตรในเมือง (farmer,2016:p.2)
 - กิจกรรมเกษตรในเมืองและประโยชน์เกษตรในเมือง (Cohenและคณะ ,2012:p.99-107)

3) วัตถุประสงค์ในการใช้พื้นที่ในกรุงเทพมหานคร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเกษตรในเมือง

- พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562
- กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2556
- สรุปลงสาระสำคัญของ (ร่าง) ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2562 (ปรับปรุงครั้งที่ 4)
- แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20ปี (พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2575) (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร,2556)
- โครงการพัฒนาพื้นที่ที่เกี่ยวข้องและนโยบายการใช้พื้นที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนปัจจุบัน (ชัชชาติ สิทธิพันธุ์,2565:ออนไลน์)

4) เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

- การทบทวนวรรณกรรม
- กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (T. L. Saaty,1990:p.9-26)

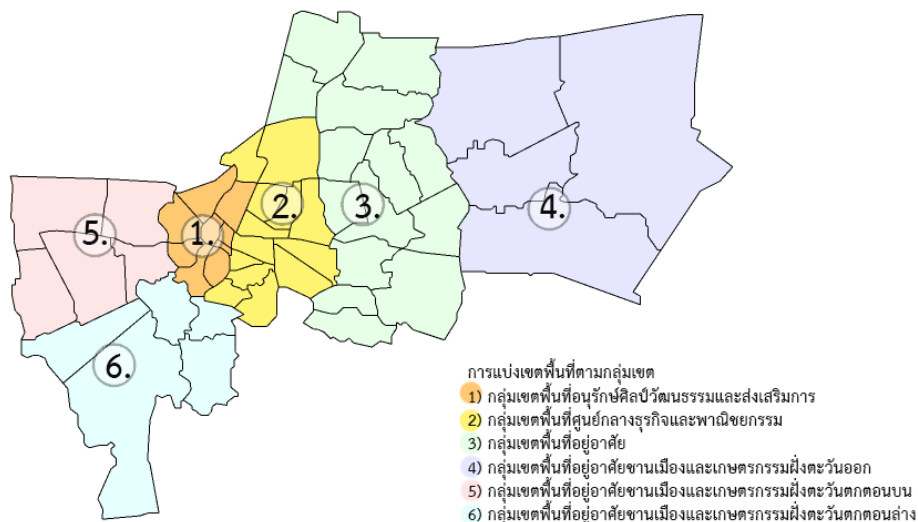
1.5.2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในวิจัยนี้แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้หลักเกณฑ์การจำแนกพื้นที่เมือง โดยทั่วไปรูปแบบหลักเกณฑ์การจำแนกความเป็นเมือง มี 4 รูปแบบ (วรรณโณบล ควรอาจและคณะ ,2556:น.13-16) คือ

- 1) เกณฑ์ทางด้านพื้นที่ทางการปกครอง ซึ่งเป็นเกณฑ์การแบ่งที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นตามกฎหมาย เช่น ในขอบเขตเทศบาลเป็นเมือง นอกขอบเขตเทศบาลเป็นชนบท
- 2) เกณฑ์ขนาดประชากร โดยใช้วิธีการกำหนดขั้นต่ำไว้ว่าจะต้องมีประชากรไม่น้อยกว่าเท่าใดในพื้นที่นั้น ๆ จึงจะเรียกว่าเป็นเมือง บางครั้งอาจจะใช้เกณฑ์ของความหนาแน่นของประชากรต่อหน่วยพื้นที่ เป็นฐานประกอบการพิจารณาด้วย
- 3) เกณฑ์ที่กำหนดโดยการกำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำของความเป็นเมืองไว้ก่อน หากเข้าข่ายที่กำหนดไว้จึงจะเป็นเมือง เช่น เมืองจะต้องมีความสมบูรณ์พร้อมทางด้านไฟฟ้า ประปา สถานีตำรวจ สถานศึกษา โรงพยาบาล ระบบการคมนาคม

4) เกณฑ์ที่กำหนดโดยกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งในบางประเทศจะนิยามโดยอาศัยสัดส่วนของประชากรที่ทำงานเชิงเศรษฐกิจในสาขาเกษตรกรรม เช่น เมืองจะมีประชากรทำงานเชิงเศรษฐกิจในสาขาเกษตรกรรมไม่เกินร้อยละ 25

ทั้งนี้สำหรับประเทศไทยนั้นวัดความเป็นเมืองจากการใช้เกณฑ์ทางด้านพื้นที่ทางการปกครอง เกณฑ์ขนาดประชากร และอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกรรมเป็นหลัก (ปกรณ์ เมฆแสงสวย,2548) ในงานวิจัยนี้จึงใช้เกณฑ์แบ่งพื้นที่เมือง โดยใช้เกณฑ์ทางด้านพื้นที่ทางการปกครอง จากกองนโยบายและแผนงานสำนักการวางผังและพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561 เกณฑ์ดังกล่าวได้แบ่งเขตการปกครองจำแนกตามสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และบทบาทความเป็นเมืองออกเป็น 6 กลุ่มเขต (ภาพ 2) และพบ 3 กลุ่มเขตที่ไม่พบพื้นที่เกษตรกรรม (ภาพ 4) และมีการอยู่อาศัยที่หนาแน่นกว่าบริเวณโดยรอบ (ภาพ 3)

ภาพ 2 แผนที่กลุ่มเขตพื้นที่

ที่มา: ดัดแปลงมาจาก รายงานการเปรียบเทียบพื้นที่ว่างเปล่าในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่าง พ.ศ.2549 และ พ.ศ. 2558 (กองนโยบายและแผนงาน,2558:ออนไลน์)

การแบ่งเขตการปกครองจำแนกตามสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และบทบาทความเป็นเมืองโดยกองนโยบายและแผนงานสำนักการวางผังและพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2561

1) กลุ่มเขตพื้นที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว มีขนาดพื้นที่ 63.634 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 9 เขต ประกอบด้วย เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดุสิต เขตธนบุรีเขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตบางพลัด และเขตคลองสาน

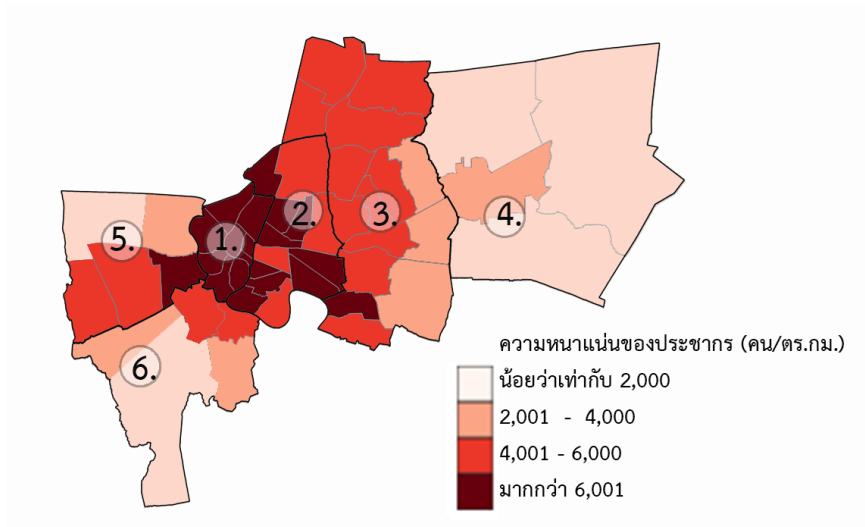
2) กลุ่มเขตพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชย์กรรม มีขนาดพื้นที่ 160,934 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 13 เขต ประกอบด้วย เขตบางซื่อ เขตจตุจักร เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตปทุมวันเขตบางรัก เขตสาทร เขตวัฒนา เขตคลองเตย เขตยานนาวา และเขตบางคอแหลม

3) กลุ่มเขตพื้นที่อยู่อาศัย มีขนาดพื้นที่ 403,685 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 14 เขต ประกอบด้วยเขตหลักสี่ เขตดอนเมือง เขตสายไหม เขตบางเขน เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางกะปิเขตวังทองหลาง เขตคันนายาว เขตสะพานสูง เขตสวนหลวง เขตประเวศ เขตพระโขนง และเขตบางนา

4) กลุ่มเขตพื้นที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันออก มีขนาดพื้นที่ 534,451 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 4 เขต ประกอบด้วย เขตคลองสามวา เขตหนองจอก เขตมีนบุรีและเขตลาดกระบัง

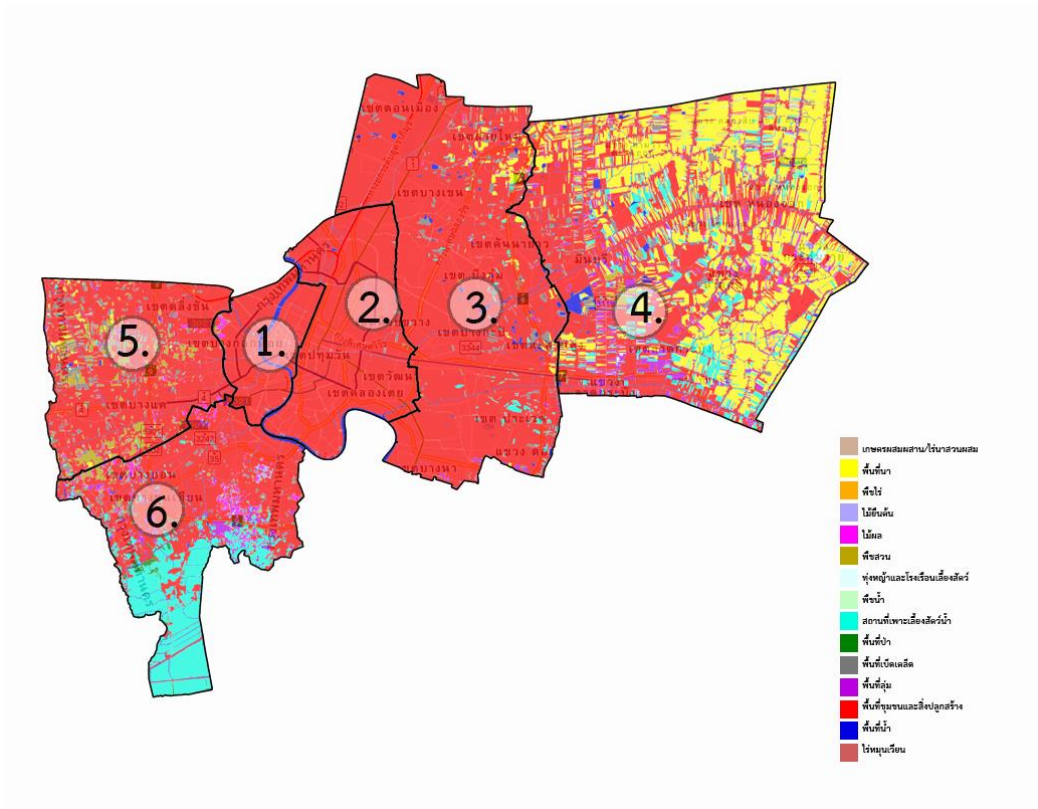
5) กลุ่มเขตพื้นที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนบน มีขนาดพื้นที่ 177,813 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 5 เขต ประกอบด้วย เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา เขตบางแค เขตหนองแขม และเขตภาษีเจริญ

6) กลุ่มเขตพื้นที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนล่าง มีขนาดพื้นที่ 228,220 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 5 เขต ประกอบด้วย เขตทุ่งครุ เขตบางบอน เขตบางขุนเทียน เขตจอมทอง และเขตราษฎร์บูรณะ

ภาพ 3 แผนที่ความหนาแน่นของประชากรในแต่ละเขตพื้นที่ พ.ศ.2562
ที่มา:ดัดแปลงมาจาก รายงานการศึกษาประชากรกรุงเทพมหานครและปริมณฑลปี พ.ศ. 2561 (กองนโยบายและ
แผนงาน,2562:ออนไลน์)

จากภาพ 3 แผนที่ความหนาแน่นของประชากรในแต่ละเขตพื้นที่ พ.ศ. 2562 แสดงให้เห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่อาศัยกระจุกตัวอย่างหนาแน่นในพื้นที่ในกลุ่มเขตที่ 1 พื้นที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว และกลุ่มเขตที่ 2 พื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม เนื่องจากเป็นศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม รวมทั้งสถานศึกษา พื้นที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวมีชุมชนเดิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ก่อนที่จะมีการเติบโตของประชากรและกระจายไปตัวตามการตัดเส้นทางสัญจรใหม่ ในกลุ่มเขตที่ 3 เป็นที่อยู่อาศัยหนาแน่น โดยเฉพาะเขตลาดพร้าว เขตหลักสี่ เขตดอนเมือง เขตสวนหลวง เขตพระโขนง และเขตบางนา ในไม่กี่ปีที่ผ่านมา

ภาพ 4 แผนที่การใช้ประโยชน์พื้นที่ในแต่ละกลุ่มเขตพื้นที่ พ.ศ. 2562
ที่มา :ดัดแปลงมาจาก สรุปประเภทการใช้ที่ดินจังหวัดกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562 (กรมพัฒนาที่ดิน. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน,2562:ออนไลน์)

จากภาพ 4 แผนที่การใช้ประโยชน์พื้นที่ในแต่ละกลุ่มเขตพื้นที่ พ.ศ. 2562 (กรมพัฒนาที่ดิน. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน,2562:ออนไลน์) ส่วนใหญ่พื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งชุมชนและสิ่งก่อสร้าง มีพื้นที่บางส่วนเป็นเกษตรในกลุ่มเขตที่ 4 กลุ่มเขตที่ 5 กลุ่มเขตที่ 6 และกลุ่มเขตที่ 3 ที่เชื่อมกับกลุ่มเขตที่ 4 เพียงเล็กน้อย

จากแนวทางในการหาขอบเขตการศึกษาคือพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองมากกว่าพื้นที่โดยรอบ จาก ภาพ 2 ถึงภาพ 4 สามารถแสดงให้เห็นถึงพื้นที่ที่มีความหนาแน่นมากกว่าบริเวณรอบด้าน และพื้นที่ที่ไม่มีพื้นที่ประกอบเกษตรแบบดั้งเดิม หรือมีน้อยเมื่อเทียบกับบริเวณทั้งหมด จึงสามารถแบ่งกลุ่มเขตพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาได้ 3 กลุ่มเขต และ 35 เขตการปกครอง ดังนี้

- (1) กลุ่มเขตพื้นที่ศิลปวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว 9 เขต ประกอบด้วย เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดุสิต เขตธนบุรี เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตบางพลัด เขตคลองสาน
- (2) กลุ่มเขตพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม 12 เขต ประกอบด้วย เขตบางซื่อ เขตจตุจักร เขตพญาไท เขตราชเทวีดินแดง เขตห้วยขวาง เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตสาทร เขตวัฒนา เขตคลองเตย เขตยานนาวา เขตบางคอแหลม
- (3) กลุ่มเขตพื้นที่อยู่อาศัยหนาแน่น 14 เขต ประกอบด้วย เขตหลักสี่ เขตดอนเมือง เขตสายไหม เขตบางเขน เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางกะปิ เขตวังทองหลาง เขตคันนายาว เขตสะพานสูง เขตสวนหลวง เขตประเวศ เขตพระโขนง เขตบางนา

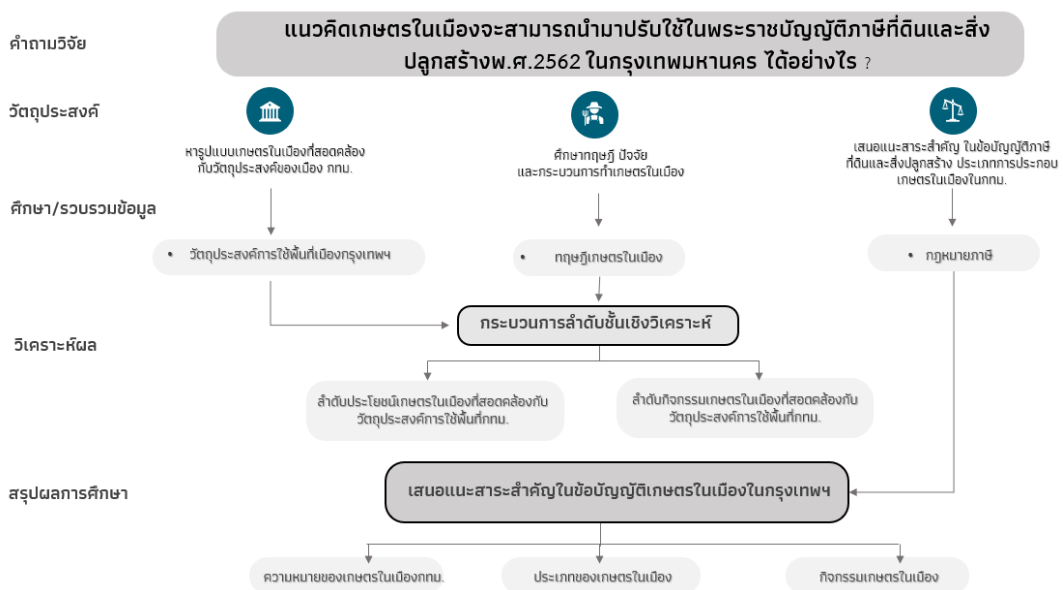
1.6 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย

สามารถลำดับขั้นตอนในการทำวิจัยได้เป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1.6.1. ศึกษาค้นหาข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ๆ คือ
 - 1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวข้องกับแนวคิดการทำเกษตรในเมือง
 - 2) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวข้องกับหลักการเก็บภาษีและการร่างข้อบัญญัติของไทย
 - 3) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางภาษี นโยบายและวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในกรุงเทพมหานคร
- 1.6.2. รวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 1) รวบรวมความต้องการเมืองจากวัตถุประสงค์และนโยบายในกรุงเทพมหานคร
 - 2) ลำดับความสำคัญประโยชน์ของเกษตรในเมืองที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานคร โดยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์
 - 3) หาลำดับกิจกรรมเกษตรในเมืองที่มีความสัมพันธ์กับเมือง โดยใช้ตารางเมทริกซ์
 - 4) แบ่งประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินประกอบเกษตรในเมืองและกิจกรรม โดยอ้างอิงกับพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562

1.6.3. สรุปผลการศึกษาวิจัย

- 1) สรุปวัตถุประสงค์และข้อกำหนดที่สัมพันธ์กับประโยชน์ของเกษตรกรในเมือง
- 2) รูปแบบเกษตรกรในเมืองที่สอดคล้องกับนโยบายกรุงเทพมหานคร
- 3) เสนอแนวทางร่างข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องที่ดินประเภทเกษตรกรในเมือง ในกรุงเทพมหานครออกตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

ภาพ 5 แผนผังขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย

1.7 ระยะเวลาในการทำวิจัย

การทำวิจัยเริ่มต้นในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2562 ช่วงพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ซึ่งทำให้เห็นภาพรวมและปัญหาหลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ในปี พ.ศ. 2564 ผู้เขียนได้เก็บข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูล ก่อนเผยแพร่ทาง The Urban Resilience Research Center - 19th Forum¹ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2565 และผู้เขียนเพิ่มนโยบายที่เกี่ยวข้องของนายชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนใหม่ ในช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2565 มาเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการหาแนวทางปรับใช้เกษตรกรในเมืองในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อให้งานวิจัยมีเนื้อหาที่เป็นปัจจุบันมากขึ้น

¹ เว็บไซต์ The Urban Resilience Research Center (URRC) <http://www.urpbkk.com/urp/Archives.html>

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.) รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในกรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ว่าง
- 2.) ลำดับกิจกรรมเกษตรในเมืองที่สัมพันธ์กับพื้นที่เมืองในกรุงเทพมหานคร
- 3.) สำคัญสำหรับเป็นแนวทางร่างข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องที่ดินประเภทเกษตรในเมือง ในกรุงเทพมหานคร ออกตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ให้หน่วยงานรัฐสามารถนำไปปรับใช้ได้

บทที่ 2

หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในบทที่ 2 ผู้เขียนได้รวบรวมหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย ซึ่งจะแสดงให้เห็นความสำคัญของเกษตรในเมืองที่มีต่อเมือง กิจกรรมที่เกิดขึ้นจากตัวอย่างในต่างประเทศ รวมถึงหลักการในการทำเกษตรในเมืองเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเมืองโดยตรง และศึกษานิยามและวัตถุประสงค์ของกฎหมายภาษี รวมทั้งมาตรการทางภาษีในการพัฒนาผังเมืองกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของความแตกต่างระหว่างเกษตรแบบดั้งเดิมและการทำเกษตรในเมืองรวมทั้งกระบวนการและที่มาของพระราชบัญญัติภาษีและสิ่งปลูกสร้าง ปี 2562 ซึ่งถูกเขียนอยู่ในบทที่ 1 ที่มาและความสำคัญพอสังเขปแล้ว เพื่อให้เข้าใจขั้นตอนในการเสนอสาระสำคัญในร่างข้อบัญญัติเกี่ยวข้องกับภาษี ในกรุงเทพมหานคร จำเป็นต้องศึกษาที่มาของกฎหมายภาษี รวมทั้งหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 เกษตรในเมืองและกระบวนการเกษตรในเมือง

- 2.1.1 คำนิยามของเกษตรในเมือง
- 2.1.2 ประโยชน์ของเกษตรในเมือง
- 2.1.3 ประเภทของเกษตรในเมือง
- 2.1.4 กระบวนการเกษตรในเมือง
- 2.1.5 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดเกษตรในเมือง
- 2.1.6 กิจกรรมเกษตรในเมือง
- 2.1.7 ความสัมพันธ์ของกิจกรรมของเกษตรในเมืองและประโยชน์ของต่อเมือง

2.2 กฎหมายภาษีและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์

- 2.2.1 คำนิยามของกฎหมายภาษี
- 2.2.2 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร
- 2.2.3 โครงสร้างของภาษี
- 2.2.4 หลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี
- 2.2.5 เครื่องมือทางภาษีในการพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร

ต่อมาในศตวรรษที่ 20 เกิดแนวคิดที่ว่า การได้เชื่อมต่อกับธรรมชาติคือความสุข ปรากฏในหนังสือ Happy cities (Montgomery, 2013) และนี่อาจจะเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดการออกแบบเมืองยั่งยืนในเวลาต่อมา จนถึงปัจจุบันผู้คนในเมืองห่างหายจากกระบวนการทำเกษตรและพื้นที่แหล่งผลิตอาหาร บางประเทศมีการใช้เทคโนโลยีเชื่อมโยงระหว่างคนกับแหล่งที่มาของอาหารอย่าง เกมปลูกผักในโทรศัพท์มือถือ หรือการเคลื่อนไหวของอดีตสตรีหมายเลขหนึ่ง มิเชล โอบามา ที่ใช้พื้นที่หน้าทำเนียบขาวปลูกผักปลอดสารพิษ เพื่อเป็นพื้นที่ให้การศึกษาเรื่องแหล่งที่มาของอาหารและเพิ่มกิจกรรมให้เด็กในละแวกใกล้เคียงได้ออกกำลังกาย และสร้างปฏิสัมพันธ์ให้คนในย่าน หรือหลายประเทศทั่วโลกที่เกิดวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อมบ่อยครั้ง ทำให้ขาดแคลนพื้นที่เกษตร และผลผลิตมีราคาแพง จึงทำให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เกษตรในพื้นที่เมืองไว้กินเองและกระจายสู่คนในชุมชน หรือการก่อตั้งองค์กรเพื่อสนับสนุนผู้ที่ทำเกษตรในเมือง เพื่อรณรงค์ให้ผู้คนในเมืองบริโภคผลผลิตที่ปลอดภัย ไม่มีสารเคมี รวมทั้งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการขนส่งอาหารจากที่อื่นเข้าสู่เมือง

ในทศวรรษที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าเกษตรในเมืองไม่ใช่เรื่องใหม่ เราสามารถรับรู้การเติบโตของแนวคิดนี้ได้เป็นอย่างดีเมื่อเทียบกับทศวรรษก่อนหน้าที่คนส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นชินกับแนวคิดนี้ แต่เกษตรในเมืองยังไม่อยู่ในจุดสนใจในทางนโยบายและการพัฒนา ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยหลากหลายชิ้นที่กล่าวถึงวิกฤตภาคเกษตรในชนบทหดตัวลง พื้นที่ชนบทแปรเปลี่ยนไปเป็นเมืองมากขึ้น เหลือแต่เกษตรกรผู้สูงอายุ ลูกหลานจำเป็นต้องเปลี่ยนอาชีพเนื่องจากไม่อยากถูกกดทับจากความเหลื่อมล้ำ จึงทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดภาคเกษตรที่กินไม่ได้หรือปลูกพืชที่ไม่ใช่อาหารคนเป็นหลัก (ปิยะพงษ์บุษบงก์, 2562) ซึ่งเป็นแนวทางที่ภาคการผลิตรับซื้อได้ง่ายกว่า ในปี ค.ศ. 2018 องค์กรสหประชาชาติได้กล่าวถึงวิกฤตประชากรเมืองว่า คนเมืองในโลกจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80 จากร้อยละ 55 ในปี ค.ศ. 2050 (Affairs, 2018: online) วิกฤตการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ การเกิดภัยพิบัติ และโรคระบาดจะถี่และนานมากขึ้น ราวกับเป็นเรื่องปกติของคนยุคใหม่ไปแล้ว ซึ่งการผูกโยงกับภาพความอุดมสมบูรณ์ทางอาหารของประเทศและมายาคติของสังคมไทยที่ว่า “ในน้ำมีปลาในนามีข้าว” อาจไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เมืองที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในงานวิจัยนี้จึงได้เน้นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออกแบบพื้นที่เกษตรในเมือง ในบทบาทของข้อกำหนดกฎหมาย และเน้นเป้าหมายการพัฒนาเมืองที่มุ่งให้คนเมืองมีแนวโน้มในการใช้พื้นที่ที่เอื้อประโยชน์ต่อส่วนรวมและเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาเมืองมากยิ่งขึ้น

เพราะฉะนั้นการทำเกษตรในเมืองนั้นไม่ใช่เพียงแค่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปลูกผักไว้กินเองในครัวเรือนเท่านั้น แต่เกษตรในเมืองยังมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการพัฒนาเมืองในอีกหลายมิติ ซึ่งในต่างประเทศมีการนำแนวคิดเรื่องบทบาทความสำคัญของเกษตรในเมืองมาใช้ โดยในปี ค.ศ. 2000 ลุค มูโกต์ นักพัฒนาเมืองชาวอังกฤษได้ให้นิยาม เกษตรในเมืองไว้อย่างครอบคลุมว่า

“เกษตรในเมือง คือ การปลูกหรือการเลี้ยงดู การทำให้เพิ่มพูน การนำเข้าสู่กระบวนการที่เกี่ยวข้อง และการกระจายผลผลิตที่เป็นอาหารอย่างเนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ รวมถึงผลผลิตที่ไม่ใช่อาหารอย่างพืชที่เป็นยาสมุนไพร รวมถึงการใช้และนำกลับมาใช้ใหม่ของทรัพยากร ผลิตภัณฑ์ และการบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเหล่านั้น ซึ่งเกิดขึ้นและมีอยู่ในและรอบ ๆ พื้นที่เมือง กล่าวคือพื้นที่ที่มีอุตสาหกรรมและย่านพาณิชย์ตั้งอยู่ หรือในขอบเขตของพื้นที่ที่ถูกพัฒนาให้เป็นศูนย์กลาง โดยที่กิจกรรมเหล่านั้นมุ่งเน้นดำเนินไปเพื่อตอบสนองคนที่อาศัยอยู่ในเมืองนั้นเป็นสำคัญ” (Mougeot,2000:p.7)

ในปี ค.ศ. 2002 สภาเกษตร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (The Council on Agricultural Science and Technology : CAST) ได้สื่อสารคำจำกัดความของพื้นที่เกษตรในเมืองว่า “*ภูมิทัศน์ในเมืองที่กินได้*” คือ

“พื้นที่ที่ผลิตผลผลิตจากเกษตรแบบดั้งเดิม พื้นที่จัดจำหน่าย รวมถึงประโยชน์อื่น ๆ จากพื้นที่ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็น กิจกรรมนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่ทางเศรษฐกิจ สนับสนุนด้านสุขภาพและความ เป็นอยู่ที่ดีของคนในเมือง การตกแต่งภูมิทัศน์ที่สวยงาม และการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมภายในเมือง” (Butler and Moronek 2002)

ในปี ค.ศ. 2015 หนังสือ การเกษตรในเมืองเพื่อการเติบโตของภูมิภาคเมือง ของ อันเดียน กีเซเคอ เป็นการกล่าวถึงการนำเกษตรในเมืองเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเมือง ได้กล่าวถึงเกษตรในเมืองไว้ว่า

“การเกษตรสามารถมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเมืองแบบบูรณาการและปรับสภาพอากาศให้เหมาะสม ได้อย่างไร การเกษตรภายในศูนย์การเจริญเติบโตของเมืองในปัจจุบันเป็นมากกว่าสิ่งที่เหลืออยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมหรือแนวทางปฏิบัติเฉพาะ แทนที่จะเป็นระบบที่ซับซ้อนซึ่งมีศักยภาพมากมายสำหรับการโต้ตอบกับระบบเมือง พื้นที่เปิดโล่งในเมือง และการเกษตรสามารถเชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐานสีเขียวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างเมืองกับชนบทใหม่ในภูมิภาคที่กำลังกลายเป็นเมือง และช่วยกำหนดรูปแบบของเมือง แต่เพื่อที่จะทำเช่นนี้ได้การเกษตรจะต้องถูกมองว่าเป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างเมืองและต้องใส่ไว้ในวาระการประชุมของท้องถิ่น” (Giseke,2015:online)

2.1.2 ประโยชน์ของเกษตรในเมือง

ประโยชน์ของการเกษตรในเมืองมีคนกล่าวไว้ในหลากหลายด้าน แต่เกณฑ์ที่คุ้นเคยที่สุดหรือเกณฑ์ที่ถูกนำมาใช้กับบริบทการพัฒนาเมือง คือการจำแนกตามหลักเกณฑ์ของความยั่งยืน 3 ด้าน ดังนี้ (Cohenและคณะ,2014p.221-234)

1) ประโยชน์ด้านสังคมและสุขภาพ

เป็นพื้นที่สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในสังคม เป็นพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน สร้างปฏิสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม สร้างอัตลักษณ์ให้ชุมชน สร้างงานให้คนและชุมชน

เป็นพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในเรื่องธรรมชาติ (Hribarและคณะ,2019) ลดปัญหา
 อาชญากรรมและลดการแบ่งแยก ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของพื้นที่เกษตรกรรม หรือผู้ที่สนใจด้าน
 เกษตรในเมือง ตลาดเกษตร เป็นพื้นที่สร้างโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาของเด็กรุ่นใหม่
 ความมั่นคงทางด้านอาหารช่วยสร้างการเข้าถึงผลผลิตอาหารที่มีคุณภาพในประชากรที่
 รายได้น้อย สร้างความรู้ และการรณรงค์ในเรื่องของการผลิตและทานอาหารเพื่อสุขภาพ มี
 ส่วนให้วางแผนการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์โดยอ้างอิงจากความต้องการของผู้บริโภคได้ดีกว่า
 เดิมในท้องถิ่นนั้น ๆ รวมทั้งเสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัย เป็นพื้นที่ปลอดภัย
 ให้คนในชุมชน การทำสวนเกษตรได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถในการรักษาผู้มีปัญหา
 ทางจิต ลดระดับความเครียดของบุคคล และสามารถขยายผลได้จนถึงระดับสาธารณสุขและ
 เกิดกิจกรรมที่คนในชุมชนมีส่วนร่วม

2) ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ

เป็นพื้นที่สร้างผลผลิตจากการเกษตรช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และสามารถเป็น
 รายได้เสริมได้ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในเมือง เกิดตลาดสินค้าเกษตรในชุมชน เด็กและคนใน
 ชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ เกิดการฝึกและสร้างอาชีพ มีกิจกรรมสอนการประกอบอาชีพ
 เกษตรกรหรือดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง เกิดการจ้างงานบริการสีเขียว (Green job) หรืองาน
 ที่สนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คนทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างเท่าเทียม
 นอกจากนี้ยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธุรกิจและราคาของที่ดินอีกด้วย

3) ประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม

คนในสังคมมีความเข้าใจเรื่องระบบและที่มาของอาหาร โดยเฉพาะเด็กรุ่นใหม่ใน
 เขตเมืองที่อยู่ห่างไกลจากแหล่งผลิตอาหาร การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง เช่น มีการพึ่งพา
 อาศัยกันระหว่าง คนเมือง ผู้ผลิต ซึ่งเกษตรในเมืองเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่สีเขียวในเมือง
 ช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง เช่น พื้นที่เก็บน้ำฝน คำนึงถึงการใช้น้ำและพลังงานในพื้นที่
 ต่อปี คำนึงถึงศักยภาพของดินและการเติบโตของพืช มีการจัดการเศษอาหาร เช่น การ
 นำไปทำปุ๋ยหมัก ลดการเกิดขยะอินทรีย์และลดพื้นที่ฝังกลบ เพื่อให้สามารถใช้ที่ดินในเมือง
 ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อคนส่วนรวมมากขึ้น และยังเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการน้ำฝน
 เป็นพื้นที่ชะลอการไหลของน้ำฝน หรือมีการปลูกพืชที่ช่วยอุ้มน้ำ ช่วยบำรุงดินโดยการนำ
 ขยะอินทรีย์มาใช้ในพื้นที่ เป็นการเปลี่ยนสภาพและนำกลับมาใช้ใหม่ของของเสียในเมือง
 ช่วยเพิ่มความหลากหลายในด้านชนิดพืชพรรณและที่อยู่อาศัยของสัตว์ให้กับพื้นที่เมือง ช่วย

เพิ่มการกระจายเกษตร รวมไปถึงการลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และยังเป็นการพัฒนาแหล่งที่อยู่ของพืชพื้นถิ่น โดยการนำพืชพื้นถิ่นมาปลูก และเก็บเมล็ดพืชเพื่อส่งต่อได้

2.1.3 ประเภทของเกษตรในเมือง

เกษตรในเมืองเป็นมากกว่าพื้นที่เพื่อเก็บผลผลิตและเลี้ยงสัตว์ แต่เป็นหนึ่งในระบบนิเวศของเมือง สร้างสังคมและสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืนได้ เกษตรในเมืองนั้นสามารถแบ่งประเภทได้อย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับบริบทของเมืองและแนวคิดในการพัฒนาเมืองนั้น ๆ นักพัฒนาเมืองได้แบ่งประเภทของเกษตรในเมืองเป็น 4 รูปแบบ ตามขนาดพื้นที่และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากผู้ใช้งาน และแบ่งตามวัตถุประสงค์หลักของโครงการ (Cabannes,2013) ดังต่อไปนี้

1) สวนเกษตรเพื่อสร้างชุมชนและสุขภาพ (community farms) เป็นการพัฒนาเพื่อสังคมในชุมชนเป็นหลัก โดยมีกิจกรรม เช่น การให้ความรู้เรื่องอาหาร การสร้างชุมชน การสร้างงานให้กับกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาส และสร้างสุขภาวะด้านอาหารที่ดีขึ้น โดยมีกิจกรรมเป็นประเด็นหลักมากกว่าเรื่องปริมาณการผลิตและผลกำไร ผลผลิตอาจถูกแจกจ่ายให้ผู้มีส่วนรวมภายในโครงการหรือขายเพื่อเป็นรายได้เสริม

2) สวนเกษตรเพื่อเชิงพาณิชย์ (Commercial Farms) เน้นการผลิตและสร้างรายได้ เช่น ตลาดเกษตรอินทรีย์ ร้านอาหาร โดยแต่ละโครงการอาจมีประโยชน์ที่เพิ่มเติมขึ้นมา เช่น โครงการจิการ์เด็นเออเปร์นฟาร์มมิงแอนคอนเนค คือพื้นที่สีเขียวและสวนเกษตรเพื่อคนเมืองย่านพระราม9 เป็นตลาดเกษตรกร ศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มาของอาหารและการแยกขยะอย่างถูกวิธี

ภาพ 7 โครงการจิการ์เด็นเออเปร์นฟาร์มมิงแอนคอนเนค (เซนทรัลพัฒนา,2565:ออนไลน์)

โครงการแสนสิริแบบคาร์ดแอทที่77คอมมูนิตี้ และโครงการจีการ์เด็นเออเบิร์น ฟาร์มมิ่งแอนด์คอนเนค เป็นตลาดเกษตรกร ทั้งสองโครงการอยู่บนพื้นที่รอการพัฒนา เช่นเดียวกัน

ภาพ 8 โครงการแสนสิริ แบบคาร์ด แอท ที่77 คอมมูนิตี้ (ดาวินซี,2564:ออนไลน์)

3) สวนเกษตรเพื่อการผลิตและแบ่งปันความรู้ (Institutional farms) การผลิตและแบ่งปันความรู้ที่เกี่ยวกับอาหารในพื้นที่เมืองในหน่วยงานที่มีพื้นที่จำกัด เรียนรู้ที่มาจากอาหาร ได้แก่ มหาวิทยาลัยที่ต้องการทดลองสำหรับการเพาะปลูกในพื้นที่เมือง หรือองค์กรที่ไม่หวังผลกำไรต่าง ๆ ที่ต้องการสร้างพื้นที่เพื่อการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเพาะปลูก เช่น สำนักงานเขตหลักสี่ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีสวนผักบนดาดฟ้าตึกสำนักงาน

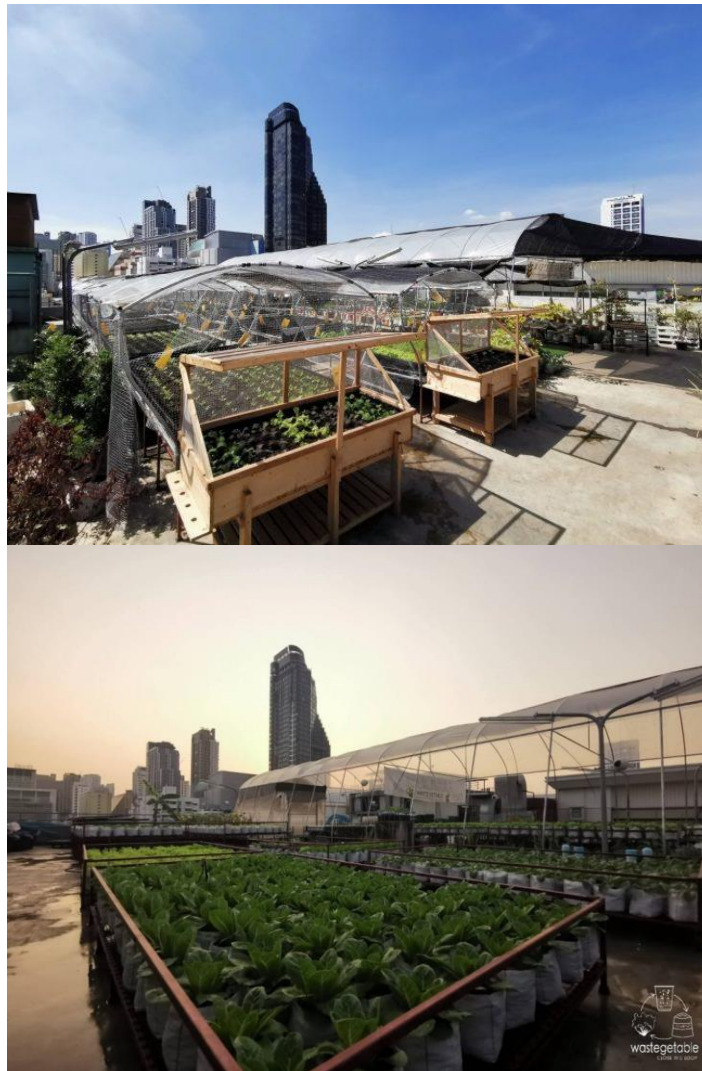
ภาพ 9 สวนผักบนดาดฟ้าตึกสำนักงานเขตหลักสี่ (อรุณวรรณ,2560:ออนไลน์)

ศูนย์เรียนรู้เกษตรในเมืองบ้านเจ้าชายผักเป็นพื้นที่สร้างรายได้ให้ครอบครัวและพื้นที่เรียนรู้แหล่งที่มาของอาหารให้คนเมือง อยู่บนพื้นที่ส่วนบุคคลและเกิดจากความชอบส่วนบุคคลและอยากแบ่งปัน

ภาพ 10 ศูนย์อบรมเกษตรในเมือง สาขาเจ้าชายผัก (อรุณวรรณ,2560:ออนไลน์)

4) เกษตรในเมืองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบของเมือง (community gardens) เป็นแนวคิดที่ทำให้ระบบนิเวศในเมืองสมดุลขึ้น เชื่อมโยงกับการพัฒนามิติอื่น ๆ ของเมือง เช่น ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดิน จัดการของเสียจากขยะในครัวเรือน เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับเมือง พัฒนาภูมิทัศน์ภายในเมือง ทำให้รักษาความหลากหลายทางชีวภาพไว้ได้ ส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเรารู้จักพันธุ์ผักพื้นบ้านที่ใกล้สูญพันธุ์ เช่น โครงการนครแห่งการแปลงเศษอาหารให้กลายเป็นสวนผักกลางเมือง (Wastevegetable) บนดาดฟ้าห้างสรรพสินค้าเซ็นเตอร์วัน เขตราชเทวี เป็นพื้นที่แปลงเศษอาหารให้เป็นดินปลูกและปลูกผักสดให้พนักงานและชุมชนโดยรอบ ช่วยลดขยะเศษอาหาร และสานความสัมพันธ์กับคนในชุมชน

ภาพ 11 โครงการนครแห่งการแปลงเศษอาหารให้กลายเป็นสวนผักกลางเมือง(ภัชชัชภา ฤกษ์
สิรินกุล,2563:online)

2.1.4 กระบวนการเกษตรในเมือง

กระบวนการทำเกษตรในเมืองสามารถเริ่มได้จากหลายภาคส่วน ทั้งภาคประชาชนผู้สนใจ นำพื้นที่ส่วนบุคคลมาสร้างเป็นสวนหลังบ้าน ภาคเอกชนองค์กรขนาดกลางและขนาดใหญ่ นำพื้นที่มาทำเป็นสวนผักเพื่อเป็นสวัสดิการและสร้างกิจกรรมให้กับคนในบริษัท รวมถึงภาครัฐสามารถกำหนดเป็นนโยบายเพื่อสนับสนุนผู้ทำการเกษตรในเมือง หรือการแบ่งพื้นที่ของรัฐให้เป็นแหล่งอาหารของกลุ่มผู้เปราะบางในสังคม แต่กระบวนการที่จะศึกษาในงานวิจัยนี้เป็นกระบวนการที่สามารถเริ่มจากนโยบายและแผนพัฒนาจากภาครัฐเป็นหลัก

จากหนังสือ การออกแบบเกษตรในเมืองของภูมิสถาปนิก เอพิล ฟิลิป (Philips,2013:p.90) ได้กล่าวถึงกระบวนการเกษตรในเมืองอย่างยั่งยืน หรือ urban agriculture sphere process เป็นกระบวนการเกษตรในเมืองที่คำนึงถึงประโยชน์ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของเมืองในทุก ๆ ขั้นตอน แต่ละกระบวนการมีความสัมพันธ์สอดคล้องและส่งผลกระทบต่อกระบวนการในขั้นตอนอื่น ๆ โดยมีตัวชี้วัดที่สามารถตรวจสอบได้ เพื่อการพัฒนากระบวนการเกษตรในเมืองให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาเมือง โดยแบ่งออกเป็น 6 กระบวนการ คือ

1) การวางแผนและกำหนดนโยบาย (Planning and Strategies)

วางแผนและกำหนดนโยบายร่วมกับผังเมืองและวิสัยทัศน์ของเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับการวางผังเมืองให้มีความยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 โดยนำกระบวนการเกษตรในเมืองให้เป็นส่วนหนึ่งในระบบอาหารของเมือง เช่นเดียวกับระบบน้ำ ระบบขนส่ง และระบบพลังงาน จึงจำเป็นต้องมีการบูรณาการวางผังเมืองและเกษตรในเมืองเข้าด้วยกัน เพื่อให้แนวคิดเกษตรในเมืองมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น กระบวนการนี้รวมถึงการส่งเสริมและสร้างกรอบนโยบายเกษตรในเมืองภายในเมืองหรือชุมชน การควบคุมวิธีการวางแผนแบบยั่งยืน และการวางรากฐานสำหรับการสนับสนุนของชุมชน ซึ่งเป็นตัวเชื่อมต่อโครงการอื่น ๆ ในระยะยาว ขั้นตอนสำคัญคือกำหนดการวางแผนประเมินผลที่เป็นกลางกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายและสามารถตรวจสอบได้ว่านโยบายสามารถตอบสนองความต้องการของเมืองและพื้นที่โดยรอบได้

2) การสร้างวิสัยทัศน์ (Vision)

รวบรวมข้อมูลและจำแนกประเภทและความต้องการ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการรวบรวมข้อมูลและทำความเข้าใจจากหลากหลายภาคส่วนหลายประเภท ทั้งการออกแบบ การสื่อสาร การจำแนกเป้าหมาย วัตถุประสงค์ รวมถึงการเลือกพื้นที่ตั้ง สิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวก จำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกศักยภาพของพื้นที่ การจำแนกประเภทของ

เกษตรในเมือง การเลือกผู้ดำเนินงานหลัก และการสร้างความเชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อหาความต้องการร่วมกัน ขั้นตอนสำคัญคือการระบุรูปแบบการออกแบบเกษตรในเมือง การเลือกผู้ดูแลโครงการหลักและการเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชน มีกรอบการทำงานกำหนดวิธีการรวบรวมและเก็บข้อมูลโดยภาพรวมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3) ผสมผสานโครงการกับวิถีชีวิตของเมือง (Integration)

จัดเก็บข้อมูลการทำเกษตรในเมืองอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาร่วมกับพื้นที่ในเมืองให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุด มีการร่วมมือกัน เชื่อมโยงกัน พึ่งพาอาศัยกัน พัฒนาการออกแบบและองค์ประกอบของระบบนิเวศเดิมและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับระบบใหม่ ที่ประกอบไปด้วยการทดสอบอย่างต่อเนื่อง ภูมิทัศน์เกษตรในเมืองจึงเป็นเป้าหมายสูงสุดของความยั่งยืน กล่าวคือการออกแบบระบบที่อนุญาตให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกัน มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น และใช้ภูมิทัศน์ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เช่น การออกแบบตารางเมทริกซ์เพื่อหาศักยภาพเชื่อมโยงกัน

4) บูรณาการเข้ากับระบบอื่น ๆ ในเมือง (Synthesis)

เริ่มจากที่ตั้งโครงการ การประเมินค่าทรัพยากรในชุมชน การนำแนวคิดและวิสัยทัศน์มาสร้างเป็นรูปธรรม จัดทำความคิดและระบบโครงสร้าง แผนธุรกิจ โดยตระหนักถึงปัจจัยของการลงทุน การพัฒนาระบบเบื้องต้น และการเชื่อมต่อหรือบูรณาการเข้ากับพื้นที่ตั้ง โครงสร้างชุมชน สู่แผนพัฒนาให้มีการเชื่อมโยงเข้ากับโปรเจกต์ที่ใหญ่ขึ้น ถ้าเกษตรในเมืองเป็นองค์ประกอบของโปรเจกต์ใหญ่ การดำเนินโครงสร้างและแผนการตามวิสัยทัศน์ในขั้นต้น แผนการดังกล่าวจะสามารถเชื่อมโยงและสนับสนุนการดำรงชีวิตและความเชื่อของชุมชนได้ เช่น นวัตกรรมเครื่องทำปุ๋ยหมักที่เกษตรในเมือง สามารถลดขยะมูลฝอยได้มากกว่าร้อยละ 50 (กรมควบคุมมลพิษ, 2547)

5) ทำให้เกิดวงจรชีวิตที่สมบูรณ์ (Life cycle)

ขอบเขตของการบริหารจัดการกรอบโครงสร้างสำหรับการบำรุงรักษา และการดำเนินการ โดยการบริหารจัดการ ดำเนินการ บำรุงรักษา และหาเงินลงทุน หรือหมุนเวียนของเงินทุนและโอกาส นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มโอกาสในงานบริการสีเขียว Green job เริ่มต้นที่การจัดการชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนก่อนจะเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับชุมชนอื่น ๆ ตามมา เป้าหมายของกระบวนการพึ่งพาอาศัยกันของเกษตรกับเมืองคือความสำเร็จของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ

6) การเผยแพร่องค์ความรู้ (Outreach)

ได้แก่ การทำการตลาด การให้การศึกษ การควบคุม การค้นคว้า การสนับสนุน เน้นการตลาดและพัฒนาแบรนด์ การพัฒนาการลงทุนจะนำไปสู่การเพิ่มโอกาสในตลาดแรงงานบริการสีเขียว ด้วยการสร้างระบบการควบคุมและค้นคว้า และพัฒนาการเก็บข้อมูลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ สนับสนุนชุมชนในการทำเกษตรในเมือง เพื่อปกป้องระบบทรัพยากรธรรมชาติและการเชื่อมต่อกับสิ่งอื่น ๆ

จากกระบวนการเกษตรในเมือง จะเห็นได้ชัดว่าสิ่งแรกที่ต้องศึกษาเกี่ยวกับเมืองคือวิสัยทัศน์หรือวัตถุประสงค์หลักของเมือง เพื่อให้สามารถเห็นภาพรวมความต้องการของเมืองให้ได้เสียก่อน จึงจะมาวางแผนเพื่อหาว่าเกษตรในเมืองรูปแบบใดเหมาะสมกับพื้นที่เมืองกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ในหนังสือ Urban Agriculture Design (Philips,2013:p.80) ได้กล่าวถึงเกษตรในเมืองว่ามีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งในการวางผังเมือง ในอดีตอาจเป็นเรื่องไม่ง่ายนักด้วยกายภาพของเกษตรรูปแบบเดิมซึ่งถูกจำกัดไว้ในพื้นที่นอกเมืองและชานเมือง จนกระทั่งมีแนวคิดนิเวศวิทยาเมือง (Ecological urbanism) ภูมิทัศน์ของเมืองจึงมีหน้าที่ทำให้เมืองมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ในแนวคิดการวางผังเมืองรูปแบบปัจจุบัน เกษตรในเมืองยังถูกรับรู้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างพื้นฐานสีเขียวของเมือง (Green infrastructure) นอกจากนั้นหากมีนโยบายเกษตรในเมืองยังสามารถกำหนดพื้นที่แหล่งอาหารของเมืองได้อีกด้วย โดยสรุปกระบวนการเกษตรในเมืองแบ่งออกเป็น 6 กระบวนการ และอ้างอิงประโยชน์ด้านความยั่งยืนสามด้าน คือ นิเวศวิทยา วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ในทุก ๆ กระบวนการ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการออกแบบพื้นที่เกษตรในเมืองมากที่สุด โดยแต่ละขั้นตอนจะมีตัวชี้วัดแบ่งตามประโยชน์ทั้งสามด้าน เพื่อสามารถนำกลับมาประเมินผลอีกครั้งได้ดังตาราง 3 ตัวชี้วัดในกระบวนการเกษตรในเมืองทั้ง 6 กระบวนการ

ตาราง 2 ตัวชี้วัดในกระบวนการเกษตรในเมือง ทั้ง 6 กระบวนการ

การวางแผนโครงการ	มองเห็นภาพรวมของโครงการ	การรวบรวมแนวคิดอย่างมีระบบ	การพึ่งพาท้องถิ่นในแต่ละระบบ	มีวงจรกิจชีวิตที่ยืดหยุ่น	การเก็บข้อมูลในระยะยาวและการพึ่งพาท้องถิ่น
<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีนโยบายสนับสนุน ✓ มีการส่งเสริมและสนับสนุนความคิดเห็นที่หลากหลายของชุมชน ✓ มีการสนับสนุนให้เกิดการปรับตัวได้เองในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีการระบุผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ✓ มีการสร้างเครือข่ายและประชาสัมพันธ์ ✓ มีการยกระดับการปฏิบัติงานสัมพันธ์ระหว่างกัน ✓ มีการสร้างพันธมิตรองค์กรผู้ดำเนินการ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีวิสัยทัศน์ที่กลมกลืนกับแนวคิดและรูปแบบสังคม ✓ มีประโยชน์ต่อพื้นที่โดยรอบ ✓ มีการเพิ่มขึ้นของแหล่งอาหารในสังคมเมือง 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีการคำนึงถึงระบบนิเวศที่สามารถนำไปกลับมาใช้ใหม่ได้ ✓ มีการสร้างเครือข่ายสิ่งแวดล้อม ✓ มีการคำนึงถึงองค์ความรู้ในเรื่องของสิ่งแวดล้อมและการพึ่งพาท้องถิ่นในระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ การกระจายตัวของภารกิจ ✓ ประโยชน์ชุมชนที่สุขภาพดีและมีชีวิตชีวา ✓ ชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งอาหารได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ สร้างสัมพันธ์ ✓ ส่งเสริมความยืดหยุ่นของชุมชน ✓ การสนับสนุน
วัฒนธรรม	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีการระบุพื้นที่โครงการ ✓ มีรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกรในเมือง ✓ มีการตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีการบูรณาการเข้ากับระบบอื่น ๆ ในเมือง ✓ มีประเมินทรัพยากรธรรมชาติในเมืองร่วมด้วย ✓ โครงการเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างพื้นฐานสีเขียวของเมือง 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีการดำเนินงานมั่นคงทางด้านอาหาร ✓ มีการระบุถึงสถานการณ์งบประมาณชัดเจน ✓ มีการประสานงานกับระหว่างเขตเศรษฐกิจในพื้นที่ปกครอง 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ การสร้างระบบนิเวศที่ยืดหยุ่นต่อสภาพ ✓ การรักษาระบบหลังการก่อสร้าง 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีระบบเครือข่ายการวิจัยและตรวจสอบได้ ✓ มีองค์ความรู้ในเรื่องของสิ่งแวดล้อมและการพึ่งพาท้องถิ่นในระบบ
ระบบราคา	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีการสร้างนโยบาย ✓ มีการสร้างแนวทางกระตุ้นเศรษฐกิจ ✓ มีการสร้างโอกาสในการศึกษาและการขยายงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีการระบุแหล่งเงินทุนชัดเจน ✓ มีเป้าหมายในภาคเงิน ✓ มีโอกาสในการอุดหนุนโครงการในระยะยาว 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีการดำเนินงานมั่นคงทางด้านอาหาร ✓ มีการระบุถึงสถานการณ์งบประมาณชัดเจน ✓ มีการประสานงานกับระหว่างเขตเศรษฐกิจในพื้นที่ปกครอง 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ สร้างระบบเครือข่ายและแผนปฏิบัติการ ✓ ระบุโอกาสของจังหวัดทางภาคเงิน ✓ พัฒนาความร่วมมือกับธุรกิจท้องถิ่น ✓ การสร้างอาชีพ จากพื้นที่ทางอาหาร 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ การพัฒนาแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ ✓ การฝึกงานบริการสีเขียว ✓ สร้างโอกาสทางการศึกษาและเก็บข้อมูล
เศรษฐกิจ					

ที่มา: หนังสือ Designing urban agriculture (Philips,2013:p.1-227)

2.1.5 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดเกษตรในเมือง

ในหนังสือ Designing Urban Agriculture (Philips,2013:p.124) ยังได้กล่าวถึงปัจจัยในการออกแบบพื้นที่เกษตรในเมือง นอกจากจะต้องเข้าใจวิสัยทัศน์ของเมืองในภาพรวมแล้ว จำเป็นต้องมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่ชัดเจน วัตถุประสงค์โครงการ รวมถึงกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้พื้นที่เกษตรในเมืองตอบโจทย์ด้านการพัฒนาเมือง คือ

1. ที่ตั้งโครงการ ปัจจัยที่สำคัญต่อการเลือกพื้นที่ตั้งโครงการทำเกษตรในเมือง (farmer,2016:p.2) ได้แก่ กรรมสิทธิ์ที่ดิน คุณภาพดิน แหล่งน้ำและการระบายน้ำ ปริมาณแสงแดด การเข้าถึงพื้นที่ เป็นต้น
2. วัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเมืองในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ผลิตอาหาร สิ่งแวดล้อมภายในเมือง องค์กรหรือชุมชนที่อาศัยในเมือง ส่งผลต่อประโยชน์ที่ต้องการได้รับแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของโครงการ สามารถแบ่งประเภทของเกษตรในเมืองจากเป้าหมายในการบริหารโครงการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและกลุ่มเป้าหมายผู้เข้ามาใช้งานหลัก ภายภาพของพื้นที่ และสังคม ได้เป็น 2 กลุ่ม 4 ประเภท ดังนี้

2.1) กลุ่มที่ 1 พื้นที่ไม่แสวงหากำไร

ประเภทที่ 1 พื้นที่สาธารณะชุมชน หมายถึง โรงเรียนประถม-มัธยม ลานกลางเมืองสวนสาธารณะ พื้นที่สาธารณะของรัฐ สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมการศึกษา ระดมทุน สร้างงานบริการสีเขียว การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ นักเรียน ผู้มีรายได้น้อย รวมถึงบุคคลทั่วไป ได้แก่ พื้นที่ส่วนกลางของหมู่บ้าน บริเวณศาสนสถาน สวนสาธารณะ แปลงผักชุมชน พื้นที่ที่ยกให้ศูนย์กลางชุมชนใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการเกษตรในเมือง เช่น ศูนย์ชุมชน P-Patch อินเทอร์เน็ต ซีแอตเทิล วอชิงตัน โดยโครงการทั้งหมดสร้างขึ้นด้วยแรงงานอาสาสมัคร วัสดุก่อสร้างที่ได้รับบริจาค และทุนสนับสนุนจากพื้นที่ใกล้เคียง ร่วมกันการออกแบบสถาปัตยกรรม เป็นโครงการที่เกิดจากการทำงานร่วมกับกลุ่มชุมชนที่สนใจ ร่วมกำหนดรูปแบบการออกแบบและระดมทุน โดยมีเป้าหมายของโครงการเพื่อให้ชาวสวนในชุมชนมีที่พักพิงระหว่างการทำงาน พื้นที่จัดเก็บเครื่องมือ ห้องสมุด ห้องครัว และระบบเก็บน้ำฝนที่สวยงาม พื้นที่สร้างสรรค์กลางแจ้ง เป็นสถานที่ที่ทั้งสวยงามและมีประสิทธิภาพในการทำงาน ประกอบด้วยศาลานั่งพัก ที่รวมตัวกัน ห้องประชุม รวมไปถึง

ถึงสามารถจัดงานเฉลิมฉลอง ซึ่งต่อมาเพิ่มซุ้มเก็บองุ่น ตู้ข้อมูล และป้ายทางเข้า เพื่อต้อนรับเพื่อนบ้านเข้าสู่สวน

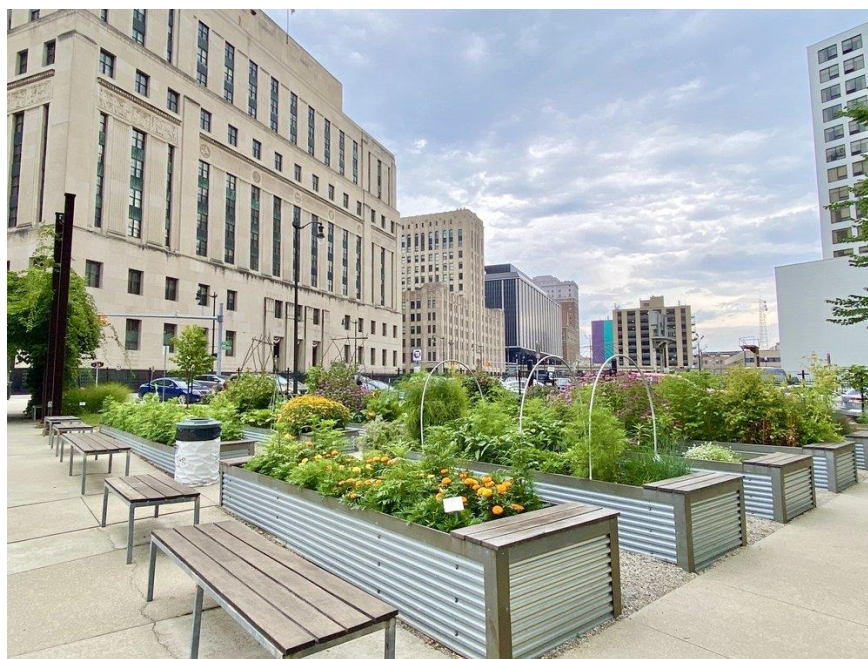

ภาพ 12 ศูนย์ชุมชน P-Patch อินเทอร์เน็ต ซีแอตเทิล วอชิงตัน (Cast architecture,2022:online)

ประเภทที่ 2 พื้นที่สถาบันที่ไม่แสวงหากำไร หมายถึง แปลงสภาพ พื้นที่เรียนรู้ พื้นที่ที่แบ่งให้เพื่อสาธารณะประโยชน์ พื้นที่ที่ถูกควบคุมเป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ตามผังเมืองรวม ส่วนใหญ่สถาบันองค์กรจะมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพื้นที่วิจัยและพัฒนา สร้างงาน

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ กลุ่มผู้ที่สนใจ และประชาชนทั่วไป มีลูกจ้างในองค์กร ตัวอย่างโครงการประเภทนี้ ได้แก่ พื้นที่วิจัยในสถาบันหรือองค์กรเพื่อการศึกษาและวิจัย เช่น Lafayette Greens ซึ่งสร้างโดยงบประมาณ จากบริษัทเอกชน Compuware เพื่อจัดสร้างเป็นพื้นที่สีเขียวและสวนใจกลางเมืองดีทรอยต์ ติดกับเกาะชื่อดังอย่าง Coney และโรงแรม Westin Book Cadillac เป็นพื้นที่ผ่อนคลายเป็นเมืองสำหรับผู้มาเยือน คนทำงานในเมือง และผู้อยู่อาศัยในละแวกใกล้เคียง ได้ชมผักและดอกไม้เด็บโตในช่วงฤดูร้อน และเพลิดเพลินกับกิจกรรมตามฤดูกาล มีการปลูกผลไม้ ผัก สมุนไพร และดอกไม้ปลอดสารเคมีทุกปี เป็นสวนที่ได้รับรางวัลออกแบบ ก่อสร้างโดย Kenneth Weikal Landscape Architecture เมื่อปี ค.ศ. 2014 ต่อมาในปี ค.ศ. 2019 ได้ถูกพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยของแมลงผสมเกสรซึ่งหายากมากในเมือง สวนแห่งนี้เป็นสวนผสมเกสรที่ได้รับการรับรองและเน้นการปลูกพืชสำหรับผีเสื้อ ผึ้งพื้นเมืองและนก กิจกรรมในสวนประกอบด้วยชั้นเรียนเกี่ยวกับผึ้งพื้นเมือง นก และพืชผสมเกสร นอกจากนี้สวนยังมีโครงการชื่อ DIG - Detroiters in the Garden ซึ่งเป็นโปรแกรมการศึกษาชุมชน

โดยร่วมมือกับโปรแกรม Open Door ของโบสถ์ Fort Street Presbyterian พื้นที่สีเขียวนี้ นับเป็นทรัพย์สินอันล้ำค่าของเมืองดีทรอยต์ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ที่ผู้คนเชื่อมต่อและสัมผัสกับความงามทางธรรมชาติ เพื่อหยุดและดูว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ นับเป็นทั้งสถานที่แห่งการศึกษาและการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ

ภาพ 13 Lafayette greens Detroit (Quality Business Awards,2022:online)

ประเภทที่ 3 พื้นที่ส่วนบุคคลหรือนิติบุคคลที่ไม่แสวงหากำไร หมายถึง ลักษณะพื้นที่เกษตรในเมืองในบริเวณที่อยู่อาศัย หมู่บ้านจัดสรร อาคารชุด ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตอาหารไว้รับประทานเอง หรือแจกจ่ายให้ผู้ด้อยโอกาส เพื่อสุขภาพที่ดี มีเป้าหมายในการดูแลสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พื้นที่สวนในบ้านพักอาศัย พื้นที่สวนบริเวณที่พักอาศัยรวม สวนริมรั้ว บ่อปลา สวนผักขององค์กรเพื่อพัฒนาบุคลากรภายในองค์กร

2.2) กลุ่มที่ 2. เป็นพื้นที่แสวงหากำไร

ประเภทที่ 4 พื้นที่นิติบุคคลหรือพื้นที่ส่วนบุคคลเพื่อการพาณิชย์ หมายถึง สวนเกษตรเพื่อการผลิตและจำหน่ายภายในร้านอาหาร รีสอร์ท โรงแรม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล ในบริเวณชุมชนเมือง มีประโยชน์แก่ กลุ่มลูกค้า กลุ่มนักท่องเที่ยวในเมือง ลูกจ้าง ได้แก่ พื้นที่บริเวณอาคารพาณิชย์ ร้านอาหาร บาร์ รีสอร์ท โรงแรม สวนผักให้เช่า เป็นต้น

2.1.6 กิจกรรมเกษตรในเมือง

ปัจจุบันกิจกรรมเกษตรในเมืองสามารถเป็นได้อย่างหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของเมืองที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไป ในงานวิจัยนี้ได้รวบรวมกิจกรรมเกษตรในเมือง โดยใช้กรณีศึกษาของโครงการ Five Borough Farm (Cohen & Reynolds, 2012: p.13-15) เป็นหลัก ซึ่งเป็นโครงการจากการริเริ่มความร่วมมือระหว่างดีไซน์ทรัสต์ (Design Trust for Public Space and Added Value) ซึ่งเป็นองค์กรที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งและขยายเกษตรกรรมในเมืองในนครนิวยอร์ก ดีไซน์ทรัสต์ได้พัฒนาพันธกิจในการสร้างเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีพลวัต และมีสุขภาพดีสำหรับคนรุ่นต่อไป โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิเอกชนที่ให้การสนับสนุนเรื่องการฟื้นฟูระบบนิเวศ พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การวิจัยทางการแพทย์ ความเป็นอยู่ที่ดี และศิลปะการแสดง รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เช่น มูลนิธิการกุศลดอริส ดิก และกองทุนเดวิด ร็อคกี้เฟลเลอร์ นอกจากนี้ยังสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร องค์กร และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดีไซน์ทรัสต์เป็นที่รู้จักในด้านความสามารถในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่สาธารณะของเมือง รวมถึงการเก็บข้อมูลกิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมืองกว่า 700 แห่งจาก 5 เขต โดยศึกษาประวัติความเป็นมา กิจกรรมในพื้นที่ ประโยชน์ที่เมืองจะได้รับ รวมถึงรวบรวมความท้าทายและปัจจัยสนับสนุนในการเกิดกิจกรรมเกษตรในเมืองไว้มากที่สุด ในหนังสือ "Five Borough Farm: Seeding the Future of Urban Agriculture in New York City" ได้อธิบายถึงการสำรวจการเกษตรในเมืองที่ครอบคลุมมากที่สุด โดยสรุปเป็น 28 กิจกรรม ดังนี้

- 1 เก็บน้ำฝน กิจกรรมที่ช่วยชะลอการไหลของน้ำฝน จนไปถึงการทำบ่อเก็บน้ำ เพื่อไม่รบกวนการใช้งานน้ำและระบบระบายน้ำในเมืองจนเกินไป

- 2 เก็บเมล็ดพันธุ์ การเก็บเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้จากการเพาะปลูกในพื้นที่ของตน เพื่อการปลูกในครั้งต่อไป หรือการแจกจ่ายและค้าขาย
- 3 ทำปุ๋ยสัตว์ เลี้ยงสัตว์ต้องไม่เป็นการเลี้ยงที่รบกวน หรือขัดต่อข้อบัญญัติในเมืองข้ออื่น ๆ
- 4 ทำสวนผึ้ง ต้องไม่เป็นการเลี้ยงที่รบกวน หรือขัดต่อข้อบัญญัติในเมืองข้ออื่น ๆ
- 5 ปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร ชากพืชซากสัตว์ จากพื้นที่ของตนเองหรือพื้นที่อื่น ๆ ในชุมชน
- 6 ปรับปรุงดิน กิจกรรมปลูกพืชหลากหลายสายพันธุ์และมีการปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อบำรุงรักษาดิน หรือปรับปรุงดินในพื้นที่รื้อถอนการก่อสร้างให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ปลูกพืชพรรณได้
- 7 ปลูกไม้ยืนต้น พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นหรือการเก็บรักษาไม้ยืนต้นเดิมในพื้นที่เพื่อการผลิตอาหาร ยา เก็บเมล็ด หรือให้ความรู้กับคนในชุมชนเอง เป็นร่มเงาหรือใช้ประโยชน์เพื่อการอื่น เช่นการบริการเชิงนิเวศ
- 8 ปลูกพืชรับประทานได้และเป็นสมุนไพร เช่น การปลูก ผักผลไม้ และสมุนไพรพื้นถิ่น ขนาดทั่วไปคือ 1.50 เมตร - 2.40 เมตร (5ฟุต - 8 ฟุต)

- 9 กิจกรรมพิเศษ พื้นที่สร้างสรรค์ สวนเกษตรในเมืองเป็นสถานที่จัดกิจกรรม ตั้งแต่การฉายภาพยนตร์ บาร์บีคิวเทศกาลเก็บเกี่ยว ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้คนมารวมตัวกันได้ ไม่ว่าจะพวกเขาจะ เกี่ยวข้องกับการผลิตอาหารหรือไม่ก็ตาม หรือการ รวมตัวกันของผู้ที่สนใจเรื่องเดียวกันอย่างการดูนก การ เลี้ยงปลาคราฟ ก็เกิดขึ้นได้ในพื้นที่เกษตรในเมือง
- 10 กิจกรรมสนับสนุน เกษตรกรรมในเมือง โดยจัดให้มีกิจกรรมให้ผู้บริโภคได้ซื้อผลิตผลในช่วงต้น ฤดูเพาะปลูก โดยได้รับการจัดสรรรายสัปดาห์โดยตรง จากสวนเกษตรให้กับสมาชิกทุกคน เป็นที่ร่วมกิจกรรม ออกกำลังกายให้เหงื่อออกอย่างน้อยเก้าชั่วโมงในสวน เกษตรในแต่ละปี และยังเป็น การเพิ่มมูลค่าให้ผลิตผลใน ชุมชน หุ่นบางส่วนสงวนไว้สำหรับผู้อยู่อาศัยที่มีรายได้น้อย
- 11 เป็นพื้นที่พัฒนา ผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นพื้นที่ สนับสนุนพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากชุมชน เพื่อการเติบโตของเศรษฐกิจชุมชน
- 12 พื้นที่ขายผลิตภัณฑ์ ชุมชน เป็นพื้นที่จุดศูนย์กลางในการขายผลิตผลของชุมชน หรือ ในพื้นที่ที่มีคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตดำเนินการ ตลาดเกษตรกร ร้านกาแฟ และโครงการแบ่งปันอาหารที่ ซื้อและแจกจ่ายต่อผลิตผลจากเกษตรในเมืองที่ตั้งอยู่ทั่ว เมือง โปรแกรมหลังเลิกเรียนและภาคฤดูร้อนค่ายและ โปรแกรมการศึกษาอื่น ๆ ตลาดตะวันออกของดีทรอยต์ เป็นสถานที่จำหน่ายอาหารขายส่งของเมืองโดยมีหกช่วง ดีกตลาดเกษตรกรสำหรับผู้ขายในท้องถิ่น 250 ราย ราย ล้อมไปด้วยผู้จำหน่ายอาหารและสถานประกอบการด้าน อาหารอื่น ๆ ตลาดตะวันออกมีฟาร์มสาธิตในเมืองและ ตลาดค้าส่งนอกเวลาทำการและโปรแกรมสาธารณะ เกี่ยวกับอาหารพิเศษตั้งลูกค้าเข้าสู่ตลาด

- 13 การเข้าถึงอาหาร
อย่างเท่าเทียม เป็นพื้นที่ผลิตหรือแจกจ่ายอาหารให้แก่ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ
ที่พึ่งพาตัวเองไม่ได้
- 14 พื้นที่ร้านอาหาร ร้านขายอาหารซึ่งถูกผลิตขึ้นภายในพื้นที่โดยรอบ หรือ
นำผลิตภัณฑ์มาจากชุมชนเมืองโดยรอบ
- 15 เป็นแหล่งเรียนรู้การ
ดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นที่เกษตรในเมืองในชุมชน เป็นการสร้างผลผลิตหรือ
เป็นพื้นที่สีเขียวยั่งยืนของชุมชนและเชื่อมโยงกับเมือง
ภายในเมือง โดยรอบ
- 16 เป็นพื้นที่สอนการ
ทำอาหารและเรียนรู้ พื้นที่เกษตรในเมืองเชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่
เรียนรู้เข้าใจสารอาหารในพืชผลแต่ละชนิดที่ร่างกาย
ต้องการ เรียนรู้การทำอาหาร มีสิ่งอำนวยความสะดวก
ในการสอนทำอาหารและโภชนาการ มักเกิดขึ้นในพื้นที่
เพื่อแสวงหากำไร หรืออาสาสมัครชุมชน และการสนับสนุน
สนับสนุนจากองค์กรเอกชนและภาครัฐ
- 17 เป็นพื้นที่เรียนรู้
ระบบและที่มาของ
อาหารในระบบนิเวศ
เมือง พื้นที่เกษตรในเมืองเชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่
เรียนรู้ระบบและที่มาของอาหารในระบบนิเวศเมืองได้
- 18 เป็นพื้นที่เรียนรู้การ
ดูแลสุขภาพและการ
เป็นอยู่ที่มีคุณภาพ พื้นที่เกษตรในเมืองเชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่
เรียนรู้การดูแลสุขภาพและการเป็นอยู่ที่ดี เช่น การทำ
สวนช่วยให้ได้ออกกำลังกาย ผ่อนคลายได้อย่างไร
- 19 เป็นพื้นที่เรียนรู้สังคม
และระบบอาหาร พื้นที่เกษตรในเมืองเชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่
เรียนรู้สังคมและระบบอาหาร เข้าใจที่มาของอาหารเมือง
แหล่งผลิต การขนส่ง รวมไปถึงกระบวนการคัดแยกขยะ
เศษอาหาร

- 20 มีความร่วมมือกับ โรงเรียนหรือระบบ การศึกษาในชุมชน เพื่อทำกิจกรรม เกษตรในเมือง พื้นที่เรียนรู้สิ่งแวดล้อมในเมืองร่วมกับโรงเรียนในท้องถิ่น และการเยี่ยมชม ะสวนในเมืองเปิดโอกาสให้วัยรุ่น ลงมือ ฝึกปฏิบัติจริงและเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช
- 21 เป็นพื้นที่อบรมการ เป็นผู้นำของเด็กรุ่นใหม่ พื้นที่ให้เยาวชนพัฒนาทักษะความพร้อมในการทำงาน และเรียนรู้การเป็นผู้นำผ่านกิจกรรมในพื้นที่เกษตรใน เมือง การรวมกลุ่มปลูกผักหลังเลิกเรียน วางแผนการ ดูแล จนกระทั่งนำไปจำหน่ายหรือรับประทานได้ เน้น การฝึกทักษะในการดำรงชีวิต และใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์
- 22 เป็นพื้นที่อบรมการ จัดการเกษตรในเมือง อย่างเป็นระบบ พื้นที่พัฒนาระบบเกษตรในเมือง เป็นการร่วมมือเจ้าของ พื้นที่และองค์กรหรือภาครัฐ จัดอบรมผู้ที่สนใจการทำ เกษตรในเมือง วิธีการ อุปกรณ์ การวางแผน ตลอดจน การตลาดเพื่อจัดจำหน่าย
- 23 เป็นพื้นที่ศูนย์ฝึก อาชีพ พื้นที่เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการฝึกอบรมเกษตรกร การวางแผนเพื่อการพัฒนาธุรกิจและโครงสร้างพื้นฐาน นั้นสนับสนุนผู้ประกอบการด้านอาหารรายใหม่และราย เดิม เกษตรกรในเมืองและให้การศึกษาด้านอาหารผ่าน วิทยาลัยชุมชน
- 24 เป็นพื้นที่การ รวมกลุ่มของแม่บ้าน ในชุมชน พื้นที่ให้โอกาสของคนว่างงานและกลุ่มเปราะบางใน ชุมชน

- 25 เป็นพื้นที่การรวมตัวระหว่างคนต่างวัย พื้นที่เกษตรกรรมในเมืองมักจะดึงดูดผู้อยู่อาศัยและอาสาสมัครจากหลากหลายกลุ่มอายุ พื้นที่บางแห่งเสนอกิจกรรมที่ออกแบบเพื่อส่งเสริมคนต่างวัยเช่น สวนชุมชนหนึ่งจ้างวัยรุ่นเพื่อแจกจ่ายอาหารสู่ผู้สูงอายุในพื้นที่ที่ไม่สามารถออกจากบ้านได้ เพื่อให้คนในชุมชนไม่รู้สึกโดดเดี่ยวเกินไป
- 26 มีการเก็บข้อมูลด้านการทำเกษตรในเมืองและการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน พื้นที่สนับสนุนในท้องถิ่น ภาครัฐ หน่วยงานการศึกษาเข้ามาศึกษา เก็บข้อมูล และเผยแพร่ความรู้ร่วมกับชุมชน และสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบเกษตรในเมืองร่วมกันได้
- 27 นำนโยบายและข้อกำหนดเมืองมาใช้ ดำเนินการสนับสนุนและงานนโยบายองค์กรสนับสนุนมีส่วนร่วมในงานด้านนโยบายที่หลากหลาย เช่น การสนับสนุนเพื่อรักษาและขยายที่ดินสำหรับสวนในเมือง การมีส่วนร่วมในการช่วยหยุดความขัดแย้งในการขายสวนชุมชน เป็นตัวกลางในการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมเมือง เช่น ตัวกลางเข้ามาเกี่ยวข้องกับความพยายามในการทำให้การเลี้ยงผึ้งถูกกฎหมายในเมืองนิวยอร์ก
- 28 เป็นพื้นที่การรวมตัวของอาสาสมัคร มีระบบการจัดสรรอาสาสมัครช่วยกิจกรรมเกษตรกรรมในเมืองหลีกเลี่ยงการสูญเสียสมาชิก ในพื้นที่นอกเหนือจากการสนับสนุนจากธุรกิจท้องถิ่น และองค์กรในละแวกใกล้เคียง เป็นการสนับสนุนการดำเนินงานจากผู้อยู่อาศัยในละแวกใกล้เคียงมีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น เช่น ร่วมในกิจกรรมฟาร์มและสวนเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ งานระดมทุนและตลาดนัดเกษตรกร เข้าร่วมโครงการหรือแคมเปญเพื่อการเกษตรที่สนับสนุนโดยชุมชน (Hribar et al.) เพื่อรักษาชุมชนสวน ด้านการเกษตรในเมืองผ่านการบริจาคสิ่งของ

2.1.7 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเกษตรในเมืองและประโยชน์เกษตรในเมือง

จากโครงการ Five Borough Farm เก็บข้อมูลโครงการเกษตรในเมืองกว่า 700 โครงการใน 5 เขต ประกอบไปด้วย

- 1 พื้นที่เกษตรในเมืองของชุมชน 390 แห่ง
- 2 พื้นที่เกษตรในเมืองของการเคหะ 245 แห่ง
- 3 พื้นที่เกษตรในเมืองของโรงเรียน 117 แห่ง

แนวทางการเก็บข้อมูล เอกสารการทำเกษตรในเมืองที่มีอยู่ในเมืองนิวยอร์ก เก็บข้อมูลกิจกรรม โดยการถ่ายภาพ สร้างแผนที่ ทำอินโฟกราฟิก และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก โดยละเอียดและอธิบายโอกาสและความท้าทายที่ต้องเผชิญกับเมืองในชุมชนเกษตรกรรม สร้างกรอบการทำงานและเครื่องมือที่ใช้ร่วมกันเพื่อให้ผู้ใช้สามารถติดตามกิจกรรมการเกษตรในเมืองและประเมินผลผลประโยชน์ทางสังคม สุขภาพ เศรษฐกิจ และระบบนิเวศได้ พัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะช่วยให้เกษตรในเมืองเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ของเมืองอย่างยั่งยืนและการกำกับดูแลสรุปข้อมูล

โดยข้อมูลทั้งหมดสามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเกษตรในเมืองและประโยชน์ของเกษตรในเมืองเพื่อประโยชน์ต่อผู้พัฒนาเมืองในการวางแผนเลือกพื้นที่ เตรียมอุปกรณ์ และกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การพัฒนาเมือง โดยลดขั้นตอนในการศึกษากระบวนการใหม่และมีฐานข้อมูลร่วมกับพื้นที่อื่น ๆ ทั่วโลก สร้างเป็นมาตรฐานและแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการประกอบกิจกรรมเกษตรในเมืองที่ใช้ร่วมกันได้ (Cohen & Reynolds, 2012p.90-91) ดังภาพ 14 ตารางเมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ของเกษตรในเมืองและกิจกรรมที่เกิดขึ้น

METRICS FRAMEWORK

Activities

Most studies have shown links between the metrics and the activities across the top row (such as cooking and nutrition classes, rainwater harvesting, farmers markets and the health, social, economic, and cultural benefits of farm-to-table management, and social connections).

● Evidence-based links

Benefits

Benefits	Activities														
	Rainwater Harvesting	Seed Saving	Bee Keeping	Land Remediation	Environmental Education	Food System Education	School Programs	Youth Leadership Training	Job Training/Career Creation	Inter-Generational Programs	Policy/Advocacy	Special Events	Value-added Products	Senior Food Programs	Growing Your Own/Fruits/Herbs
Health															
Access to healthy food															
Food/health literacy															
Healthy eating															
Physical activity															
Social															
Empowerment & mobilization															
Youth development & education															
Food security															
Safe spaces															
Socially integrated aging															
Economic															
Local economic stimulation															
Job growth															
Job readiness															
Food affordability															
Ecological															
Awareness of food systems ecology															
Stewardship															
Conservation															
Storm water management															
Soil improvement															
Biodiversity & habitat improvement															

ภาพ 14 ตารางเมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ของเกษตรกรในเมืองและกิจกรรมที่เกิดขึ้น (Cohen & Reynolds, 2012: p.90-91)

จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับเกษตรในเมือง จะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์การกำหนดประเภทการเกษตรในประกาศแนบท้ายพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 โดยสามารถสรุปนิยามเกษตรในเมืองได้ว่าหมายถึงการปลูกหรือการเลี้ยงดู การทำ ให้เพิ่มพูน การนำเข้าสู่กระบวนการที่เกี่ยวข้อง และการกระจายผลผลิตที่เป็นอาหาร รวมถึงผลผลิตที่ไม่ใช่อาหาร การใช้และนำกลับมาใช้ใหม่ของทรัพยากร ผลิตภัณฑ์ และการบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเหล่านั้น ซึ่งเกิดขึ้นและมีอยู่ในเมืองและรอบ ๆ พื้นที่เมือง ทั้งพื้นที่ที่มีอุตสาหกรรมและย่านพาณิชย์ตั้งอยู่ หรือในขอบเขตของพื้นที่ที่ถูกพัฒนาให้เป็นศูนย์กลาง โดยที่ กิจกรรมเหล่านั้นมุ่งเน้นดำเนินไปเพื่อตอบสนองคนที่อาศัยอยู่ในเมืองนั้นเป็นสำคัญ (Mougeot,2000p.7)

โดยมีปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงก่อนการเริ่มโครงการคือ ที่ตั้งโครงการ เนื่องจากในงานวิจัยนี้เป็นพื้นที่เฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร จึงมีชนิดดินไม่ต่างกันมาก ทางด้านกรรมสิทธิ์ที่ดินในงานวิจัยนี้เน้นแก้ปัญหาการนิยามพื้นที่เกษตรในเมือง เพื่อเอื้อให้เอกชนเจ้าของพื้นที่หรือผู้เสียภาษีมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับเมือง จึงอนุมานได้ว่าเป็นกรรมสิทธิ์ของประชาชนหรือนิติบุคคลผู้ต้องเสียภาษี ประเภทจากวัตถุประสงค์การทำเกษตรแบ่งตามผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมทั้งเพื่อหวังผลกำไรและไม่หวังผลกำไร

ฉะนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์การทำเกษตรในเมืองที่สอดคล้องกับแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 รวมไปถึงปัจจัยด้านการกำหนดกิจกรรมเกษตรในเมือง ต้องอาศัยการรวบรวมวัตถุประสงค์การพัฒนาเมือง เพื่อนำมาเป็นเหตุผลสำคัญในกำหนดวัตถุประสงค์หลักและกิจกรรมเกษตรในเมือง ทั้งพื้นที่ทำเกษตรประเภทหวังไม่หวังผลกำไร และหวังผลกำไร ในพื้นที่เขตเมืองกรุงเทพมหานครต่อไปได้

2.2 กฎหมายภาษีและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์

งานวิจัยนี้มุ่งนำเสนอสาระสำคัญในร่างข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องที่ดินประเภทเกษตรในเมือง ในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เข้าใจถึงนิยามของกฎหมายภาษี วัตถุประสงค์ หลักการโดยทั่วไปในการจัดเก็บกฎหมายหมายภาษีของไทย และการนำกฎหมายทางภาษีไปปรับใช้เป็นเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการการพัฒนาผังเมืองรวมของกรุงเทพมหานคร จึงต้องศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

2.2.1 คำนิยามของกฎหมายภาษี

ในปี 1980 โรบิน ดาวน์ นักเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมให้คำนิยามภาษีว่า

“การให้บริการสาธารณะ เพื่อความปลอดภัยของสังคม นำไปพัฒนาการศึกษาที่ดี สุขภาพของประชาชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง ประชาชนจำเป็นต้องจ่ายภาษีตามกฎหมาย” (Kirchler,2017)

กฎหมายภาษี คือข้อบังคับที่ถูกลงในเขตพื้นที่หนึ่ง ซึ่งกำหนดให้บุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต้องชำระภาษีให้ภาครัฐหรือส่วนกลางตามกฎหมาย เพื่อให้รัฐบาลนำไปบริหารและดำเนินงานเพื่อความปลอดภัยของสังคม สุขภาพที่ดีของประชาชน นำไปพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง พัฒนาการศึกษาที่ดี และส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพของประชาชนให้ประชาชนมีความสามารถเพียงพอในการจ่ายภาษีกลับมาที่ภาครัฐ (ศุภลักษณ์ พิณิจ ภูวดล,2563:น.146)

ภาพ 15 หลักการของภาษี

2.2.2 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร

วัตถุประสงค์หลักของการจัดเก็บภาษีคือการหารายได้เข้ารัฐ เพื่อใช้จ่ายในการบริหารประเทศ การจัดเก็บภาษีอากรยังมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ข้อ (นคร ยิ้มศิริวิวัฒน์, 2548 : น.101) คือ

ข้อ 1. การจัดเก็บภาษีอากรเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นอีกวิธีหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

ข้อ 2. เพื่อส่งเสริมหรือควบคุมพฤติกรรมทางเศรษฐกิจการผลิตหรือการดำเนินธุรกิจ หรือใช้นโยบายทางภาษีเพื่อส่งเสริมการดำเนินการธุรกิจ เช่น การยกเว้นหรือลดอัตราภาษีธุรกิจดังกล่าว แต่หากว่าธุรกิจนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจ ก็อาจขึ้นอัตราภาษีเพื่อลดปริมาณการผลิตหรือลดการดำเนินธุรกิจนั้น เช่น การเสียภาษีสรรพสามิตนอกเหนือจากภาษีมูลค่าเพิ่มของสินค้าประเภทสุรา ยาสูบ และน้ำหอม

ข้อ 3. เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม การจัดเก็บภาษีเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยจัดหรือลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ เช่น การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยใช้อัตราก้าวหน้า ผู้มีรายได้น้อยจะเสียภาษีในอัตราร้อยละที่ต่ำกว่า ผู้มีรายได้มากจะเสียภาษีในอัตราร้อยละที่สูง

ข้อ 4. เพื่อสนองต่อนโยบายบางประการของรัฐบาล เช่น การศึกษา สวัสดิการสังคม นโยบายประชากร การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน เพื่อให้ประชาชนประกอบอาชีพได้อย่างสงบสุข นำมาซึ่งรายได้เพื่อเสียภาษีให้แก่รัฐ (ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, 2563: น.143)

2.2.3 โครงสร้างของภาษี

โครงสร้างของภาษีประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ (ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, 2563: น.

151)

- 1) **ฐานภาษี** ประกอบด้วยสิ่งที่เป็นมูลเหตุให้ต้องมีการเสียภาษี และการกำหนดผู้มีหน้าที่เสียภาษี สามารถจำแนกได้จากลักษณะทางสังคม และลักษณะทางเศรษฐกิจ รวมถึงหลักภาระภาษี
- 2) **วิธีการคำนวณภาษี** โดยการประเมินฐานภาษี และกำหนดอัตราภาษี
- 3) **วิธีการจัดเก็บภาษี** โดยการระบุหน่วยงานที่ต้องจัดเก็บ และวิธีชำระภาษี

2.2.4 หลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี

ภาษีอากรมีหลักเกณฑ์ที่มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ ศตวรรษที่ 18 อัดัม สมิธ (Smith,1776:p.113-114) นักเศรษฐศาสตร์และนักปรัชญา วางรากฐานเอาไว้จนถึงปัจจุบันประกอบไปด้วยหลักการ 7 ประการ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม,2552:น.145-146) คือ

ข้อ 1. หลักของความแน่นอน ภาษีต้องมีความชัดเจนและแน่นอนทั้งเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี วันเวลาและวิธีการในการเสียภาษีและการจัดเก็บ โดยต้องมีกฎหมายกำหนดไว้เพื่อให้รัฐบาลสามารถคาดหมายจำนวนรายได้ที่จะจัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเพื่อป้องกันการทุจริตและการสร้างอิทธิพลของผู้จัดเก็บ

ข้อ 2. หลักของการประหยัด (Low Compliance and Collections Costs) ระบบบริหารจัดการจัดเก็บภาษีที่ดีนั้น ภาษีอากรแต่ละประเภทที่จัดเก็บจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดลดขั้นตอนและความยุ่งยากในการเก็บเพื่อไม่ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของสังคมไปในทางที่สูญเปล่า

ข้อ 3. หลักของความเสมอภาค การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือความเสมอภาคแก่ผู้เสียภาษีทุกคน ทั้งการเก็บภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษี และการปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีนั้น เช่น ผู้ซึ่งมีฐานะหรือรายได้เท่าเทียมกันจะต้องเสียภาษีเท่ากัน ผู้ซึ่งมีความสามารถในการเสียภาษีหรืออยู่ในสภาวะการณ์ในการเสียภาษีที่แตกต่างกัน ควรจะเสียภาษีในลักษณะที่แตกต่างกัน

ข้อ 4. หลักการยอมรับ ภาษีทุกชนิดที่จะจัดเก็บจากประชาชนต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการเสียภาษีและประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีคาดว่าจะได้รับจากรัฐด้วย หากรัฐสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าเงินที่เก็บภาษีไปจะกลับคืนเป็นผลประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีในอนาคต ย่อมมีส่วนช่วยให้ประชาชนยอมรับการเสียภาษีมากขึ้น และทำให้ความสำคัญในการเสียภาษีของประชาชนมีมากยิ่งขึ้นด้วย

ข้อ 5. หลักของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ภาษีอากรทุกประเภทที่จะจัดเก็บจะต้องสามารถทำการบริหารจัดการจัดเก็บให้ได้ผลในทางปฏิบัติ

ข้อ 6. หลักของการทำรายได้ ภาษีที่ดีควรเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้ให้แก่รัฐเป็นอย่างดี เช่น เป็นภาษีที่มีฐานใหญ่ และฐานของภาษีขยายตัวได้รวดเร็วตามความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจประเทศ ซึ่งจะทำให้รัฐได้รับรายได้จากภาษีอากรมากโดยไม่ต้องเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษี

ข้อ 7. หลักของความยืดหยุ่น ภาษีที่ดีควรจะเป็นภาษีที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย เช่น การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราก้าวหน้า ในขณะที่เศรษฐกิจกำลังขยายตัว ช่วยลดแรงกดดันของการเกิดภาวะเงินเฟ้อได้มาก

2.2.5 เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร

ภาษี ถือเป็นเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ หรือเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญของรัฐแทบทุกประเทศใช้ภาษีในการกำหนด ชี้นำ ส่งเสริม หรือควบคุมให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งสามารถสร้างผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของครัวเรือนและธุรกิจทุกระดับชั้น เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีมูลค่าเพิ่ม (อิทธิพร มุกิตาเจริญ,2564:น.3)

นโยบายทางภาษี เป็นช่องทางสำคัญที่รัฐสามารถส่งอิทธิพลต่อการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ สามารถใช้ในเชิงที่เป็นมาตรการในการลงโทษ และมาตรการการสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาตามแนวทางของการพัฒนาเมือง (ชนกชนม์ ภูมิวิจิตรการ,2563:น. 151)

สำนักงานวางผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพมหานคร ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์มาตรการตามผังเมือง สำหรับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ฉบับที่14 เพื่อเพิ่มแรงจูงใจการพัฒนาที่ดินจากภาคเอกชน รวมไปถึงการควบคุมการเจริญเติบโตของเมือง โดยจะเน้นการพัฒนาในเฉพาะพื้นที่กรุงเทพฯ ชั้นในและชั้นกลางเท่านั้น โดยเน้นการเติบโตแนวตั้งและการพัฒนาอาคารประเภทสำนักงานและอาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์บนที่ดินที่หลากหลายที่สุด โดยกำหนดมาตรการทางผังเมืองในการกำกับดูแล 4 มาตรการ (สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร,2561:ออนไลน์) คือ

1) มาตรการควบคุมหรือมาตรการเชิงลบ (Negative measures)

เป็นมาตรการที่ใช้ในการควบคุมการพัฒนาของภาคเอกชน ซึ่งในปัจจุบันก็ได้มีการบังคับใช้ อยู่แล้ว อาทิ การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การควบคุมการจัดสรรที่ดิน การควบคุมการ ก่อสร้างอาคาร หรือการควบคุมและการกำหนดแนวทางการออกแบบชุมชนเมือง

2) มาตรการดำเนินโครงการพัฒนาหรือมาตรการเชิงบวก (Positive measures)

เป็นมาตรการส่งเสริมการพัฒนาที่เน้นการดำเนินการโดยภาครัฐเป็นหลัก โดยรัฐมีบทบาท ในการนำผังเมืองไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือฟื้นฟูเมืองตามนโยบายและ แนวทางที่ผังเมืองรวมได้กำหนดไว้ เช่น การพัฒนาการคมนาคม การพัฒนาสาธารณูปโภค การป้องกันน้ำท่วมและการระบายน้ำ การรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย การจัดเก็บขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล โดยหน่วยงานรัฐจะดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเหล่านั้นเองหรือกำกับ ดูแลภาคเอกชนก็ได้ มาตรการนี้เป็นการสนับสนุนและชี้นำการพัฒนาของภาคเอกชน เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ได้กำหนดในผังเมืองรวม

3) มาตรการสร้างความเป็นธรรม (Corrective measures)

เป็นมาตรการชดเชยผลกระทบด้านลบจากการพัฒนาให้แก่เจ้าของทรัพย์สินหรือจาก การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เช่น การส่งเสริมการพัฒนาบริเวณจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรของ ระบบขนส่งมวลชนทางราง (Transit Oriented Development – TOD)

4) มาตรการส่งเสริมการพัฒนา (Incentive measures)

เป็นมาตรการที่กำหนดพื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้มากกว่าพื้นที่อื่น โดยมาตรการนี้เป็นกรณีที่ รัฐต้องการดึงดูดให้เอกชนลงทุนพัฒนาพื้นที่ในรูปแบบที่เป็นไปตามผังเมืองรวม เช่น การ ลดหย่อนภาษีทรัพย์สิน ภาษีรายได้นิติบุคคล ภาษีธุรกิจ และภาษีประเภทอื่น ๆ หรือการ ลดหย่อนการควบคุมการพัฒนา เช่น มาตรการเพิ่มความหนาแน่นในการพัฒนาโดยการเพิ่ม อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน หรือการให้เงินอุดหนุนโดยรัฐ

จากการทบทวนเรื่องภาษีพบว่า เครื่องมือทางภาษีถูกนำมาปรับใช้ ในมาตรการทางกฎหมายผังเมืองอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะมาตรการส่งเสริมการพัฒนา เพื่อเป็นการดึงดูดให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองมากยิ่งขึ้นโดยการส่งเสริมด้านเงิน อย่าง “การลดหย่อนภาษี” พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 การนำมาตรการดังกล่าวมาปรับใช้เพิ่มเติม ก่อให้เกิดระบบภาษีแบบผสม ซึ่งเป็นวิธีที่สร้างให้เกิดประโยชน์ในการใช้พื้นที่เมืองได้ครอบคลุมทุกด้านตามแนวทางพัฒนา มากกว่าตีความพื้นที่เป็นเพียงปัจจัยส่งเสริมด้านความมั่งคั่งเพียงอย่างเดียวแบบในอดีต

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยในบทที่ 3 นี้จะกล่าวถึงขั้นตอนในการทำวิจัย และอธิบายถึงเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย โดยหาความต้องการของพื้นที่เมืองผ่านนโยบายพัฒนาเมือง และวัตถุประสงค์การใช้ที่ดินเป็นหลัก เพื่อย้อนกลับมาหากิจกรรมเกษตรที่สอดคล้องกับพื้นที่เมือง และใช้เครื่องมือทางภาษีสันับสนุนให้เกิดพฤติกรรมการใช้ที่ดินพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเมืองต่อไป โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นตอนในการทำวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้แบ่งลำดับขั้นตอนในการทำวิจัยได้เป็น 3 ส่วนหลัก ๆ คือ

3.1.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวข้องกับแนวคิดกระบวนการเกษตรในเมือง เพื่อหาจุดเริ่มต้นในการเสนอข้อบัญญัติการประกอบพื้นที่เกษตรในเมืองให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเมือง
2. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการพัฒนาเมือง และวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นหลักการสำคัญในการนำมาหาประเภทการใช้พื้นที่เกษตรในเมืองที่เหมาะสม
3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวข้องกับการร่างข้อบัญญัติของไทย หลักการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตการทางภาษีที่เกี่ยวข้อง เข้าใจหลักการและวัตถุประสงค์ในการใช้เครื่องมือทางภาษี และแนวทางการนำเกษตรในเมืองมาปรับใช้ ตามมาตรการทางภาษีของกรุงเทพมหานคร

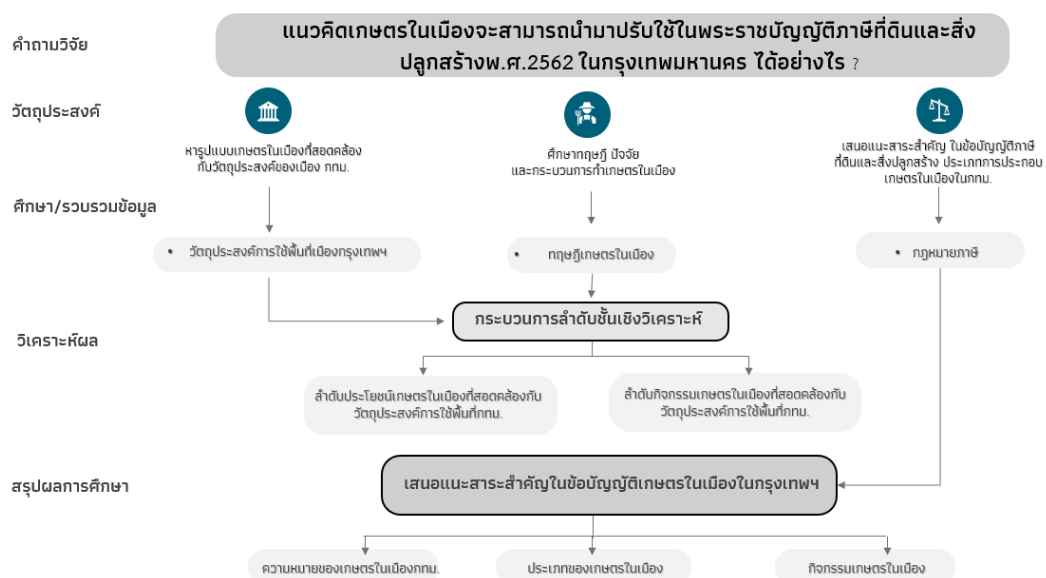
3.1.2 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมสาระสำคัญ นโยบายการพัฒนาเมือง และวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมืองของกรุงเทพมหานคร
2. ลำดับความสำคัญประโยชน์ของเกษตรในเมืองที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการพัฒนาเมือง และวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมืองของกรุงเทพมหานครโดย AHP
3. หาลำดับกิจกรรมเกษตรในเมือง ที่มีความสัมพันธ์กับเมืองโดยใช้ตารางเมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ของเกษตรในเมืองและกิจกรรมเกษตรในเมือง

4. กำหนดประเภทการใช้ที่ดินเพื่อประกอบเกษตรในเมือง โดยอ้างอิงกับพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562

3.1.3 สรุปผลการศึกษาวิจัย

สรุปสาระสำคัญในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องที่ดินประเภทเกษตรในเมือง ในกรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วยความหมายเกษตรในเมือง ประเภทเกษตรในเมือง และการนำมาตราการส่งเสริมการพัฒนา โดยการลดหย่อนภาษีแก่ผู้ใช้พื้นที่เมืองทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพัฒนาเมือง ตามลำดับ

ภาพ 16 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.2 เครื่องมือในการทำวิจัย

ในงานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือที่ช่วยลำดับความสำคัญ คือ กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ เพื่อช่วยลำดับประเภทกิจกรรมเกษตรในเมืองที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกรุงเทพมหานคร ทำให้เข้าใจประเภทการประกอบเกษตรกรรมในเมืองแบบต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

3.2.1 กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์

กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process : AHP) ถูกพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1990 โดย ศาสตราจารย์ โทมัส ซาตตี้ (T. Saaty) นักคณิตศาสตร์ชาวอเมริกัน หมายถึงกระบวนการจัดลำดับทางเลือกที่สัมพันธ์เชิงเหตุผลมากที่สุด โดยการกำหนดค่าคณิตศาสตร์มาพิจารณาจาก 1-9 ลำดับความสำคัญ ซึ่งเป็นการนำเอาเหตุผลที่อาจเป็นนามธรรม นำมาให้ค่าน้ำหนัก โดยใช้ตัวเลขแทนค่าเพื่อให้เป็นรูปธรรม จากความเท่ากันไปถึงสำคัญมากอย่างเห็นชัด (T. L. Saaty, 1990:p.9-26) AHP จึงสามารถแปลงวัดค่าเชิงคุณภาพมาพิจารณาในเชิงปริมาณได้ จากเกณฑ์การพิจารณาที่ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อหาคำตอบแบบเป็นเหตุเป็นผล

ดร.วิฑูรย์ ตันศิริคงคล (วิฑูรย์ ตันศิริคงคล, 2557:น.) ได้กล่าวถึงหลักการในการทำ AHP ว่า ต้องทำการกำหนดวัตถุประสงค์และสร้างโครงสร้างของปัญหาที่ต้องการอย่างชัดเจน โดยมีผลลัพธ์เป็นแผนภูมิลำดับชั้น ตามลำดับของชั้นเกณฑ์และพิจารณาจากเกณฑ์หลักสู่เกณฑ์รอง เรียงลงมาจนถึงทางเลือก ทำให้ผู้พิจารณาเห็นองค์ประกอบของปัจจัยโดยรวม แล้วนำปัจจัยในแต่ละระดับมาเปรียบเทียบที่ละปัจจัยตามกระบวนการคณิตศาสตร์ และเปรียบเทียบปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผลในทุกปัจจัย โดยผลการตัดสินใจจะถูกต้องรัดกุมตามหลักการตัดสินใจที่มีเหตุผลนั้น ผู้ตัดสินใจจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์และมีเหตุผลสนับสนุนที่ชัดเจน โดยต้องใช้กระบวนการรวบรวมเอาข้อมูลรอบด้านที่ถูกต้อง มารวมกับประสบการณ์และความชำนาญตามสมควร แล้วสังเคราะห์เข้าด้วยกันอย่างมีดุลยภาพหรือความพอดี เพื่อให้การตัดสินใจนั้นคุ้มค่าและมีคุณค่า

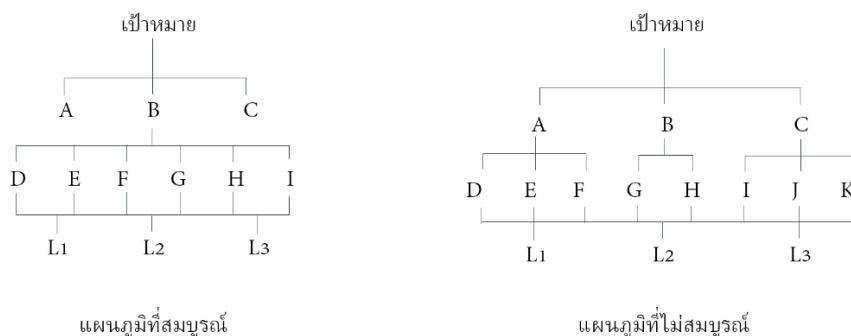
กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้ (Dyer & Forman, 1992)

1) สร้างแผนภูมิลำดับชั้น (Hierarchy) เป็นการแบ่งองค์ประกอบของปัญหาทั้งเป็นรูปธรรมและนามธรรมเป็นส่วน ๆ โดยมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1.1 ทำความเข้าใจประเด็นหลักของปัญหาหรือเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ในการตัดสินใจ ควรใช้วิธีสั้น ๆ แต่ได้ใจความ

1.2 การกำหนดปัจจัย ควรหาข้อมูลจากหลาย ๆ ด้านทั้งรูปธรรมและนามธรรมที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายและประเด็นหลักของปัญหา หรือมาจากการสัมภาษณ์ ออกแบบสอบถาม และบันทึกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ โดยไม่ต้องกังวลว่าจะซ้ำกัน คัดเลือกเกณฑ์และปัจจัยทั้งหมดมาใช้เป็นเกณฑ์หรือปัจจัยหลักในการเลือกทางเลือกดำเนินการให้อยู่ในรูปของแผนภูมิ

1.3 ประเภทของแผนภูมิลำดับชั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แผนภูมิที่สมบูรณ์คือปัจจัยที่อยู่ชั้นล่างเชื่อมโยงกันหมดและอยู่ภายใต้ปัจจัยที่อยู่ลำดับชั้นถัดขึ้นไปร่วมกันหมด และแผนภูมิไม่สมบูรณ์คือปัจจัยในลำดับชั้นล่างเชื่อมโยงกันเฉพาะปัจจัยที่อยู่ภายใต้ปัจจัยที่อยู่ถัดขึ้นไปร่วมกันเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามแผนภูมิทั้งสองประเภทสามารถใช้งานได้เหมือนกัน

ภาพ 17 ภาพความแตกต่างของความสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละลำดับชั้นของแผนภูมิสมบูรณ์ และแผนภูมิไม่สมบูรณ์

2) การหาลำดับความสำคัญ (Prioritization) ดำเนินการโดยเปรียบเทียบความสำคัญที่ละคู่ จากปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเกณฑ์การตัดสินใจในแต่ละระดับชั้น โดยสามารถคำนวณจำนวน คู่ที่ใช้เปรียบเทียบได้จาก จำนวนปัจจัยที่ถูกนำมาเปรียบเทียบยกกำลังสองลบจำนวนปัจจัย ที่นำมาเปรียบเทียบและหารด้วยสอง ดังสมการที่ 1

สมการที่ 1

$$\text{จำนวนคู่ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ} = \frac{n^2 - n}{2}$$

n คือ จำนวนปัจจัยที่ถูกนำมาเปรียบเทียบ

ผลการวินิจฉัยจะถูกแสดงออกมาในรูปมาตราส่วนของระดับความสำคัญที่เป็นตัวเลข 1 ถึง 9 โดยมีการให้คะแนน ความสำคัญดังต่อไปนี้

1	สำคัญเท่ากัน
3	สำคัญปานกลาง
5	สำคัญอย่างเด่นชัด
7	สำคัญอย่างเด่นชัดมาก
9	สำคัญสูงสุด
2 4 6 8	สำคัญอยู่ระหว่างแต่ละระดับ

3) การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักคะแนนของปัจจัย คือ การหาค่าน้ำหนักเกณฑ์ เมื่อได้ค่าน้ำหนัก ที่ได้วินิจฉัยแล้ว โดยออกมาในรูปแบบของตัวเลข จะนำตัวเลขที่ได้มาคำนวณหาค่าน้ำหนัก ความสำคัญ ในแต่ละชั้นแล้วทำการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นแต่ละระดับชั้นจากชั้นบนลงสู่ชั้นล่างจนครบทุกชั้น

วิธีการคำนวณมีขั้นตอน คือ ทำการเปรียบเทียบเกณฑ์แต่ละคู่ในรูปของตารางเมทริกซ์ โดยทำการเปรียบเทียบทุก ๆ เกณฑ์ ทั้งในแถวแนวนอนและแนวตั้ง จากนั้นหาค่าเฉลี่ยทางเรขาคณิต (Geometric Mean) ซึ่งเป็นการนำเอาตัวเลขที่ต้องการหามาคูณกัน แล้วนำผลคูณนั้นมาถอดรากตามจำนวนตัวเลข แสดงได้ดังสมการที่ 2

สมการที่ 2

$$V_i = \left(\prod_{j=1}^n a_{ij} \right)^{\frac{1}{n}}$$

เมื่อ a_{ij} คือ ค่าตัวเลขในตารางเมทริกซ์

V_i คือ ค่าเฉลี่ยทางเรขาคณิต

n คือ จำนวนตัวเลขที่นำมาหาค่าเฉลี่ย

เมื่อได้ค่าตัวเลขจากการเปรียบเทียบปัจจัยทีละคู่ ดังแสดงในตารางที่ 3 จึงทำการคำนวณหาน้ำหนักความสำคัญของปัจจัย โดยการหาค่าความสำคัญที่อยู่ในแต่ละแถวแนวตั้ง ด้วยผลรวมค่าความสำคัญในแถวแนวตั้งเดียวกัน เพื่อให้ได้เมทริกซ์ของค่าร้อยละ แล้วจึงหาค่าเฉลี่ยในแต่ละแถวในแนวนอนของเมทริกซ์ค่าร้อยละ จะได้เป็นน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยในแถวนั้น ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 ตารางเมทริกซ์ผลรวมของแถวแนวตั้ง

เกณฑ์หรือปัจจัย	ปัจจัยที่ 1	ปัจจัยที่ 2	ปัจจัยที่ n
ปัจจัยที่ 1	1	a_{12}	a_{1n}
ปัจจัยที่ 2	a_{21}	1	a_{2n}
ปัจจัยที่ n	a_{n1}	a_{n2}	1
ผลรวมแนวตั้ง	X	Y	Z

น้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์หรือทางเลือกในแต่ละชั้นหาได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลจะคำนวณได้ดังแสดงในสมการที่ 2 และสมการที่ 3

สมการที่ 2

$$W_i = \frac{V_i}{\sum_{i=1}^n V_i}$$

สมการที่ 3

$$\sum_{i=1}^n W_i = 1.0$$

W_i คือ น้ำหนักคะแนนของแต่ละหลักเกณฑ์

V_i คือ ค่าเฉลี่ยทางเรขาคณิต

n คือ จำนวนตัวเลขที่นำมาหาค่าเฉลี่ย

ตาราง 4 ตารางน้ำหนักความสำคัญของปัจจัย

เกณฑ์หรือปัจจัย	ปัจจัยที่ 1	ปัจจัยที่ 2	ปัจจัยที่ n	น้ำหนักของปัจจัย
ปัจจัยที่ 1	$1*W_1$	$a_{12}*W_2$	$a_{1n}*W_n$	S_1
ปัจจัยที่ 2	$a_{21}*W_1$	$1*W_2$	$a_{2n}*W_n$	S_2
ปัจจัยที่ n	$a_{n1}*W_1$	$a_{n2}*W_2$	$1*W_n$	S_3

4) ทดสอบความสอดคล้อง วิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญ ค่า C.I., ค่า C.R.

การวิเคราะห์ความสอดคล้อง โดยการคำนวณหาความสอดคล้องกันของเหตุผลในการให้คะแนน ด้วยการเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ทั้งหมดที่กำหนดไว้ แล้วนำผลรวมของค่าวินิจฉัยของแต่ละหลักเกณฑ์ในแนวตั้งแต่ละแนว มาคูณด้วยผลรวมของค่าเฉลี่ยในแนวนอนแต่ละแนว แล้วนำเอาผลคูณที่ได้มารวมกัน ผลลัพธ์จะเท่ากับจำนวนหลักเกณฑ์ทั้งหมดที่ถูกนำมาเปรียบเทียบ ผลรวมนี้ของค่าวินิจฉัยนี้เรียกว่า Eigenvalues (λ_{max}) แสดงในสมการที่ 4 โดยถ้าการวินิจฉัยในเกณฑ์นั้นมีความสอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์ จะทำให้ค่า $\lambda_{max} = n$

สมการที่ 4

$$\lambda_{max} = \sum_{i=1}^n \left[\sum_{j=1}^n a_{ij} W_j \right]$$

สำหรับค่าดัชนีความสอดคล้อง (C.I.) สามารถคำนวณได้โดยนำค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัย คูณกับค่าความสำคัญในแถวแนวตั้งเดียวกัน แล้วหาค่าเฉลี่ยในแถวแนวนอน จะได้ตารางผลคูณเพื่อหาความสอดคล้องกันของเหตุผล ดังแสดงในสมการที่ 5

และอัตราส่วนความสอดคล้อง (C.R.) สามารถคำนวณได้จากอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างค่าดัชนีความสอดคล้อง (Consistency Index, C.I.) ที่คำนวณได้จากตารางเมทริกซ์ กับค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงสุ่ม (Random Consistency Index, R.I.) ดังแสดงในสมการที่ 6 สมการที่ 5

$$C.I. = \frac{(\lambda_{max} - n)}{(n - 1)}$$

เมื่อ n คือ จำนวนปัจจัย

สมการที่ 6

$$C.R. = \frac{C.I.}{R.I.}$$

เมื่อ C.R. คือ อัตราส่วนความสอดคล้อง (Consistency Ratio)

C.I. คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Consistency Index)

R.I. คือ ค่าดัชนีเชิงสุ่ม (Random Ratio)

โดยที่ดัชนีเชิงสุ่มเป็นค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างเมทริกซ์ส่วนกลับที่ใช้เกณฑ์มาตรฐานของค่าความสำคัญอยู่ระหว่าง 1 ถึง 9 สำหรับค่าเฉลี่ยของดัชนีเชิงสุ่มที่ได้จากการทดลองในแต่ละมิติของเมทริกซ์ n = 3 ถึง 15 ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่า R.I. จากการสุ่มตัวอย่าง

N	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
R.I.	0.58	0.90	1.12	1.24	1.32	1.40	1.45	1.49	1.51	1.54	1.56	1.57	1.58

สำหรับค่าของ C.R. ถ้าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.10 ถือว่ายอมรับได้ ถ้ามากกว่า 0.10 ถือว่ายอมรับไม่ได้ ต้องทำการทบทวนการให้ค่าน้ำหนักคะแนนเปรียบเทียบในเกณฑ์นั้นกันใหม่ จนได้ค่า C.R. ที่สามารถยอมรับได้ค่าอัตราส่วนความสอดคล้อง (C.R.) กรณีพิจารณาปัจจัยมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ปัจจัย ไม่ควรมีค่าเกินร้อยละ 10 สำหรับ 4 ปัจจัย ไม่ควรมีค่าเกินร้อยละ 9 และ สำหรับ 3 ปัจจัย ไม่ควรมีค่าเกินร้อยละ 5 ถ้าค่าดังกล่าวเกินกว่ามาตรฐานหมายความว่า การวินิจฉัยไม่มีความสอดคล้องกันของเหตุผล ดังนั้นผู้พิจารณาต้องทบทวนการวินิจฉัยใหม่อีกครั้ง

เพื่อลำดับประโยชน์ของเกษตรในเมืองที่สอดคล้องกับการพัฒนาเมืองในงานวิจัยนี้ สามารถแบ่งวัตถุประสงค์ตามประโยชน์ตามหลักความยั่งยืนของเกษตรในเมืองได้ 3 ด้าน คือสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ผู้พิจารณาจะทำการทบทวนวรรณกรรม เอกสารข้อมูลที่น่ามาจับคู่เปรียบเทียบกับงานเข้าใจหลักการ และแนวคิดตามวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนาเมือง เมื่อจับคู่เปรียบเทียบแล้วการหาค่าอัตราส่วนความสอดคล้องสามารถคำนวณเอง หรือใช้โปรแกรม Excel ที่ถูกเผยแพร่ให้ใช้ช่วยในการคำนวณก็ได้เช่นเดียวกันกับ AHP Analytic Hierarchy Process EVM multiple inputs ของ เคลาส์ ดี. โกเปิล (Goepel,2018:online) ที่ทำไว้เพื่อช่วยทดสอบความสอดคล้องกับคะแนนแต่ละปัจจัยได้ง่ายขึ้น

3.2.2 แนวทางร่างข้อบัญญัติกฎหมาย

จากมาตรา 37 วรรคหก ในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างกำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตราข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดอัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บภายในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นได้ แต่ต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

ข้อบัญญัติท้องถิ่น จึงมีสถานะทางกฎหมายเป็นกฎ ซึ่งเป็นการกระทำทางปกครองประเภทหนึ่ง มีศักดิ์และลำดับเดียวกับพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และประกาศกระทรวง อย่างไรก็ตาม ข้อบัญญัติท้องถิ่นอาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตราข้อบัญญัติท้องถิ่นใช้บังคับ เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกโดยเทศบาลจะเรียกว่า เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกโดยกรุงเทพมหานคร เรียกว่า ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร (ณัฐพล ใจจริงและคณะ,2560)

1) ขั้นตอนยกร่างข้อบัญญัติกฎหมาย

กฎหมายเป็นข้อบังคับหรือข้อกำหนดที่ตราขึ้นเพื่อบังคับให้บุคคลต้องปฏิบัติ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษ กฎหมายจึงเป็นสิ่งที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นยังมีกฎหมายมากขึ้นเท่าใด สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมถูกจำกัดมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับจึงมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ (ยสมชาย ตูแก้วและคณะ,2560:น.1-3)

ขั้นที่ 1. สำรอง และประเมินปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมว่าเป็นกรณีที่มีความจำเป็นอย่างแท้จริงและรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดบัญญัติให้กระทำได้

ขั้นที่ 2. ตรวจสอบทบทวนบัญญัติแห่งกฎหมาย ว่าไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตามกฎหมายต้องเป็นไปเพียงเพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายนั้นประสบความสำเร็จ โดยจะกระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมีได้

ขั้นที่ 3. เสนอให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ความเห็นชอบในการยกร่างฯ เพื่อแก้ปัญหา นั้น ๆ

ขั้นที่ 4. แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างฯ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง อาจารย์สถาบันการศึกษา นิติกรท้องถิ่น ผู้แทนฝ่ายผู้ประกอบการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ตามความเหมาะสม)

ขั้นที่ 5. ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น

ขั้นที่ 6. เมื่อยกร่างฯ แล้วเสนอผ่านเจ้าพนักงานท้องถิ่น เข้าสู่การพิจารณาของ “สภาท้องถิ่น”

ขั้นที่ 7. เมื่อสภาท้องถิ่นเห็นชอบ ส่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอพิจารณาเห็นชอบ ประกาศใช้โดยการติดประกาศหรือลงประกาศราชกิจจานุเบกษา แล้วแต่กรณี เพื่อบังคับใช้ต่อไป

2) เงื่อนไขการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

เงื่อนไขในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นสามารถแบ่งได้เป็นสองประเภท คือ เงื่อนไขในทางรูปแบบ และเงื่อนไขในทางเนื้อหา (ณัฐพล ใจจริง & วงศ์วิเศษธร, 2560:ออนไลน์)

1. เงื่อนไขในทางรูปแบบ เรียกร้องให้การออกข้อบัญญัติท้องถิ่นจะต้องกระทำโดยครบถ้วนตามแบบพิธีนับตั้งแต่ผู้มีสิทธิเสนอ ผู้มีอำนาจพิจารณา และผู้มีอำนาจให้ความเห็นชอบก่อนประกาศใช้โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. ผู้มีสิทธิเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นได้แก่บุคคล 3 ประเภท คือ

- สมาชิกสภาท้องถิ่น
- ผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น

- ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ทั้งหมด มีสิทธิเสนอชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่น พิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

ข. ผู้มีอำนาจในการพิจารณาข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยทั่วไปแล้วการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเป็นอำนาจหน้าที่ของสภาท้องถิ่นแต่ละแห่ง เว้นแต่ในกรณีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นชั่วคราว ที่กฎหมายให้อำนาจผู้บริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการออกข้อบัญญัติได้

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้วการตราหรือออกข้อบัญญัติท้องถิ่นของสภาท้องถิ่นมักทำตามข้อเสนอของผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารท้องถิ่นเป็นฝ่ายบริหารที่ทราบความต้องการหรือเป็นผู้กำหนด วางนโยบายเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะ จึงทราบดีว่ามีความจำเป็นต้องออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในเรื่องใดบ้าง เพื่อมาสนับสนุนหรือเป็นเครื่องมือในทางกฎหมายที่สำคัญในการบริหารท้องถิ่นนั้น ๆ

ค. การพิจารณาร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ กล่าวคือภายหลังจากที่มีการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเข้าสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นแล้ว สภาท้องถิ่นแต่ละประเภทจะต้องดำเนินการพิจารณาร่างข้อบัญญัตินั้น โดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนั้น ๆ

ง. ภายหลังจากที่สภาท้องถิ่นให้ความเห็นชอบครบถ้วนและถูกต้องตามขั้นตอนวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถที่จะประกาศใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ จนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากผู้กำกับดูแลตามที่กฎหมายกำหนดเสียก่อนโดยมีรายละเอียดตามตาราง 6

ตาราง 6 ผู้มีอำนาจกำกับดูแลในการให้ความเห็นชอบต่อร่างข้อบัญญัติแต่ละส่วนการปกครอง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ข้อบัญญัติท้องถิ่น	ผู้มีอำนาจกำกับดูแล
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	ข้อบัญญัติจังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัด
เทศบาล	เทศบัญญัติ	ผู้ว่าราชการจังหวัด
องค์การบริหารส่วนตำบล	ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล	นายอำเภอ
เมืองพัทยา	ข้อบัญญัติเมืองพัทยา	ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี
กรุงเทพมหานคร	ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร	กระทรวงมหาดไทย

มีข้อสังเกตว่ากรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรเดียวที่ไม่มีผู้ให้ความเห็นชอบในการประกาศใช้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยกรุงเทพมหานครแม้จะมีฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ แต่กรุงเทพมหานครก็มีฐานะเป็นเมืองหลวง และเป็นมหานครที่มีจำนวนประชากรหนาแน่น เป็นที่ตั้งของศูนย์กลางราชการส่วนกลางที่มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการงานบริหารราชการแผ่นดิน การบริหารจัดการความซับซ้อนดังกล่าวนี้ประกอบกับการจัดรูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นองค์การบริหารกรุงเทพมหานครสูงสุด ทำให้ในหลายกรณีกฎหมายออกแบบอำนาจหน้าที่และขั้นตอนแตกต่างไปจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบอื่น ๆ เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการบริหารจัดการนั่นเอง

2. เงื่อนไขในทางเนื้อหา (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา,2563)

ก. การออกข้อบัญญัติท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเป็นเรื่องที่กฎหมายได้มอบอำนาจให้ออกได้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยปราศจากอำนาจตามกฎหมาย ข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าวย่อมมิชอบด้วยกฎหมายและอาจถูกยกเลิกเพิกถอน

ข. ข้อบัญญัติท้องถิ่นมีลักษณะเป็นกฎในทางปกครอง อันมีลักษณะนามธรรมทั่วไป กล่าวคือใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่เจาะจงตัวบุคคล และไม่เจาะจงกรณีใดเป็นการเฉพาะ ดังนั้นสภาท้องถิ่นไม่อาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีผลใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะได้

ค. ข้อบัญญัติท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง ไม่อาจใช้บังคับขยายไปยังเขตพื้นที่ของอีกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งได้ เว้นแต่เป็นความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการต่างหากตามที่กฎหมายกำหนด

3) บทบัญญัติหลัก

ในการยกร่างข้อบัญญัติ ไม่ว่าจะ เป็นพระราชบัญญัติฉบับแรก พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยกเลิก หรือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร มีบทบัญญัติหลักหรือเนื้อหาสำคัญในกฎหมายที่ผู้ร่างกฎหมายต้องพิจารณาหรืออาจจะต้องพิจารณากำหนดไว้ในร่างข้อบัญญัติที่จัดทำขึ้น เช่นเดียวกับการร่างพระราชบัญญัติ รวม 11 ประเด็น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา,2563:น.

11) กล่าวคือ

- (1) บันทึกหลักการและเหตุผล เพื่อเป็นการแสดงขอบเขตและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ
- (2) ชื่อร่างพระราชบัญญัติ เพื่อให้ทราบว่ามีเนื้อหาหรือสาระที่จะใช้บังคับแก่เรื่องใด
- (3) คำปรารภ เพื่อทราบถึงขอบเขตของพระราชบัญญัติ
- (4) บทบัญญัติจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ เพื่อแสดงให้ทราบว่าพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญมาตราใดบ้าง
- (5) วันใช้บังคับกฎหมาย เพื่อระบุถึงสภาพบังคับของกฎหมายว่าจะให้มีผลใช้บังคับเมื่อใด
- (6) บทยกเลิกกฎหมาย เพื่อระบุว่ากฎหมายใดจะไม่ให้มีผลใช้บังคับต่อไป

- (7) บทนิยาม เพื่อกำหนดความหมายของถ้อยคำหรือข้อความในกฎหมาย
- (8) มาตรการรักษาการ เพื่อให้มีรัฐมนตรีเป็นผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย
- (9) บทเฉพาะกาล เพื่อรองรับการดำเนินการใด ๆ หรือผลกระทบบางประการ ที่เกิดขึ้น ก่อนที่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับ
- (10) บัญชีท้ายพระราชบัญญัติ เพื่อกำหนดรายละเอียดบางประการแทนการกำหนด ในเนื้อหาของพระราชบัญญัติ
- (11) หมวดหมู่กฎหมาย เพื่อจัดแยกเนื้อหาของกฎหมายตามลำดับความสำคัญ เป็นกลุ่ม ๆ โดยมุ่งหมายให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

เนื่องจากมาตรา 37 วรรคหก ในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดอัตราภาษีในข้อบัญญัติในพื้นที่ของตนได้ จึงสรุปขั้นตอนในการร่างข้อบัญญัติ โดยมี 3 ขั้นตอนที่งานวิจัยนี้สามารถเป็นแนวทางเพื่อไปปรับใช้ได้ คือ

- 1) การกล่าวถึงข้อจำกัดของกฎหมายเดิม
- 2) การหาแนวทางแก้ไขโดยไม่ขัดกับกฎหมายเดิม
- 3) การเสนอแนวทางการร่างข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องที่ดินประเภทเกษตรในเมือง

โดยในงานวิจัยนี้จะเสนอเป็นสาระสำคัญที่ควรมีตามปัจจัยการทำเกษตรในเมือง ทั้งนิยามของเกษตรในเมือง ขอบเขตพื้นที่ และอัตราภาษีที่ดิน ผู้ที่สนใจสามารถทำความเข้าใจเงื่อนไขการออกข้อบัญญัติและพระราชบัญญัติหลัก เพื่อให้เข้าใจหลักการเบื้องต้นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้

บทที่ 4

การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นตามกระบวนการเกษตรในเมือง เพื่อการวางแผน การอภิปรายวิเคราะห์ลำดับความสำคัญ ซึ่งเป็นกระบวนการขั้นต้นของการสนับสนุนให้เกิดโครงการ เกษตรในเมือง โดยการรวบรวมวัตถุประสงค์การใช้ที่ดินและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปเป็น เหตุผลอ้างอิงในการจัดลำดับความสำคัญประโยชน์ของเกษตรในเมือง และลำดับปัจจัยย่อยของ ประเภทเกษตรในเมืองคือกิจกรรมเกษตรในเมือง เพื่อนำไปเสนอสาระสำคัญในการร่างข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่องที่ดินประเภทเกษตรในเมือง ในกรุงเทพมหานคร ออกตามพระราชบัญญัติ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ในบทที่ 5 ต่อไป

4.1 กฎหมายและแผนพัฒนาเดิมของพื้นที่ ในกรุงเทพมหานคร

การรวบรวมวัตถุประสงค์การพัฒนาพื้นที่ในเมืองก็เพื่อเป็นการรวบรวมนโยบายที่สนับสนุน การทำเกษตรในเมือง เพื่อให้เกิดความหลากหลายของกิจกรรม และสนับสนุนให้เกิดพื้นที่เกษตรใน เมืองสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพัฒนาเมืองตามกระบวนการเกษตรในเมืองในขั้นตอนแรก และ ตอบโจทย์การกำหนดกฎหมายภาษีที่เป็นธรรมและเท่าเทียมเกิดประโยชน์กับประชาชนสูงสุด

โดยในงานวิจัยนี้จะรวบรวมนโยบาย และวัตถุประสงค์ในการใช้พื้นที่ในกรุงเทพมหานครจาก ภาครัฐเป็นหลัก เพื่อยึดหลักการเสนอข้อบัญญัติที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือแผนพัฒนาเดิมของพื้นที่ ตามหลักการเสนอร่างข้อบัญญัติ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกวัตถุประสงค์ คือแผนและนโยบายของ ภาครัฐที่ถูกใช้เฉพาะพื้นที่กรุงเทพมหานคร กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ว่างของเอกชนในเขต เมืองเป็นหลัก ประกอบไปด้วยประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 ร่างกฎกระทรวงให้ใช้ บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 4) แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร และ นโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1. กฎหมายที่ดิน ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 6 ได้บัญญัติว่า นับตั้งแต่วันที่ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ บุคคลใดมีสิทธิในที่ดินตามโฉนดที่ดินหรือหนังสือ รับรองการทำประโยชน์ หากบุคคลนั้น ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ในที่ดิน หรือปล่อยให้ดินให้เป็น ที่รกร้างว่างเปล่า เกินกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

(1) สำหรับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน เกินสิบปีติดต่อกัน

(2) สำหรับที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เกินห้าปีติดต่อกัน (จุฬารัตน์ ยะปะนัน, 2552: น. 151-153)

4.1.2. ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร 2556 เป็นการกำหนดขอบเขตการประกอบกิจกรรมในที่ดิน ให้เหมาะสมกับบริบทและแนวทางการพัฒนาเมือง พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ได้กำหนดนิยามของ “การผังเมือง” หมายความว่า การวาง จัดทำ และดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ ในบริเวณเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท เพื่อสร้างหรือพัฒนาเมืองหรือส่วนของเมืองขึ้นใหม่ หรือแทนเมืองหรือส่วนของเมืองที่ได้รับ ความเสียหาย เพื่อให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสัญลักษณ์ ความสะอาดสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชน และสวัสดิภาพของสังคม เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์ หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี หรือเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงาม หรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ” (นพนนท์ ตาปานานนท์, 2553: ออนไลน์) เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวหมดอายุแล้ว จึงได้รวบรวมสรุปร่างผังเมืองรวมฉบับใหม่ เพื่อให้สามารถมองเห็นทิศทางในผังเมืองฉบับถัดไป โดยสรุปสาระสำคัญของร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครปี 2558 ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 4 มีวัตถุประสงค์ 12 ข้อด้วยกัน คือ

- 1) ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน และมีความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยการพัฒนาบริการทางสังคม สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ให้พอเพียงและได้มาตรฐาน
- 2) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจและพาณิชยกรรมของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อรองรับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความพร้อมต่อการลงทุนในระดับที่สามารถแข่งขันได้
- 3) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวและการเป็นทางผ่านเข้าออกของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ ให้เป็นศูนย์กลางในการจัดประชุมและนิทรรศการนานาชาติ

- 4) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางบริหารราชการของประเทศและเป็นที่ตั้งของสถาบันที่สำคัญของประเทศและองค์การระหว่างประเทศ โดยการพัฒนาย่านสถาบันราชการและองค์การระหว่างประเทศให้มีภาพลักษณ์ที่สง่างาม และสร้างเสริมประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์ที่ดินของภาครัฐ
- 5) ส่งเสริมความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยในการเดินทางและการขนส่ง โดยการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบขนส่งมวลชนโดยเฉพาะการขนส่งทางราง การพัฒนาบริเวณจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร และ โครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ
- 6) ส่งเสริมความสมดุลของที่อยู่อาศัยและแหล่งงาน เพื่อลดการเดินทาง โดยการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสม การพัฒนาปรับปรุงและฟื้นฟูย่านที่อยู่อาศัยในเขตเมืองชั้นใน และพัฒนาศูนย์ชุมชนชานเมือง
- 7) ส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของเมือง และการผลิตที่ต้องใช้ทักษะแรงงานฝีมือ นวัตกรรม และเทคโนโลยีขั้นสูงที่ไม่มีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุและปราศจากมลพิษ
- 8) ดำรงรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่มีความอุดมสมบูรณ์ ความมั่นคงทางอาหาร เกษตรกรรมเมือง และเกษตรปลอดภัย โดยการบริหารจัดการการเติบโตของเมือง เพื่อให้เกิดการพัฒนาเมืองแบบกระชับ
- 9) ส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชนทั้งของกรุงเทพมหานครและของชาติ โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูสถานที่และวัตถุที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี
- 10) ส่งเสริมและรักษาระบบนิเวศ และภูมิทัศน์การตั้งถิ่นฐาน โดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่คงคุณค่าและการบำรุงรักษาและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 11) ส่งเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยการป้องกันและบรรเทาปัญหาร้ายพิบัติจากธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ รวมถึงการก่อวินาศกรรม

12) ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน โดยการลดการใช้พลังงาน ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อช่วยลดก๊าซเรือนกระจก

นอกจากนั้นพื้นที่ส่วนเมืองชั้นใน หรือพื้นที่ พ.1 ถึง พ.8 ยังถูกระบุอย่างชัดเจนว่าให้เป็นที่ดินประเภทพาณิชยกรรม โดยมีวัตถุประสงค์จำแนกตามพื้นที่เพื่อรองรับการประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ การค้าบริการ และนันทนาการที่ให้บริการแก่ประชาชนโดยทั่วไปและนักท่องเที่ยว ในเขตอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติเป็นหลัก

4.1.3. แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556 - 2575)

แผนพัฒนากรุงเทพมหานครเป็นวิสัยทัศน์เมืองใน พ.ศ. 2575 โดยมีหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานครร่วมกำหนดกลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย โดยคณะผู้บริหารและประชาชนร่วมให้ความเห็นชอบ เพื่อกรุงเทพมหานครจะได้นำแผนพัฒนาฉบับนี้ไปใช้ประกอบการปรับปรุงบริการสาธารณะต่าง ๆ กำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาและแก้ไขในลำดับต้น ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญในการลงทุนพัฒนาเมืองในระยะยาว เพื่อให้เมืองกรุงเทพฯ เป็นเมืองมหานครตามที่ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครปรารถนา (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร, 2556) โดยมีสาระสำคัญคือในช่วง 5 ปีแรก เมืองกรุงเทพฯ จะเป็นมหานครที่ปลอดภัย ในช่วง 10 ปี หลังจากนั้นเมืองกรุงเทพฯ จะก้าวขึ้นสู่การเป็นมหานครที่มีความสะดวกสบาย ประหยัด เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นมหานครสำหรับทุกคนไม่ว่าจะเป็นชาวกรุงเทพฯ หรือผู้มาเยือน ไม่ว่าจะเป็มหาเศรษฐีหรือคนยากคนจนผู้ด้อยโอกาส ในช่วง 15 ปี หลังจากนั้นเมืองกรุงเทพฯ จะปรับตัวในเชิงโครงสร้างทางกายภาพของเมือง จากเมืองที่มีศูนย์กลางเดี่ยวไปเป็นกลุ่มเมืองหลาย ๆ เมืองกระจายตัวออกไปทั้งในพื้นที่กรุงเทพฯ ในปัจจุบันและเมืองรอบ ๆ กรุงเทพมหานคร เชื่อมต่อกันเป็นโครงข่ายเมือง โดยระบบขนส่งมวลชนที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพ ในขณะที่พื้นที่ใจกลางเมืองจะถูกจำกัดการขยายตัว ในด้านการเมืองจะก้าวสู่มหานครประชาธิปไตย และในช่วง 20 ปี ข้างหน้านี้ เมืองกรุงเทพฯ จะเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การศึกษาเรียนรู้ การลงทุนการขนส่ง การค้า และวัฒนธรรม ของทวีปเอเชียประเด็นยุทธศาสตร์หรือวิสัยทัศน์ใน 6 มิติ ประกอบด้วยดังนี้

ด้านที่ 1 มหานครปลอดภัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 1.1 - ปลอดภัยพิช

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 1.2 - ปลอดภัยอาชญากรรมและยาเสพติด

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 1.3 - ปลอดภัยอุบัติเหตุ

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 1.4 - ปลอดภัยพิบัติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 1.5 - สิ่งก่อสร้างปลอดภัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 1.6 - ปลอดภัยโรคคนเมือง อาหารปลอดภัย

ด้านที่ 2 มหานครสีเขียว สะดวกสบาย

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 2.1 ภูมิทัศน์สวยงาม ไม่มีสายไฟฟ้าสายโทรศัพท์รุงรัง

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 2.2 - มีพื้นที่สาธารณะ พื้นที่สีเขียวกระจายทั่วทุกพื้นที่

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 2.3 - ระบบขนส่งมวลชนทั่วถึง สะดวกประหยัด
การจราจรคล่องตัว และมีทางเลือก

ด้านที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 3.1 - จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสวัสดิการให้กับ
ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 3.2 - เมืองแห่งโอกาสทางเศรษฐกิจ

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 3.3 - การศึกษาสำหรับทุกคน

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 3.4 - สังคมพหุวัฒนธรรม

ด้านที่ 4 มหานครกระชับ

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 4.1 - เมืองกรุงเทพมหานครเติบโตอย่างมีระเบียบมีการใช้
ประโยชน์ที่ดิน และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 4.2 - เมืองกรุงเทพมหานครมีศูนย์ชุมชนย่อย (Sub
center) เป็นระบบตามลำดับความสำคัญและศักยภาพพื้นที่เป็นโครงข่ายเชื่อมโยง
กันอย่างมีระบบ

ด้านที่ 5 มหานครประชาธิปไตย

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 5.1 - มหานครกรุงเทพแบบบูรณาการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 5.2 - เมืองธรรมาภิบาล

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 5.3 - การกระจายอำนาจสู่ประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 5.4 - การเมืองสีขาว

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 5.5 - พลเมืองกรุงเทพมหานคร ขับเคลื่อนวิสัยทัศน์

ด้านที่ 6 มหานครแห่งเศรษฐกิจและการเรียนรู้

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 6.1 - ศูนย์กลางด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ
สีเขียว

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 6.2 - ศูนย์กลางการค้า การเงินและการลงทุน

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 6.3 - ศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับโลก

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 6.4 - ศูนย์กลางธุรกิจตามฐานนวัตกรรม วัฒนธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 6.5 - ศูนย์กลางการจัดประชุม นิทรรศการ

และศูนย์รวมการจัดตั้งสำนักงานของภูมิภาค

* ประเด็นวิสัยทัศน์ที่เพิ่มเติมในแผนฯ คือประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ กฎหมาย การบริหารแผนและประเมินผลการบริหารทรัพยากรบุคคล การคลังและงบประมาณ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านที่ 7 การบริหารจัดการเมืองมหานคร

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 7.1 - กฎหมาย

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 7.2 - การบริหารแผนและประเมินผล

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 7.3 - การบริหารทรัพยากรบุคคล

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 7.4 - การคลังและงบประมาณ

ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 7.5 - เทคโนโลยีสารสนเทศ

4.1.4. นโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คนปัจจุบัน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ดินว่างเปล่าในปัจจุบัน

1) นโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คนปัจจุบัน 2565-2569

ด้านที่ 1 ทางเดินดี เพิ่มความคล่องตัวในการเดินทาง สร้างเมืองเดินดี รถ
สาธารณะถูกและเข้าถึงครอบคลุม

ด้านที่ 2 โครงสร้างดี มีย่านสะดวก มีย่านน่าอยู่

ด้านที่ 3 สิ่งแวดล้อมดี ตรวจสอบและกำจัดมลพิษจากต้นตอ เพิ่มและพัฒนา
พื้นที่สีเขียวใกล้บ้าน

ด้านที่ 4 สุขภาพดี ดูแลสุขภาพเชิงรุกถึงย่านที่อยู่อาศัย

ด้านที่ 5ปลอดภัยดี ลดจุดเสี่ยงด้านอาชญากรรม อุบัติเหตุ และสาธารณสุข

ด้านที่ 6 บริหารจัดการดี หันหน้าให้ประชาชน ปรับปรุงประสิทธิภาพการ
ให้บริการ เพิ่มความโปร่งใส ใช้เทคโนโลยีช่วย

- ด้านที่ 7 เรียบดี เพิ่มหลักสูตร เพิ่มคุณภาพในการดูแลนักเรียน ลดภาระงาน
คุณครู ลดภาระผู้ปกครอง
- ด้านที่ 8 เศรษฐกิจดี สร้างโอกาส สร้างงาน สร้างรายได้
- ด้านที่ 9 สร้างสรรค์ดี กระจายพื้นที่แสดงออกและพื้นที่สร้างสรรค์ทั่วทั้งเมือง

2) โครงการกรุงเทพมหานครสีเขียว 2030 (Green Bangkok 2030)

เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนเมืองอย่างยั่งยืน ขับเคลื่อนโดย กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้แนวคิดการเพิ่มพื้นที่สาธารณะสีเขียวในกรุงเทพฯ อย่างทั่วถึง พร้อมตั้งเป้าหมายดำเนินการ ระยะยาวถึงปี ค.ศ. 2030 โดยมีเป้าหมายของโครงการดังนี้

- (1) เพิ่มอัตราส่วนพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากรให้ได้ 10 ตารางเมตร/คน
- (2) มีพื้นที่สาธารณะที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ในระยะเดิน 400 เมตร หรือ 5 นาที ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่กรุงเทพฯ
- (3) สร้างพื้นที่ร่มไม้ (Urban Tree Canopy) ต่อพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ของพื้นที่กรุงเทพฯ

ในปี พ.ศ. 2563 ได้มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้ครอบครองที่ดินไม่ถูกใช้ประโยชน์ ทำสัญญาให้กรุงเทพมหานครดูแลพื้นที่เพื่อทำสาธารณประโยชน์ในโครงการ “Green Bangkok 2030 นำที่ดินฝากไว้ให้ กทม.” อย่างต่ำ 10 ปี และยังไม่มียกเว้นที่เป็นรูปธรรม (สำนักงานประชาสัมพันธ์ กรุงเทพฯ & สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพฯ, 2563:ออนไลน์)

จากการศึกษากฎหมายและข้อกำหนดกรุงเทพมหานครเบื้องต้น จะเห็นได้ชัดว่า กรุงเทพมหานคร ยังไม่มีการระบุถึงบทบาทของเกษตรกรในเมืองในแผนพัฒนา หรือนโยบายในกรุงเทพมหานครอย่างเป็นทางการมาก่อน ถึงแม้ว่าจะเป็นในเชิงสนับสนุนขององค์กรเอกชนบางส่วน อย่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่สนับสนุน โครงการสวนผักคนเมือง มูลนิธิเกษตรกรมยั่งยืน (ประเทศไทย)

เพราะฉะนั้นการศึกษาบริบทและวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเมือง จึงเป็นขั้นตอนแรกของการจะนิยามเกษตรกรในเมืองที่เหมาะสมกับพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยในงานวิจัยนี้จะศึกษาปัจจัยในการวางแผนโครงการเกษตรกรในเมืองขึ้นต้นจากปัจจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การใช้ที่ดินในกรุงเทพมหานคร คือกฎหมายการใช้ที่ดิน ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ยุทธศาสตร์การพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี และนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน เพื่อให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ หลักในการพัฒนาพื้นที่ประกอบเกษตรกรในเมืองในกรุงเทพมหานคร เพื่อลดปัญหา

สิ่งแวดล้อมและการขยายตัวของเมืองที่มากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในพื้นที่ว่างเปล่าของเอกชนที่มีมากกว่าร้อยละ 70 ของพื้นที่ว่างทั่วกรุงเทพมหานคร ด้วยการใช้มาตรการส่งเสริมการพัฒนาเมืองโดยสำนักการวางผังและพัฒนาเมือง เป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่จะช่วยพัฒนาเมืองให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนส่วนรวม ตามวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษี

4.2 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้ที่ดินและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การรวบรวมวัตถุประสงค์การใช้ที่ดิน ในกรุงเทพมหานคร ผู้เขียนได้รวบรวมจากผังภาครัฐ เพราะเป็นหน่วยแรกในการเข้าใจภาพรวมของเมือง ตามการปกครองของไทยซึ่งใช้วิธีเลือกตัวแทนในการพัฒนาเมือง ประกอบไปด้วยประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 นโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี ดังกล่าวไว้ใน 4.1 เพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเมืองในแต่ละด้านได้ง่ายขึ้น ผู้เขียนจึงสรุปออกมาเป็น 12 หัวข้อ ดังนี้

4.2.1 เพิ่มปฏิสัมพันธ์ให้คนในชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี ได้กล่าวถึงทุกคน ทุกชนชั้น ทุกอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานภาพ อยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาคและสมานฉันท์ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ได้รับโอกาสที่จะเรียนรู้ พัฒนาตนเอง และเข้าถึงบริการสาธารณะ ในขณะเดียวกันชาวกรุงเทพฯ แต่ละกลุ่ม แต่ละชุมชน สามารถดำรงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ ประเพณีวัฒนธรรมของตนเอง เป็นมหานครที่โดดเด่นในเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ข้อที่ 47 ยังกล่าวถึงการจัดตั้ง *สภาเมืองคนรุ่นใหม่*

CHULALONGKORN UNIVERSITY

4.2.2 เสริมสร้างเมืองปลอดภัย ลดพื้นที่รกร้าง ให้สะอาด เป็นระเบียบ

โดยเฉพาะพื้นที่กรุงเทพฯ ชั้นใน ในเขตเมืองหนาแน่น พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ได้กำหนดการเก็บอัตราภาษีที่ดินที่ไม่ถูกใช้ประโยชน์ อัตราร้อยละ 1.2 ละเพิ่มขึ้นทุก 3 ปี โดยไม่เกินเพดานภาษีสร้อยละ 3 เพื่อเร่งให้เกิดการทำประโยชน์ และลดพื้นที่รกร้าง รวมทั้งแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี ได้กล่าวถึงโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำและคลองสายหลัก โครงการพัฒนาพื้นที่ว่างให้เป็นพื้นที่สีเขียว สวนหย่อมรูปแบบสวนสาธารณะ โครงการพัฒนาพื้นที่ว่างเปล่าในชุมชนให้เป็นสวนหย่อมขนาดเล็กหรือสวนหมู่บ้าน โครงการพัฒนาพื้นที่บริจาคจากประชาชนในชุมชนเป็นสวนหย่อมหรือสวนหมู่บ้าน และตรงกับสรุปรายงานร่างกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงครั้งที่ 4 วัตถุประสงค์ข้อ 5 ที่จะพัฒนา พื้นที่ที่เป็นบริเวณจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร และโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้สมบูรณ์และ

มีประสิทธิภาพ และในประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 6 เป็นกฎหมายเพื่อการลดการปล่อยพื้นที่ที่กร้างร้างไว้เกิน 5 ถึง 10 ปี แต่ยังไม่ถูกมาปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ข้อที่ 1 กรุงเทพฯ ต้องสว่าง ข้อที่ 4 พัฒนาฐานข้อมูลดิจิทัลพื้นที่จุดเสี่ยง ข้อ 6 ท่าเรือข้ามฟาก หรือในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 เองก็สนับสนุนให้เกิดการเก็บภาษีที่รกร้างเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ที่ไม่ถูกใช้ประโยชน์ เพื่อลดปัญหาด้านความปลอดภัย และระบบเศรษฐกิจในเขตบริหาร

4.2.3 มีอาหารที่ปลอดภัย ไม่ปนเปื้อนจากสารเคมีและเชื้อโรค

ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ในยุทธศาสตร์ที่ 6 มหานครแห่งเศรษฐกิจและการเรียนรู้ กล่าวถึงโครงการปรับปรุงคุณภาพดินในพื้นที่การเกษตรมุ่งสู่เกษตรอินทรีย์ โครงการสร้างเครือข่ายการพัฒนาวิสาหกิจโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคมเมือง และกรุงเทพมหานครต้องมีการจัดงานแสดงสินค้าเกษตรและอาหารในระดับภูมิภาค และมีสถาบันอบรมทางด้านการประกอบอาหารให้เพียงพอ และผู้ประกอบการด้านอาหารให้ได้รับมาตรฐานในการผลิตอาหาร และตรงกับสรุปรายงานร่างกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงครั้งที่ 4 วัตถุประสงค์ข้อ 7 ส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของเมือง ไม่มีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุและปราศจากมลพิษ และวัตถุประสงค์ข้อ 8 ดำรงรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่มีความอุดมสมบูรณ์ ความมั่นคงทางอาหาร เกษตรกรรมเมือง และเกษตรปลอดภัย โดยการบริหารจัดการการเติบโตของเมืองเพื่อให้เกิดการพัฒนาเมืองแบบกระชับ

4.2.4 กระจายพื้นที่สีเขียวอย่างเพียงพอ ลดความร้อน สร้างบรรยากาศที่ดีให้เมือง

ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี กล่าวถึงโครงการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในรูปแบบของสวนสาธารณะอย่างถาวร ในสรุปร่างกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงครั้งที่ 4 วัตถุประสงค์ข้อ 12 ที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน โดยการลดการใช้พลังงาน ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อช่วยลดก๊าซเรือนกระจก ในนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ปลอดฝุ่นด้วยต้นไม้สำหรับพื้นที่เปิด ด้วยเครื่องฟอกอากาศสำหรับพื้นที่ปิด

4.2.5 เพิ่มพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ ทุกเขตพื้นที่โดยมีการใช้ประโยชน์ที่ต่างกัน

มหานครสีเขียวสะดวกสบาย กลยุทธ์ 2.2.1.2 ให้เพิ่มปริมาณและประสิทธิภาพของพื้นที่สีเขียวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีและเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชาวกรุงเทพมหานคร จำนวนพื้นที่ที่จะนำไปพัฒนาเป็นสวนสาธารณะ สวนหย่อม พื้นที่สีเขียวที่อยู่ในรูปสวนสาธารณะ ยกเว้นพื้นที่สวนถนนและสวนเฉพาะทางได้ในแต่ละปี 20 แห่ง สัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากรในรูปแบบสวนสาธารณะ สวนหย่อม ไม่น้อยกว่า 10 ตร.ม./คน สนับสนุนการใช้พื้นที่ในสวนสาธารณะในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก และตรงกับสรุปร่างกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงครั้งที่ 4 ในวัตถุประสงค์ข้อ 1 ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน และมีความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยการพัฒนาบริการทางสังคม สาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้พอเพียงและได้มาตรฐาน และในนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่เน้นกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ ได้แก่ ข้อ 1 กรุงเทพมหานครพื้นที่แห่งดนตรี ข้อ 3 เปิดโรงเรียนวันหยุดเป็นพื้นที่กิจกรรม พื้นที่การเรียนรู้สำหรับนักเรียนและชุมชนโครงการ Green Bangkok 2030 หรือข้อ 201 ดูแลโครงสร้างพื้นฐานหมู่บ้านและคอนโดมิเนียมเก่า

4.2.6 กำหนดมาตรการการใช้ประโยชน์ที่ดินผสมผสานกับนโยบายของเมือง

เพื่อสร้างมาตรการทางกฎหมายเชิงบวก ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 กล่าวถึงโครงการปรับปรุงแก้ไขมาตรการเชิงบวก (สร้างแรงจูงใจ โบนัส เงินชดเชย) และมาตรการเชิงลบ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานคร ภาคเอกชน และหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง กรุงเทพมหานครมีเครือข่ายในภาคเอกชนทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ประเทศ เกี่ยวข้องกับการเป็นตัวกลาง (Broker) ทางภาคเกษตร การสร้างความสัมพันธ์ทางเครือข่าย (Network) และการสร้างระดับการติดต่อ (Connection) สร้างแผนพัฒนาพื้นที่แบบผสมผสาน (Mixed - Used Development) โครงการบูรณาการและประสานแผนงานพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการในกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับการพัฒนาการใช้ที่ดินตามผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร โครงการส่งเสริมและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนแนวตั้ง ทั้งภายในและภายนอกอาคารสิ่งก่อสร้าง เช่น โรงแรม ห้างสรรพสินค้า สำนักงาน โครงการจัดทำแผนแม่บทสีเขียวของกรุงเทพมหานครที่สอดคล้องกับผังเมืองใหม่ของกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป สนับสนุนการใช้มาตรการทางภาษีเพื่อสิ่งแวดล้อม สร้างเมืองให้น่าอยู่และปลอดภัย การประกาศใช้มาตรการทางภาษีอากรเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเมืองกรุงเทพฯ อย่างยั่งยืน อาทิ การเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม การจูงใจทางภาษีเพื่อการพัฒนาให้

เป็นมหานครปลอดภัยและมหานครสีเขียว ภาษีเพื่อการปลูกสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับร่างกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงครั้งที่ 4 วัตถุประสงค์ข้อ 6 ส่งเสริมความสมดุลของที่อยู่อาศัยและแหล่งงาน เพื่อลดการเดินทางโดยการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมการพัฒนาปรับปรุงและฟื้นฟูย่านที่อยู่อาศัยในเขตเมืองชั้นใน และพัฒนาศูนย์ชุมชนชานเมือง วัตถุประสงค์ข้อ 7 ส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของเมือง และการผลิตที่ต้องใช้ทักษะแรงงานฝีมือ นวัตกรรม และเทคโนโลยีขั้นสูงที่ไม่มีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุและปราศจากมลพิษ

4.2.7 อากาศสะอาด โดยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอากาศเมืองปลอดภัย

ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี กล่าวถึงโครงการกำหนดมาตรการในการป้องกันแก้ไข และลดผลกระทบจากแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ เพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และตรงกับสรุปรายงานร่างกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงครั้งที่ 4 วัตถุประสงค์ข้อ 12 ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนโดยการลดการใช้พลังงาน ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อช่วยลดก๊าซเรือนกระจก

4.2.8 หาดูเด่นเฉพาะของแต่ละย่าน

เพื่อดึงดูดผู้คนและความสนใจเฉพาะในการเรียนรู้และลงทุน สอดคล้องในนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ข้อ 36 โดยการดึงอัตลักษณ์ สร้างเศรษฐกิจ 50 ย่าน ทั่วกรุงเทพฯ ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 กล่าวถึงกรุงเทพมหานคร ให้มีระบบการจัดการทางการเงิน การตลาด และการบรรจุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร และงานบริการสีเขียว และตรงกับสรุปรายงานร่างกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงครั้งที่ 4 วัตถุประสงค์ข้อ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความพร้อมต่อการลงทุนในระดับที่สามารถแข่งขันได้

4.2.9 แหล่งที่อยู่อาศัยสมดุลกับแหล่งงานและสาธารณูปโภคในระยะ 5 กม.

การพัฒนาพื้นที่แบบผสมผสาน มีการกระจายงาน และบริการพื้นฐาน ให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี กล่าวถึงเมืองกะทัดรัด การสร้างความสมดุลระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงาน ระยะทางเฉลี่ยระหว่างแหล่งชุมชนกับแหล่งสาธารณูปการหลักต่าง ๆ ของเมือง สามารถเข้าถึงได้ภายในระยะทาง 5 กม. พัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร อาหารแปรรูป และบริการสีเขียว สนับสนุนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับใช้เครื่องมือทางการผลิต การเงิน การตลาด และการบรรจุภัณฑ์ในสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและบริการสีเขียวในเขตกรุงเทพมหานคร และตรงกับสรุปร่างกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงครั้งที่ 4 วัตถุประสงค์

ข้อ 6 ส่งเสริมความสมดุลของที่อยู่อาศัยและแหล่งงาน เพื่อลดการเดินทาง โดยการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสม มีการพัฒนาปรับปรุงและฟื้นฟูย่านที่อยู่อาศัยในเขตเมืองชั้นใน และพัฒนาศูนย์ชุมชนชานเมือง

4.2.10 เพิ่มการจัดการขยะ ให้มีประสิทธิภาพ

โดยการนำกลับมาใช้ใหม่ ถูกกล่าวในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี ถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการกำจัดมูลฝอยด้วยการแปรรูปนำกลับมาใช้ประโยชน์ รวมถึงนโยบายการบริหารกรุงเทพมหานคร ข้อ 145 - 148 การสร้างต้นแบบการแยกขยะ สภาพแวดล้อมเมืองดี ไม่มีขยะตกค้าง แยกขยะต้นทาง และลดขยะอาหารจากผู้ประกอบการร้านอาหาร โดยแบ่งปันให้กลุ่มผู้เปราะบาง

4.2.11 พื้นที่ลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม มีความพร้อมกับการรับมือน้ำท่วม

ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี กล่าวถึงการคุ้มครองและอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวเพื่อสภาพแวดล้อมที่ดีของเมือง โดยการจัดทำแผนในระดับพื้นที่และระดับชุมชนที่เชื่อมกันอย่างแท้จริง วัตถุประสงค์ ข้อ 10 ส่งเสริมและรักษาระบบนิเวศ และภูมิทัศน์การตั้งถิ่นฐาน โดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ทรงคุณค่า และการบำรุงรักษาและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีวัตถุประสงค์ตรงกับสรุปรายงานร่างกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงครั้งที่ 4 วัตถุประสงค์ข้อ 12 ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน โดยการลดการใช้พลังงาน ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อช่วยลดก๊าซเรือนกระจก

4.2.12 พื้นที่เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี กล่าวถึงกรุงเทพมหานคร ต้องมีพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งในเชิงรูปแบบและลักษณะกิจกรรมในกรุงเทพฯ โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ไม้และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เมือง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองสีเขียว โดยการเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสวนสาธารณะหลักทั่วกรุงเทพมหานครอย่างต่อเนื่องตลอดปี สนับสนุนการใช้พื้นที่ในสวนสาธารณะในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านพื้นที่ไม้และสวนสาธารณะแต่ละประเภทและลักษณะกิจกรรมในกรุงเทพฯ รวมทั้งมีวัตถุประสงค์ตรงกับสรุปรายงานร่างกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงครั้งที่ 4 วัตถุประสงค์ ข้อ 10 ส่งเสริมและรักษาระบบนิเวศ และภูมิทัศน์การตั้งถิ่นฐาน โดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่คงคุณค่าและการบำรุงรักษาและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม และวัตถุประสงค์ข้อ 12 ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน โดยการลดการใช้พลังงาน ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อช่วยลดก๊าซเรือนกระจก

จากข้อสรุปวัตถุประสงค์ในการพัฒนาพื้นที่เมืองทั้ง 12 ข้อ ดังภาพ 19 - 23 จะเห็นได้ว่า นโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ และวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ เน้นการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์เชิงสังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการเพิ่มสีเขียวในเมือง เพื่อให้เห็นถึงความสอดคล้อง ระหว่างวัตถุประสงค์การพัฒนาพื้นที่ของเมืองและประโยชน์ด้านเกษตรในเมืองมากยิ่งขึ้น ดังจะ แสดงในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ด้านเกษตรในเมืองและวัตถุประสงค์การใช้ พื้นที่ในเมือง ในข้อถัดต่อไป

เตรียมสร้างเมืองปลอดภัย

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577

- **มหานครสีเขียว** กึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มวัฒนธรรมมีพื้นที่ในการแสดงตัว มีพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งในเชิงรูปแบบ และลักษณะกิจกรรม (หน้า 234)
- โครงการสร้างพื้นที่สำหรับสัตว์เลี้ยงในสวนสาธารณะ (หน้า 164)

ร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4)

วัตถุประสงค์ข้อ 1 ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน และมีความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยการ **พัฒนาบริการทางสังคม สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ให้พอเพียง**และได้มาตรฐาน

นโยบายของผู้อำนวยการจังหวัดกรุงเทพมหานครและโครงการที่เกี่ยวข้อง

นโยบาย ข้อ 65 **After school program**
 นโยบาย ข้อ 132 **จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ**
 นโยบาย ข้อ 136 **จัดแข่งขันกีฬาประชาชน**

เตรียมสร้างเมืองปลอดภัย

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577

- **มหานครสีเขียว โครงการพัฒนาพื้นที่ว่างให้เป็นพื้นที่สีเขียว** ในสวนหย่อม / รูปแบบสวนสาธารณะ พื้นที่ว่างเปล่าในชุมชน พื้นที่รกร้าง จากประเภทในชุมชนเป็นส่วนหรือสวนหมู่บ้าน (หน้า 160)
- โครงการ **ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำและคลองสายหลัก** (หน้า 164)

พระราชบัญญัติภูมิทัศน์และสิ่งปลูกสร้าง 2562

เก็บอัตราภาษีที่ดินที่ไม่ถูกใช้ประโยชน์ อัตราร้อยละ 1.2 ละเพิ่มขึ้นทุก 3 ปี โดยไปกินเทศาภิบาล ร้อยละ 3

ร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4)
 วัตถุประสงค์ข้อ 5 **การพัฒนาบริเวณจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร** และโครงการคมนาคมขนส่งให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตราที่ 6

ให้ที่ดินนับตกเป็นของรัฐ เพื่อดำเนินการ ตามประมวลกฎหมายบุคคลได้มีสิทธิในที่ดินตามเงื่อนไขหรือหนังสือรับรองการเข้าประโยชน์ **หากบุคคลนั้น ก่อตั้งไม่ทำประโยชน์ที่ดิน หรือปล่อยที่ดินให้เป็นทิ้งร้างว่างเปล่า เกินกำหนดเวลา**

ดังต่อไปนี้ (1) สำหรับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน เกินสิบปีติดต่อกัน (2) สำหรับที่ดินที่มีหนังสือรับรองการประกอบประโยชน์ เกินห้าปีติดต่อกัน ให้ถือว่าคนชดเชยสิทธิในที่ดินเฉพาะส่วนที่ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ หรือที่ปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า เมื่ออธิบดีได้ยื่นคำร้องต่อศาลและศาลได้สั่งเพิกถอน หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าว นับต่อไป

นโยบายของผู้อำนวยการจังหวัดกรุงเทพมหานครและโครงการที่เกี่ยวข้อง

นโยบาย ข้อ 1 กรุงเทพมหานครต้องสว่าง
 นโยบาย ข้อ 136 จัดแข่งขันกีฬาประชาชน
 นโยบาย ข้อ 24. **เพิ่มเวลา เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก** **เพิ่มการเข้าถึงสวนและพื้นที่สาธารณะ**
 นโยบาย ข้อ 33. ผู้ว่าฯ เกียงคิม สนับสนุนการใช้ชีวิตและเศรษฐกิจกลางคืน / ดูแลห้องสมุดชุมชน บ้านหนังสือ ให้มีความทันสมัยมาใช้งาน
 นโยบาย ข้อ 42 จัดระเบียบศูนย์อาหารโดยรวมเข้ากับเอกชน
 นโยบาย ข้อ 196 พัฒนาศูนย์ท่องเที่ยวขนาดเหมาะสม
 นโยบาย ข้อ 207 **สร้างย่านกิจกรรม**

ภาพ 18 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร (ข้อ 1 - 2)

อาหารปลอดภัย

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577

- **มหานคร แห่งเศรษฐกิจและการเรียนรู้** กรุงเทพมหานคร **มีการจัดงานแสดงสินค้าเกษตรและ อาหารในระดับภูมิภาค และผู้ประกอบการด้าน การประกอบอาหาร** ให้เพียงพอ อาหาร(หน้า304)
- **โครงการปรับปรุงคุณภาพดินในพื้นที่การเกษตรเชิงอุตสาหกรรม อิมทรีซี**(หน้า312)
- **โครงการสร้างเครือข่ายการพัฒนาวิสาหกิจโดยคำนึงถึง สิ่งแวดล้อมและสังคมเมือง**(หน้า312)

ร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4)

วัตถุประสงค์ข้อ 7 **ส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตที่ไม่ส่งผล กระทบต่อสภาพแวดล้อมของเมือง** (ไม่มีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ และ **ปราศจากมลพิษ**)

วัตถุประสงค์ข้อ 8 **ดำรงรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่มีความอุดม สมบูรณ์ ความมั่นคงทางอาหาร เกษตรกรรมเมือง และ เกษตรปลอดภัย** โดยการบริหารจัดการที่ดินของเมืองเพื่อให้ เกิดการพัฒนาเมืองแบบกระชับ

พื้นที่สาธารณะครอบคลุม

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577

- **มหานครสีเขียวสะอาดสุขภาพ** ภาครัฐ 2.2.1.2 **เพิ่มปริมาณ และประสิทธิภาพของพื้นที่สีเขียวเพื่อรักษา สภาพแวดล้อมที่ดีและเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ขึ้นของชาว กรุงเทพฯ** จำนวนพื้นที่ที่จะนำไปพัฒนาเป็นสวนสาธารณะ / สวนหย่อม พื้นที่สีเขียวที่อยู่ในสวนสาธารณะ ยกเว้นพื้นที่ สวนกึ่งคนและสวนเฉพาะทางได้ในแต่ละปี 20 แห่ง **สัดส่วน พื้นที่สีเขียวต่อประชากรในรูปแบบสวนสาธารณะ / สวนหย่อม ไม่น้อยกว่า 10 ตร.ม. / คน** (หน้า159)
- สนับสนุนภาครัฐใช้พื้นที่ ในสวนสาธารณะในการ **จัดกิจกรรมเชิง สร้างสรรค์**ของหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก (หน้า163)

ร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4)

วัตถุประสงค์ข้อ 1 **ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน และมีความ พร้อมในการเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ** โดยการ **พัฒนาบริการทาง สังคม สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ** ให้พอเพียงและได้ มาตรฐาน

นโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครและโครงการที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 1. **กรุงเทพฯ พื้นที่แห่งดนตรี**

ข้อ 201. **ดูแลโครงสร้างพื้นฐานหมู่บ้านและคอนโดเก่า**

ข้อ 3. **เปิดโรงเรียนวันหยุดเป็นพื้นที่กิจกรรม** พื้นที่การเรียนรู้ สำหรับนักเรียนและชุมชน

โครงการ **Green Bangkok 2030 กำาMOU มอบพื้นที่ให้รัฐทำ สวนสาธารณะ** **ไม่ต้องเสียภาษี**

กระจายพื้นที่สีเขียวอย่างเพียงพอ สดความร้อน สร้างบรรยากาศที่ดี

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577

มหานครสีเขียวสะอาดสุขภาพ โครงการ **สร้างความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการพัฒนา พื้นที่สีเขียว** ในรูปแบบของสวนสาธารณะ **อย่างถาวร** (หน้า161)

ร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4)

ข้อ 12 **ส่งเสริมการแก้ไขปัญหามลภาวะโลกร้อน** โดยการลดการใช้ พลังงาน **ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และเพิ่มพื้นที่สีเขียว เพื่อช่วยลดก๊าซเรือนกระจก**

ภาพ 19 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร (ข้อ 3 – 5)

<p>อากาศสะอาด</p>	<p>สร้างมาตรการทางกฎหมายเชิงบวก</p>	<p>อากาศสะอาด</p>
<p>แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577</p> <p>เมืองปลอดมลพิษ กำหนดมาตรการในการป้องกัน แก้ไข และ ลดผลกระทบจากแหล่งกำเนิด มลพิษทางอากาศ เพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน (หน้า 2)</p>	<p>ร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4) ข้อ 6 ส่งเสริมความสมดุลของที่อยู่อาศัยและแหล่งงาน เพื่อลดการเดินทาง โดยการใช้จ่ายประโยชน์ที่ดินแบบผสม การพัฒนาปรับปรุงและฟื้นฟูย่านที่อยู่อาศัยในเขตเมืองชั้นใน และพัฒนาศูนย์ชุมชนย่านเมือง</p> <p>ข้อ 7 ส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของเมือง และการผลิตที่ต้องใช้ทักษะ แรงงานฝีมือ นวัตกรรม และเทคโนโลยีขั้นสูงที่ไม่มีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ และปราศจากมลพิษ</p>	<p>แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577</p> <ul style="list-style-type: none"> โครงการปรับปรุงแก้ไขมาตรการเชิงบวก (สร้างแรงจูงใจ โบนัส เงินชดเชย) และมาตรการเชิงลบ รวมถึงการประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครเอกชน และหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง(หน้า259) กรุงเทพมหานคร ทรู้อย่างในภาคเอกชน ทั้งในระดับ ประเทศ และระดับนานาชาติ เกี่ยวข้องกับการเป็น ตัวกลางทางการเกษตร (Broker) การสร้างความสัมพันธ์ ทางเครือข่าย (Network) และการสร้างระดับการติดต่อ (Connection) (หน้า 304) สร้าง แผนพัฒนาพื้นที่แบบผสมผสาน(Mixed - Used Development) โครงการบูรณาการและประสานแผนงานพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ในกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับการพัฒนาการใช้ที่ดินตามผังเมืองรวม กรุงเทพมหานคร(หน้า256) โครงการส่งเสริมและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนแนวตั้ง ทั้งภายใน และภายนอกอาคารซึ่งก่อสร้างเช่น โรงแรม ห้างสรรพสินค้า สำนักงาน เป็นต้น (หน้า 161) โครงการจัดทำ แผนแม่บทสีเขียวของกรุงเทพมหานครที่สอดคล้องกันผังเมืองใหม่ของกรุงเทพมหานคร(หน้า 163) ปรับปรุงกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป(หน้า255) สนับสนุนการ ใช้มาตรการทางภาษีเพื่อสิ่งแวดล้อม สร้างแรงจูงใจให้ที่อยู่และอุตสาหกรรมใช้มาตรการทางภาษีอากร เพื่อการบรรเทาปัญหาการพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน อาทิ การเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม การจูงใจทางภาษีเพื่อการพัฒนาให้เป็นมหานครปลอดคาร์บอนและมหานครสีเขียว(หน้า 444) ภาษีเพื่อการปลูกสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น(หน้า 446)

ภาพ 20 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร (ข้อ 6 - 7)

<p>หาจุดเด่นย่าน ดึงดูดการลงทุน</p>	<p>แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577 กรุงเทพมหานคร มีระบบการจัดการทางด้านการเงิน การตลาด และการบรรจุดูกักเก็บ ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร และบริการสีเขียว (หน้า 304)</p>	<p>แหล่งที่อยู่อาศัยสมดุลกับแหล่งงานและสาธารณูปโภค</p>	<p>แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577</p> <ul style="list-style-type: none"> • เมืองกรีนฟิลด์ การสร้างความปลอดภัยและแหล่งงาน (job & housing balance) ระยะทางเฉลี่ยระหว่างแหล่งงานกับแหล่งสาธารณูปโภคหลักต่าง ๆ ของเมือง สามารถเข้าถึงได้ภายในระยะทาง ๕ กม.ระยะทางเฉลี่ยระหว่างแหล่งชุมชนกับแหล่งสาธารณูปโภคหลักต่าง ๆ ของเมือง สามารถเข้าถึงได้ภายในระยะทาง 5 กม (หน้า 252) • พัฒนาาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตร สินค้าความรู้อาหารเกษตร อาหารแปรรูปและบริการสีเขียว สนับสนุนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือทางการผลิต การเงิน การตลาด และการบรรจุภัณฑ์ในสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและบริการสีเขียวในเขตกรุงเทพมหานคร(หน้า 309) 	<p>เพิ่มการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ</p>	<p>แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577 เพิ่มประสิทธิภาพการกำจัดมูลฝอยด้วยการแปรรูปน้ำกลับมาใช้ประโยชน์ (หน้า 32)</p> <p>นโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครและโครงการที่เกี่ยวข้อง นโยบาย ข้อ145-148 สร้างต้นแบบการแยกขยะ สภาพแวดล้อมเมืองดี ไม่มีขยะตกค้าง แยกขยะต้นทาง และลดขยะอาหารจากผู้ประกอบการร้านอาหารโดยแบ่งพื้นที่กลุ่มผู้ประกอบการ</p>
<p>ร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4) วัตถุประสงค์ข้อ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความพร้อมต่อการลงทุนในระยะต้นที่สามารถแข่งขันได้</p>	<p>ร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4) วัตถุประสงค์ ข้อ 6 ส่งเสริมความสมดุลของที่อยู่อาศัยและแหล่งงาน เพื่อลดการเดินทาง โดยการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสม การพัฒนาปรับปรุงและฟื้นฟูที่อยู่อาศัยในเขตเมืองชั้นใน และพัฒนาชุมชนชานเมือง</p>	<p>นโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครและโครงการที่เกี่ยวข้อง นโยบาย ข้อ3. เพิ่มรถเมล์สายหลัก และรองราคาถูก นโยบาย ข้อ5. รถด่วน BRT นโยบาย ข้อ6. เพิ่มเรือ นโยบาย ข้อ 42 จัดระเบียบศูนย์อาหารโดยร่วมมือกับเอกชน นโยบาย ข้อ213 ส่งเสริมการค้างานคนพิการ นโยบาย ข้อ199 วิชาชีพเสรี</p>	<p>นโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครและโครงการที่เกี่ยวข้อง นโยบาย ข้อ3. เพิ่มรถเมล์สายหลัก และรองราคาถูก นโยบาย ข้อ5. รถด่วน BRT นโยบาย ข้อ6. เพิ่มเรือ นโยบาย ข้อ 42 จัดระเบียบศูนย์อาหารโดยร่วมมือกับเอกชน นโยบาย ข้อ213 ส่งเสริมการค้างานคนพิการ นโยบาย ข้อ199 วิชาชีพเสรี</p>		

ภาพ 21 รวบรวมวัสดุประลองศักยภาพการใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร (ข้อ 8 - 10)

พื้นที่เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและการดูแลสิ่งแวดล้อม

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577

- กรุงเทพมหานคร ต้องมีพื้นที่ **เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม** ที่หลากหลาย ทั้งในเชิงรูปแบบ และลักษณะกิจกรรมในกรุงเทพมหานคร (หน้า 234)
- โครงการ **อนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่** และความปลอดภัยทางชีวภาพในพื้นที่เมือง (หน้า 160)
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองสีเขียว โดยการ **เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในสวนสาธารณะหลักทั่วกรุงเทพมหานคร** อย่างต่อเนื่องตลอดปี (หน้า 163)
- **สนับสนุนการใช้พื้นที่ ในสวนสาธารณะ ในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก** จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านพื้นที่ และสวนสาธารณะแต่ละประเภท (หน้า 163)
- **จัดทำ ฐานข้อมูลสารสนเทศด้านพื้นที่ และสวนสาธารณะแต่ละประเภท** (หน้า 163)

พื้นที่ลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี 2556-2577

- คุ้มครองและ **อนุรักษ์พื้นที่สีเขียวเพื่อสภาพแวดล้อมที่ดี** ของเมือง จัดทำแผนในระดับพื้นที่ และระดับชุมชนที่เชื่อมกันอย่างต่อเนื่อง (หน้า 159)

ร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4)

วัตถุประสงค์ ข้อ 10 **ส่งเสริมและรักษาระบบนิเวศ** และภูมิทัศน์ การตั้งถิ่นฐาน โดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่คงคุณค่าและการบำรุงรักษา และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ ข้อ 12 ส่งเสริมการแก้ไขปัญหามลภาวะโลกร้อน โดยการ ใช้พลังงาน ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และ **เพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อช่วยลดก๊าซเรือนกระจก**

นโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและโครงการที่เกี่ยวข้อง

นโยบาย ข้อ 166-167 **ลดจุดเสี่ยงน้ำท่วม เกือบสูญพื้นที่ต่ำ**

นโยบาย ข้อ 177 **เพิ่มแท่นสิ่งแวดล้อม**

นโยบาย ข้อ 13 **สนับสนุนให้เกิด ecosystem** รถพลังงานไฟฟ้า

นโยบาย ข้อ 22 ลดรถติด ด้วยจุดแดง

ร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4)

วัตถุประสงค์ ข้อ 10 ส่งเสริมและรักษาระบบนิเวศ และภูมิทัศน์ การตั้งถิ่นฐาน โดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่คงคุณค่าและการบำรุงรักษา และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ ข้อ 12 **ส่งเสริมการแก้ไขปัญหามลภาวะโลกร้อน** โดยการลดการใช้พลังงาน ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อช่วยลดก๊าซเรือนกระจก

นโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและโครงการที่เกี่ยวข้อง

นโยบาย ข้อ 209 ลดค่าใช้จ่ายในการดูแลรถยนต์เก่า **ลดฝุ่น**

ภาพ 22 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร (ข้อ 11 - 12)

4.3 หาความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ด้านเกษตรในเมืองและวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง

เพื่อเป็นการอ้างอิงคะแนนความสำคัญของประโยชน์เกษตรในเมืองอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น จึงได้จัดทำตารางแผนภูมิ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมืองและประโยชน์ของเกษตรในเมือง (ตาราง 7) โดยสามารถจัดเรียงประโยชน์การใช้พื้นที่เกษตรในเมืองที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเมือง จาก 4.1 และ 4.2 ตามลำดับ ได้ดังนี้

- 1) การกระจายอำนาจสู่สังคม และการดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง
- 2) โอกาสในการเรียนรู้พัฒนาของเด็กรุ่นใหม่ พื้นที่ปลอดภัย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมืองกระตุ้นเศรษฐกิจในเมืองและมีการจ้างงานบริการสีเขียว
- 3) มีการได้ออกกำลังกายและศูนย์ฝึกและสร้างอาชีพ
- 4) การบำรุงดิน ความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาแหล่งที่อยู่ของพืชพื้นถิ่น
- 5) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัย ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มาของอาหารและทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างเท่าเทียม
- 6) ความสามารถในการเข้าถึงอาหารสุขภาพและความมั่นคงทางด้านอาหาร
- 7) ความรู้ในการอาหารสุขภาพดี มีพฤติกรรมการกินที่ดีและการจัดการน้ำฝน

ตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง และประโยชน์ของเกษตรในเมือง

วัตถุประสงค์ การใช้พื้นที่ในเมือง	วัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง												คะแนนรวม
	1 เพิ่มปฏิสัมพันธ์กันในชุมชน	2 เสริมสร้างเมืองที่ปลอดภัย ลดพื้นที่ว่าง สะอาดเป็นระเบียบ	3 มีอาหารที่ปลอดภัยไม่เป็นอันตราย สารเคมีและเชื้อโรค	4 มีพื้นที่สาธารณะที่ครอบคลุมทุกเขตพื้นที่ โดยมีการใช้ประโยชน์ต่างกัน	5 กระจายพื้นที่สีเขียวอย่างเพียงพอ	6 สร้างมาตรการทางกฎหมายเชิงบวก	7 อกาศสะอาด โดยลดปัญหาด้าน สิ่งแวดล้อมในอากาศ	8 หลีกเลี่ยงเฉพาะของแต่ละบ้าน	9 แหล่งที่อยู่อาศัยผูกพันกับแหล่งงาน	10 เพิ่มการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ	11 พื้นที่ที่ลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม	12 พื้นที่เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่ หลากหลาย	
ความสามารถในการเข้าถึงอาหาร สุขภาพ			●			●						●	3
ความรู้ในการอาหารสุขภาพดี			●									●	2
มีการกินที่ดี			●									●	2
มีการได้ออกกำลังกาย	●	●		●	●	●			●				6
การกระจายอำนาจสู่สังคม	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	10
โอกาสในการเรียนรู้พัฒนาของเด็กรุ่นใหม่	●			●		●		●		●	●	●	7
ความมั่นคงทางด้านอาหาร			●			●		●					3
พื้นที่ปลอดภัย	●	●		●	●	●			●	●	●		7
การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัย	●					●			●			●	4
ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มาของ อาหาร			●			●			●		●		4
การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●		10
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง			●			●	●	●	●	●	●		7
การจัดการน้ำฝน					●	●							2
การบำรุงดิน			●		●			●		●	●		5
ความหลากหลายทางชีวภาพและการ พัฒนาแหล่งที่อยู่ของพืชพื้นถิ่น			●			●	●				●	●	5
กระตุ้นเศรษฐกิจในเมือง		●		●	●	●		●	●			●	7
มีการจ้างงานบริการสีเขียว		●	●			●			●	●	●	●	7
ศูนย์ฝึกและสร้างอาชีพ			●			●		●	●	●		●	6
ทุกคนสามารถเข้าถึงอาหาร			●			●		●	●				4

4.4 ลำดับความสำคัญประโยชน์เกษตรในเมืองโดยใช้ AHP

ในการใช้กระบวนการ AHP มาช่วยลำดับความสำคัญของประโยชน์เกษตรในเมืองที่กรุงเทพมหานครจะได้รับ สามารถกำหนดปัจจัยหลักจากกระบวนการวางแผนโครงการและสร้างวิสัยทัศน์ของเกษตรในเมืองที่สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาเมือง กล่าวคือวัตถุประสงค์ของการทำเกษตรในเมืองที่ดีจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ 3 ด้านกับเมือง คือประโยชน์ด้านสังคม ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ และประโยชน์ในด้านสิ่งแวดล้อมเมือง โดยสามารถแบ่งขั้นตอนตามกระบวนการ AHP ได้ดังนี้

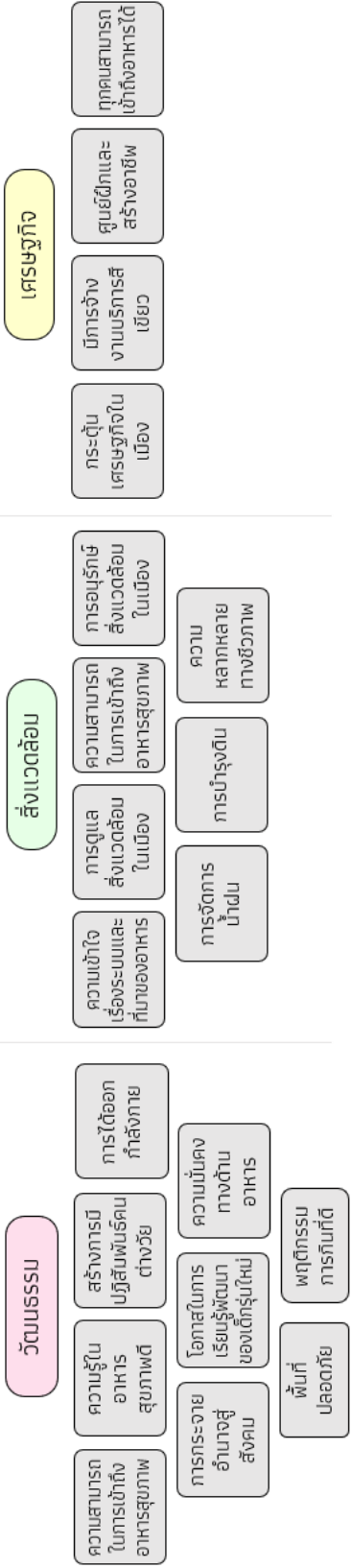
4.4.1 สร้างแผนภูมิลำดับชั้น

โดยจากการศึกษาขั้นต้นเพื่อให้ได้วัตถุประสงค์การใช้พื้นที่เกษตรในเมือง ให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาเมืองในปัจจุบัน สามารถแบ่งปัจจัยตามประโยชน์ของเกษตรในเมืองได้เป็น 3 ด้าน คือ ประโยชน์ด้านสังคม ประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม และประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ โดยเลือกจากประโยชน์ของเกษตรในเมือง 19 ปัจจัยและตัวเลือกกิจกรรมเกษตรในเมือง 28 กิจกรรม (A01 – A28) ที่ได้จากการรวบรวมกิจกรรมเกษตรในเมืองที่เอื้อต่อการพัฒนาเมืองในยุโรปและเอเชีย ดังภาพ

24

ประโยชน์ของเกษตรในเมืองที่เหมาะสมกับกรุงเทพมหานคร

(ประโยชน์มี 3 ด้าน ที่พึงมีในประเภทเกษตรในเมือง)

คำแนะนำ เพื่อนำไปลำดับกิจกรรมเกษตรในเมืองที่เหมาะสมกับกรุงเทพมหานคร

A01 เก็บน้ำฝน	A02 เก็บเมล็ดพันธุ์	A03 กำปุ๋ยสัตว์เสี้ยวสัตว์	A04 ทำสวนตั้ง	A05 ปุ๋ยหมัก	A06 ปรับปรุงดิน	A07 ปลูกไม้ยืนต้น
A08 เรียนรู้การดูแลสิ่งแวดล้อม	A09 สอนการทำอาหารและเข้าใจสารอาหาร	A10 เรียนรู้ระบบและที่มาของอาหาร	A11 เรียนรู้การดูแลสภาพและการเป็นอยู่ที่ดี	A12 เรียนรู้สังคมและสุขภาพ	A13 ร่วมมือกับโรงเรียนหรือระบบการศึกษาในชุมชน	A14 อบรมการเป็นผู้นำของเด็กกลุ่มใหม่
A15 อบรมการจัดการเกษตรในเมือง	A16 ศูนย์ฝึกอาชีพและสร้างอาชีพใหม่ๆ	A17 การรวมตัวของแม่บ้านในชุมชน	A18 การรวมตัวระหว่างคนต่างวัย	A19 วิจัยและบริหารจัดการชุมชน	A20 นโยบายและข้อกำหนดเมืองมาใช้	A21 การรวมตัวของอาสาสมัคร
A22 จัดกิจกรรมพิเศษ	A23 สร้างเครือข่ายการจัดการระบบอาหาร	A24 เพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ชุมชน	A25 ขายผลิตภัณฑ์ชุมชน	A26 การเข้าถึงอาหารของผู้สูงอายุ	A27 ร้านอาหารที่ขายผักปลูกเอง	A28 ปลูก พืชกินได้ และเป็นยา

ภาพ 23 แผนภูมิลำดับชั้นทางเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาเมืองของกรุงเทพมหานคร

4.4.2 การหาลำดับความสำคัญ (Prioritization)

ดำเนินการโดยเปรียบเทียบความสำคัญทีละคู่ (Pairwise Comparison) อ้างอิงเหตุผลจากวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในกรุงเทพมหานคร โดยสรุปไว้ในภาพ 19-23 มีผลกระทบต่อเกณฑ์การตัดสินใจในแต่ละระดับชั้น โดยผลการวินิจฉัยจะถูกแสดงออกมาในรูปแบบมาตราส่วนของระดับความสำคัญที่เป็นตัวเลข 1 ถึง 9 โดยมีการให้คะแนน 5 ช่วง ความสำคัญดังต่อไปนี้

- 1 สำคัญเท่ากัน (Equally Important)
- 3 สำคัญกว่าปานกลาง (Moderately More Important)
- 5 สำคัญกว่าอย่างเด่นชัด (Strongly More Important)
- 7 สำคัญกว่าอย่างเด่นชัดมาก (Very Strongly More Important)
- 9 สำคัญกว่าสูงสุด (Extremely More Important)

โดยนำประโยชน์ทั้ง 3 ด้านของเขตรในเมือง เป็นปัจจัยหลักที่เมืองควรมี ตามหลักการในกระบวนการเขตรในเมืองเพื่อใช้ในกระบวนการวางแผนโครงการ รวมไปถึงขั้นอื่น ๆ และเปรียบเทียบปัจจัยรองของประโยชน์แต่ละด้าน เพื่อลำดับความสำคัญของประโยชน์รอง โดยการนำคะแนนที่ได้จากตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมืองและประโยชน์ของเขตรในเมือง มาแบ่งเป็น 5 ชั้น ตามรูปมาตราส่วนของระดับความสำคัญ สามารถคิดได้ดังนี้

$$\text{พิกัดช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนน้อยสุด}}{\text{ชั้น}}$$

$$\text{พิกัดช่วงคะแนน} = \frac{10 - 2}{5}$$

$$= 1.6$$

สามารถใช้ค่าคะแนนจาก ตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง และประโยชน์ของเขตรในเมือง เพื่อมาเปรียบเทียบความสำคัญของประโยชน์เขตรในเมือง ทั้งสามด้าน ได้ดังนี้

น้อยกว่า 3.5	หรือเป็นจำนวนเต็มคือ น้อยกว่า 4	สำคัญเท่ากัน
3.6 - 5.1	หรือเป็นจำนวนเต็มคือ 4-5	สำคัญกว่าปานกลาง
5.2 - 6.7	หรือเป็นจำนวนเต็มคือ 6	สำคัญกว่าอย่างเด่นชัด
6.8 - 8.3	หรือเป็นจำนวนเต็มคือ 7-8	สำคัญกว่าอย่างเด่นชัดมาก
8.4 - 10	หรือเป็นจำนวนเต็มคือ 9-10	สำคัญกว่าสูงสุด

4.4.3 การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักคะแนนของปัจจัย

ดำเนินการโดยพิจารณาลำดับความสำคัญทั้งหมด จากการเปรียบเทียบว่าทางเลือกใดสมควรได้รับเลือก

ตาราง 8 การเปรียบเทียบเชิงคู่เพื่อลำดับความสำคัญของปัจจัยประโยชน์ด้านสังคมและสุขภาพของเกษตรกรในเมือง

	ความสามารถในการเข้าถึงอาหาร สุขภาพ	ความรู้ในการอาหารสุขภาพดี	มีการกินที่ดี	มีการได้ออกกำลังกาย	การกระจายอำนาจสู่สังคม	โอกาสในการเรียนรู้พัฒนาของเด็ก รุ่นใหม่	ความมั่นคงทางด้านอาหาร	พื้นที่ปลอดภัย	การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัย	คะแนนรวม	ค่าน้ำหนักความสำคัญ	ลำดับ
ความสามารถในการเข้าถึงอาหาร สุขภาพ	1	1	1	1/5	1/9	1/7	1	1/7	1/3	4.93	2.9%	5
ความรู้ในการอาหารสุขภาพดี	1	1	1	1/5	1/9	1/7	1	1/7	1/3	4.93	2.9%	5
มีการกินที่ดี	1	1	1	1/5	1/9	1/7	1	1/7	1/3	4.93	2.9%	5
มีการได้ออกกำลังกาย	5	5	5	1	5/9	5/7	5	5/7	1 2/3	24.65	14.3%	3
การกระจายอำนาจสู่สังคม	9	9	9	1 4/5	1	1 2/7	9	1 2/7	3	44.37	25.7%	1
โอกาสในการเรียนรู้พัฒนาของเด็ก รุ่นใหม่	7	7	7	1 2/5	7/9	1	7	1	2 1/3	34.51	20.0%	2
ความมั่นคงทางด้านอาหาร	1	1	1	1/5	1/9	1/7	1	1/7	1/3	4.93	2.9%	5
พื้นที่ปลอดภัย	7	7	7	1 2/5	7/9	1	7	1	2 1/3	34.51	20.0%	2
การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัย	3	3	3	3/5	1/3	3/7	3	3/7	1	14.79	8.6%	4
	35.00	35.00	35.00	7.00	3.89	5.00	35.00	5.00	11.67	172.56	100%	

จาก สามารถใช้ค่าคะแนนจาก ตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมืองและประโยชน์ของเกษตรกรในเมือง เพื่อมาเปรียบเทียบความสำคัญของประโยชน์เกษตรกรในเมือง ทั้ง สามด้าน ได้ดังนี้

น้อยกว่า 3.5	หรือเป็นจำนวนเต็มคือ น้อยกว่า 4	สำคัญเท่ากัน
3.6 - 5.1	หรือเป็นจำนวนเต็มคือ 4-5	สำคัญกว่าปานกลาง
5.2 - 6.7	หรือเป็นจำนวนเต็มคือ 6	สำคัญกว่าอย่างเด่นชัด
6.8 - 8.3	หรือเป็นจำนวนเต็มคือ 7-8	สำคัญกว่าอย่างเด่นชัดมาก
8.4 - 10	หรือเป็นจำนวนเต็มคือ 9-10	สำคัญกว่าสูงสุด

4.4.3 การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักคะแนนของปัจจัย

ดำเนินการโดยพิจารณาลำดับความสำคัญทั้งหมด จากการเปรียบเทียบว่าทางเลือกใดสมควรได้รับเลือก

ตาราง 8 การเปรียบเทียบเชิงคู่เพื่อลำดับความสำคัญของปัจจัยประโยชน์ด้านสังคมและสุขภาพของเกษตรกรในเมือง โดยสามารถลำดับปัจจัยที่มีความสำคัญในประโยชน์ด้านวัฒนธรรมคือ

ลำดับที่ 1. การกระจายอำนาจสู่สังคม

ลำดับที่ 2. โอกาสในการเรียนรู้พัฒนาของเด็กรุ่นใหม่และการมีพื้นที่ปลอดภัยในชุมชนเมือง

ลำดับที่ 3. มีการได้ออกกำลังกาย

ลำดับที่ 4. การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัย

ลำดับที่ 5. ความสามารถในการเข้าถึงอาหารสุขภาพดี ความรู้ในการอาหารสุขภาพดี มีการกินที่ดี และความมั่นคงทางด้านอาหาร

ตาราง 9 การเปรียบเทียบเชิงคู่เพื่อลำดับความสำคัญของปัจจัยประโชชน์ด้านสิ่งแวดล้อมของเกษตรกร
ในเมือง

	ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มาของอาหาร	การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง	การจัดการน้ำฝน	การบำรุงดิน	ความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาแหล่งที่อยู่ของพืชพื้นถิ่น	คะแนนรวม	ค่าน้ำหนักความสำคัญ	ลำดับ
ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มาของอาหาร	1	1/3	3/7	3	1	1	6.76	12.5%	3
การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง	9	1	1 2/7	9	3	3	26.29	37.7%	1
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง	7	7/9	1	7	2 1/3	2 1/3	20.44	20.9%	2
การจัดการน้ำฝน	1	1/9	1/7	1	1/3	1/3	2.92	4.5%	5
การบำรุงดิน	3	1/3	3/7	3	1	1	8.76	12.5%	3
ความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาแหล่งที่อยู่ของพืชพื้นถิ่น	3	1/3	3/7	3	1	1	8.76	11.8%	4
	24.00	2.89	3.71	26.00	8.67	8.67	73.94	100%	

จากตาราง 9 การเปรียบเทียบเชิงคู่เพื่อลำดับความสำคัญของปัจจัยประโชชน์ด้านสิ่งแวดล้อมของเกษตรกรในเมือง โดยลำดับปัจจัยที่มีความสำคัญในประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมคือ

ลำดับที่ 1 การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง

ลำดับที่ 2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง

ลำดับที่ 3 การบำรุงดิน และความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาแหล่งที่อยู่ของพืชพื้นถิ่น

ลำดับที่ 4 ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มาของอาหาร

ลำดับที่ 5 การจัดการน้ำฝน

ตาราง 10 การเปรียบเทียบเชิงคู่เพื่อลำดับความสำคัญของปัจจัยประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรในเมือง

	กระตุ้นเศรษฐกิจในเมือง	มีการจ้างงานบริการสีเขียว	ศูนย์ฝึกและสร้างอาชีพ	ทุกคนสามารถเข้าถึงอาหาร	คะแนนรวม	ค่าน้ำหนักความสำคัญ	ลำดับ
กระตุ้นเศรษฐกิจในเมือง	1	1	1 2/5	2 1/3	5.73	31.8%	1
มีการจ้างงานบริการสีเขียว	1	1	1 2/5	2 1/3	5.73	31.8%	1
ศูนย์ฝึกและสร้างอาชีพ	5/7	5/7	1	1 2/3	4.10	22.7%	2
ทุกคนสามารถเข้าถึงอาหาร	3/7	3/7	3/5	1	2.46	13.6%	3
	3.14	3.14	4.40	7.33	18.02	100%	

จาก ตาราง 10 การเปรียบเทียบเชิงคู่เพื่อลำดับความสำคัญของปัจจัยประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรในเมือง โดยสามารถลำดับปัจจัยที่มีความสำคัญที่ในประโยชน์ด้านเศรษฐกิจคือ

ลำดับที่ 1. กระตุ้นเศรษฐกิจในเมือง และมีการจ้างงานบริการสีเขียว

ลำดับที่ 2. ศูนย์ฝึกและสร้างอาชีพ

ลำดับที่ 3. ทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างเท่าเทียมกัน

4.4.4 ทดสอบความสอดคล้อง วิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญ ค่า C.I., ค่า C.R.

ในขั้นตอนนี้ ได้ดำเนินงานวิจัยผ่าน AHP Analytic Hierarchy Process (EVM multiple inputs) K. D. Goepel Version 15.09.2018² โดยโปรแกรม excel ที่ใส่สูตรคำนวณนี้ไว้แล้ว และเนื่องจากการให้คะแนนความสำคัญของแต่ละลำดับ สอดคล้องกัน ค่า C.I. ไม่เกิน 0.1 ตามตาราง 11 เมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมืองและประโยชน์ในเมือง จึงได้อัตราส่วนความสอดคล้อง (C.R.) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ ไม่มีการคลาดเคลื่อนกัน จึงสามารถสรุปค่าความสำคัญของปัจจัยหลัก ได้ดังตาราง 8-10

4.5 หาลำดับกิจกรรมเกษตรในเมือง ที่สอดคล้องกับประโยชน์ตามวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง

เนื่องจากกรุงเทพมหานครยังไม่มีกำหนดค่านิยามของเกษตรในเมืองอย่างแพร่หลาย และมีตัวเลือกที่ไม่หลากหลายเพียงพอ ในงานวิจัยนี้จะนำกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากกรณีศึกษาโครงการ Five Borough Farm ในนิวยอร์ก มาใช้แทนตัวเลือกในบริบทพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อลำดับความสำคัญของกิจกรรมเกษตรในเมืองและเป็นตัวอย่างกิจกรรมเกษตรในเมืองที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพัฒนาเมืองให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น โดยนำค่าร้อยละความสำคัญของประโยชน์ในแต่ละปัจจัยหลักมาเป็นค่าน้ำหนัก ในการจัดลำดับตัวเลือกกิจกรรมเกษตรในเมือง ดังจะแสดงในตาราง 11 โดยนำมาจากการคำนวณดังสมการที่ 6 และสมการที่ 7

สมการที่ 6

ค่าความสำคัญของกิจกรรมเกษตรในเมือง = ผลรวมค่าน้ำหนักประโยชน์ที่สัมพันธ์กับกิจกรรม

สมการที่ 7

ค่าร้อยละความสัมพันธ์ของกิจกรรมเกษตรในเมือง =
$$\frac{\text{ค่าความสำคัญของกิจกรรมเกษตรในเมือง} \times 100}{\text{ผลรวมค่าความสำคัญของกิจกรรมเกษตรในเมืองทั้งหมด}}$$

² Free web based AHP software on <http://bpmmsg.com>

กิจกรรมเกษตรในเมือง จากกรณีศึกษาโครงการ Five Borough Farm ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด 28 รายการดังนี้

1. ปลูก พืชทานได้และเป็นยา	15. การรวมตัวของอาสาสมัคร
2. ศูนย์ฝึกอาชีพ และสร้างอาชีพใหม่ ๆ	16. ปลูกไม้ยืนต้น
3. ขายผลิตภัณฑ์ชุมชน	17. เก็บเมล็ดพันธุ์
4. อบรมการเป็นผู้นำของเด็กรุ่นใหม่	18. เรียนรู้ระบบและที่มาของอาหาร
5. การรวมกลุ่มของแม่บ้านในชุมชนแลคนด้อยโอกาส	19. เก็บน้ำฝน
6. อบรมการจัดการเกษตรในเมือง	20. วิจัยและบริหารจัดการชุมชน
7. ปรับปรุงดิน	21. จัดกิจกรรมพิเศษ
8. เพิ่มมูลค่าให้ผลิตผลในชุมชน	22. เรียนรู้การดูแลสุขภาพและการเป็นอยู่ที่ดี
9. ร่วมมือกับโรงเรียนหรือระบบการศึกษาในชุมชน	23. เรียนรู้สังคมและระบบอาหาร
10. ปู่หมัก	24. นำนโยบายและข้อกำหนดเมืองมาใช้
11. สร้างเครือข่ายการจัดการระบบอาหาร	25. ร้านอาหารที่ขายผักที่ปลูกเอง
12. ทำปุ๋ยสัตว์ เลี้ยงสัตว์	26. สอนการทำอาหารและเข้าใจสารอาหาร
13. การรวมตัวระหว่างคนต่างวัย	27. การรวมตัวของอาสาสมัคร
14. เรียนรู้การดูแลสิ่งแวดล้อม	28. การเข้าถึงอาหารของผู้สูงอายุ

ตาราง 11 ค่าความสัมพันธ์ของกิจกรรมเกษตรในเมือง และประโยชน์ที่มีความสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์การใช้พื้นที่เมือง

กิจกรรมของ เกษตรในเมือง	ประโยชน์ของ เกษตรในเมือง																	รวมคะแนน	คิดเป็นร้อยละ		
	ความสามารถในการเข้าถึงอาหารสุขภาพ	ความรู้ในการอาหารสุขภาพดี	มีการกินที่ดี	มีการได้ออกกำลังกาย	การกระจายอำนาจสู่สังคม	โอกาสการเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ๆใหม่	ความมั่นคงทางด้านอาหาร	พื้นที่ปลอดภัย	การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัย	ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มาของอาหาร	การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง	การจัดการน้ำฝน	การบำรุงดิน	ความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาแหล่งที่อยู่ของทั้งถิ่น	กระตุ้นเศรษฐกิจในเมือง	มีการจ้างงานบริการสีเขียว			ศูนย์ฝึกและสร้างอาชีพ	ทุกคนสามารถเข้าถึงอาหาร
ค่าน้ำหนักความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่เมือง	0.029	0.029	0.029	0.143	0.257	0.200	0.029	0.200	0.086	0.125	0.377	0.209	0.045	0.125	0.118	0.318	0.318	0.227	0.136	25.94	
ปลูก พืชทานได้และเป็นยา	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●		●	●	●				●	1.93	7.43
ศูนย์ฝึกอาชีพ และสร้างอาชีพใหม่ ๆ	●				●	●					●	●				●	●	●		1.85	7.14
ขายผลิตภัณฑ์ชุมชน	●	●	●		●							●				●	●	●	●	1.55	5.98
อบรมการเป็นผู้นำของเด็กรุ่นใหม่	●	●	●	●	●	●					●	●						●		1.42	5.46%
การรวมกลุ่มของแม่บ้านในชุมชนแลกเปลี่ยนโอกาส	●	●	●	●	●											●	●	●		1.35	5.20
อบรมการจัดการเกษตรในเมือง				●	●	●				●	●							●		1.33	5.13
ปุ๋ยหมัก					●			●			●	●		●	●					1.29	4.96
ปรับปรุงดิน	●	●	●		●	●				●	●	●								1.25	4.84
เพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ชุมชน	●	●			●											●	●	●		1.18	4.54
สร้างเครือข่ายการจัดการระบบอาหาร					●					●	●	●		●						1.09	4.22
เรียนรู้การดูแลสิ่งแวดล้อม		●			●					●	●							●		1.02	3.91
ทำปุ๋ยสัตว์ เลี้ยงสัตว์	●	●	●	●	●					●	●					●			●	1.01	3.88
การรวมตัวระหว่างคนต่างวัย	●	●	●	●	●					●	●									0.99	3.81
การรวมตัวของอาสาสมัคร		●	●	●	●					●	●									0.96	3.70
ปลูกไม้ยืนต้น				●	●										●					0.89	3.45
ร่วมมือกับโรงเรียนหรือระบบการศึกษาในชุมชน	●			●		●	●	●							●				●	0.85	3.29
เรียนรู้ระบบและที่มาของอาหาร	●	●			●					●	●									0.82	3.15%
วิจัยและบริหารจัดการชุมชน		●								●	●	●								0.74	2.85
เก็บเมล็ดพันธุ์		●				●				●	●									0.73	2.82
เก็บน้ำฝน	●	●	●		●						●									0.72	2.77
จัดกิจกรรมพิเศษ											●	●	●							0.63	2.43
น่านโยบายและข้อกำหนดเมืองมาใช้		●			●	●														0.49	1.87
ทำสวนผึ้ง	●	●	●		●														●	0.48	1.85
เรียนรู้สังคมและระบบอาหาร		●	●	●		●														0.40	1.54
เรียนรู้การดูแลสุขภาพและการเป็นอยู่ที่ดี																●				0.32	1.23
ร้านอาหารที่ขายผักที่ปลูกเอง		●	●		●															0.26	0.99
สอนการทำอาหารและเข้าใจสารอาหาร										●					●					0.24	0.94
การเข้าถึงอาหารของผู้สูงอายุ	●																		●	0.16	0.64

จากตาราง 12 สามารถแบ่งกลุ่มกิจกรรม ทางเลือกเพื่อลดหย่อนให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของเมืองได้เป็น 4 กลุ่มกิจกรรม คือ

1) *กิจกรรมสำคัญสูงสุด* จะประกอบไปด้วยกิจกรรมที่สามารถทำได้ง่าย ๆ แต่มีผลกระทบ กับเมืองมาก คือการปลูกผัก และทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร และกิจกรรมที่ตอบสนอง ด้านเศรษฐกิจ เช่น การฝึกอาชีพ อบรมผู้นำ รวมกลุ่มแม่บ้าน ขยายผลิตภัณฑ์ชุมชน และ อบรมการจัดการเกษตรในเมือง เรียงลำดับตามค่าความสัมพันธ์กับเมือง ดังต่อไปนี้

ปลูก พืชทานได้และเป็นยา	6.99%
ศูนย์ฝึกอาชีพ และสร้างอาชีพใหม่ ๆ	6.71%
อบรมการเป็นผู้นำของเด็กรุ่นใหม่	5.96%
ขยายผลิตภัณฑ์ชุมชน	5.63%
การรวมกลุ่มของแม่บ้านในชุมชนแลคนด้อยโอกาส	5.62%
การรวมตัวระหว่างคนต่างวัย	5.34%
อบรมการจัดการเกษตรในเมือง	4.82%

2) *กิจกรรมเกษตรสำคัญสูง* ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ ปรับปรุงสภาพดิน และการรวมตัวของ เครือข่ายชุมชน เรียงตามค่าความสัมพันธ์กับเมือง ดังต่อไปนี้

วิจัยและบริหารจัดการชุมชน	4.52%
สร้างเครือข่ายการจัดการระบบอาหาร	4.48%
เพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ในชุมชน	4.27%
ปุ๋ยหมัก	3.97%
ปรับปรุงดิน	3.73%
เรียนรู้การดูแลสิ่งแวดล้อม	3.68%
ร่วมมือกับโรงเรียนหรือระบบการศึกษาในชุมชน	3.62%

3) กิจกรรมเกษตรในเมืองสำคัญปานกลาง เช่น ปลูกไม้ยืนต้น จัดเก็บเมล็ดพันธุ์พื้นถิ่น พื้นที่จัดเก็บน้ำฝน และการให้ความรู้และเก็บข้อมูลสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมถึงมีกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ เรียงลำดับตามค่าความสัมพันธ์กับนโยบายการพัฒนาเมือง ดังต่อไปนี้

การรวมตัวของอาสาสมัคร	3.48%
ปลูกไม้ยืนต้น	3.24%
ทำปุ๋ยสัตว์ เลี้ยงสัตว์	3.10%
จัดกิจกรรมพิเศษ	3.04%
เก็บเมล็ดพันธุ์	2.68%
เรียนรู้ระบบและที่มาของอาหาร	2.65%
นำนโยบายและข้อกำหนดเมืองมาใช้	2.57%

4) กิจกรรมเกษตรในเมืองที่มีสำคัญน้อย จะมีผลกระทบกับเมืองน้อยลงตามลำดับดังต่อไปนี้

เก็บน้ำฝน	2.29%
เรียนรู้สังคมและระบบอาหาร	1.76%
เรียนรู้การดูแลสุขภาพและการเป็นอยู่ที่ดี	1.45%
ร้านอาหารที่ขายผักที่ปลูกเอง	1.15%
สอนการทำอาหารและเข้าใจสารอาหาร	0.93%
ทำสวนผึ้ง	0.88%
การเข้าถึงอาหารของผู้สูงอายุ	1.43%

บทที่ 5

ข้อเสนอแนะสาระสำคัญในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

เรื่องที่ดินประเภทเกษตรในเมือง ในกรุงเทพมหานคร

ในบทที่ 5 นี้จะเสนอแนะสาระสำคัญในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องที่ดินประเภทเกษตรในเมือง ในกรุงเทพมหานคร ออกตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ซึ่งได้ระบุในมาตรา 37 วรรคหก ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจตราข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดอัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บภายในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นได้ แต่ต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะการร่างข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องที่ดินประเภทเกษตรในเมือง ในกรุงเทพมหานคร ออกตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เป็น 2 ส่วน คือส่วนเพิ่มเติมความหมายของพื้นที่เกษตรในเมือง และแนวทางการคิดอัตราภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ประกอบเกษตรในเมืองแต่ละประเภท โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

5.1 สาเหตุที่ต้องยกเว้นข้อบัญญัติ

บริบทของเมืองกรุงเทพซึ่งแตกต่างจากชนบทและมีแนวโน้มการกระจายตัวของเมืองที่สูงขึ้น การนำแนวคิดเกษตรในเมืองมาใช้ มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของเมืองมากกว่า ซึ่งต้องการพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่เพื่อการเรียนรู้ รวมไปถึงพื้นที่เพิ่มปฏิสัมพันธ์ของคนเมือง ซึ่งไม่อยู่ในนิยามของพื้นที่เกษตรตามประกาศแนบท้าย การประกอบพื้นที่เกษตรตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 อีกทั้งกรุงเทพมหานครมีบริบทของความเป็นเมืองมากกว่าชนบทตามแนวทางการแบ่งพื้นที่เมืองซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่มีความหนาแน่นสูงกว่าบริเวณอื่น และเป็นพื้นที่ที่ประกอบไปด้วยพื้นที่เกษตรกรรมเป็นส่วนน้อยนั้น เกษตรในเมืองมีความแตกต่างจากเกษตรแบบดั้งเดิม นอกจากเป็นพื้นที่ปลูกและเลี้ยงดูสัตว์ ยังรวมถึงเป็นพื้นที่ที่สามารถนำทรัพยากรในเมืองมาใช้ รวมถึงการนำกลับมาใช้ใหม่ การนำเข้าสู่กระบวนการที่เกี่ยวข้องอย่างการเพิ่มมูลค่าและการกระจายผลผลิตที่เป็นอาหาร รวมถึงผลผลิตที่ไม่ใช่อาหารอย่างพืชที่เป็นยาสมุนไพร รวมถึงการใช้และนำกลับมาใช้ใหม่ของทรัพยากร ผลิตภัณฑ์ และการบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหวังผลกำไรหรือไม่หวังผลกำไรก็ได้ เมืองจำเป็นต้องทบทวนความต้องการเดิมให้ถี่ถ้วนทุกครั้งก่อนออกกฎหมาย เพื่อให้ครอบคลุมบริบทพื้นที่ในปัจจุบันและไม่ขัดกับวัตถุประสงค์ด้านอื่น ๆ

5.2 กฎหมายที่ต้องยกเลิก

ยกเลิกการนำประกาศแนบท้ายการประกอบเกษตร ตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 มาใช้ในเขตพื้นที่เมืองตามนิยามในข้อ 5.3

5.3 เพิ่มเติมความหมายของการประกอบเกษตรในเมือง

ความหมายของคำว่า ประกอบเกษตรในเมือง โดยหมายถึงพื้นที่ส่วนบุคคลหรือพื้นที่นิติบุคคลในพื้นที่เมือง ซึ่งมีวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่เพื่อการปลูกหรือการเลี้ยงดู การทำให้เพิ่มพูน การนำเข้าสู่กระบวนการที่เกี่ยวข้องอย่างการเพิ่มมูลค่า และการกระจายผลผลิตที่เป็นอาหาร รวมถึงผลผลิตที่ไม่ใช่อาหารอย่างพืชที่เป็นยาสมุนไพร รวมถึงการใช้และนำกลับมาใช้ใหม่ของทรัพยากรผลิตภัณฑ์ และการบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหวังผลกำไรหรือไม่หวังผลกำไร ในพื้นที่เมืองและพื้นที่โดยรอบ

พื้นที่ในเมือง ให้หมายถึง พื้นที่ที่มีประชากรอยู่รวมกันอย่างหนาแน่นตามนิยามของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่นั้นประกอบอาชีพที่มีใช้เกษตรกรรม สามารถแบ่งตามกลุ่มเขตพื้นที่การปกครองของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ประกอบไปด้วยกลุ่มเขตพื้นที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กลุ่มเขตพื้นที่ศิลปวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ประกอบด้วย เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดุสิต เขตธนบุรี เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตบางพลัด และเขตคลองสาน
- (2) กลุ่มเขตพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม ประกอบด้วย เขตบางซื่อ เขตจตุจักร เขตพญาไท เขตราชเทวีดินแดง เขตห้วยขวาง เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตสาทร เขตวัฒนา เขตคลองเตย เขตยานนาวา และเขตบางคอแหลม
- (3) กลุ่มเขตพื้นที่อยู่อาศัยหนาแน่น ประกอบด้วย เขตหลักสี่ เขตดอนเมือง เขตสายไหม เขตบางเขน เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางกะปิ เขตวังทองหลาง เขตคันนายาว เขตสะพานสูง เขตสวนหลวง เขตประเวศ เขตพระโขนง และเขตบางนา

5.4 การคิดอัตราภาษีตามประเภทและกิจกรรมการใช้ที่ดินประกอบการเกษตรในเมือง

5.4.1 การคิดอัตราภาษีตามวัตถุประสงค์การใช้ที่ดิน

อ้างอิงตามแนวทางในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 และเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์เพื่อประกอบเกษตรในเมือง และยกเลิกการใช้ประโยชน์ประเภทประกอบเกษตรกรรม ในกลุ่มเขตพื้นที่ในข้อ 5.1 จึงสามารถแบ่งประเภทการใช้ประโยชน์ประกอบเกษตรในเมืองและการคิดอัตราภาษี ได้ 3 ประเภท ดังนี้

(1) พื้นที่ของรัฐหรือพื้นที่สาธารณะ ตามมาตรา 8 พื้นที่ของรัฐหรือเอกชนให้ใช้ประโยชน์เพื่อสาธารณประโยชน์ พื้นที่ประกอบเกษตรในเมือง ประกอบไปด้วย โรงเรียน ประถม-มัธยม สวนสาธารณะ ลานกลางเมือง พื้นที่สาธารณะ สถาบันวิจัย พื้นที่ในมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมการศึกษา ระดมทุน สร้างงานบริการสีเขียว การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง มีประโยชน์แก่ นักเรียน ผู้มีรายได้น้อย รวมถึงบุคคลทั่วไปได้แก่ พื้นที่ส่วนกลางของหมู่บ้าน ในบริเวณศาสนสถาน สวนสาธารณะ แปลงผักชุมชน พื้นที่ที่ยกให้ศูนย์กลางชุมชนใช้ประโยชน์ประกอบการเกษตรในเมือง

- ไม่เก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

(2) พื้นที่ส่วนบุคคลหรือนิติบุคคล ไม่หวังกำไร คือ

พื้นที่ส่วนบุคคล ไม่หวังผลกำไร หมายถึง ลักษณะพื้นที่เกษตรที่เป็นที่อยู่อาศัยส่วนบุคคลหรือพื้นที่ส่วนบุคคลตั้งอยู่ละแวกที่อยู่อาศัยเป็นหลัก มีวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตอาหารไว้ทานเอง แจกจ่ายให้ผู้ด้อยโอกาส เพื่อสุขภาพที่ดี รวมถึงเป้าหมายในการดูแลสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พื้นที่สวนในบ้านพักอาศัย พื้นที่สวนบริเวณที่พักอาศัยรวม สวนริมรั้ว บ่อปลา สวนผักขององค์กรเพื่อพัฒนาบุคลากร สวนกระถาง

พื้นที่นิติบุคคล ไม่หวังผลกำไร หมายถึง แปลงสาธิต พื้นที่เรียนรู้ พื้นที่ที่บริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ชั่วคราว พื้นที่ที่ถูกควบคุมเป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ตามผังเมืองรวม พื้นที่ส่วนกลางหมู่บ้าน อาคารชุด สถาบันหรือองค์กร มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพื้นที่วิจัยและพัฒนา สร้างงานมีประโยชน์แก่กลุ่มผู้ที่สนใจ และประชาชนทั่วไป ลูกจ้างในองค์กร ได้แก่ พื้นที่วิจัยในสถาบัน หรือองค์กรเพื่อการศึกษาและวิจัย

- เก็บภาษีในอัตราร้อยละ 0.02 และไม่เก็บเพดานภาษี ในอัตราร้อยละ 0.3

- 3) พื้นที่นิติบุคคลหรือพื้นที่ส่วนบุคคลเพื่อการพาณิชย์ หมายถึง สวน ร้านอาหาร รีสอร์ท โรงแรม พื้นที่ให้เช่า มีประโยชน์แก่ กลุ่มลูกค้า กลุ่มนักธุรกิจในเมือง ลูกจ้าง ได้แก่ พื้นที่บริเวณอาคารพาณิชย์ ร้านอาหาร บาร์ รีสอร์ท โรงแรม สวนผักให้เช่า ตลาดชุมชน พื้นที่สีเขียวในที่จอดรถให้เช่า
- เก็บภาษีอัตราร้อยละ 0.3 และไม่เกินเพดานภาษี ในอัตราร้อยละ 1.2

5.4.2 การคิดอัตราลดหย่อนภาษีให้กับพื้นที่ประกอบเกษตรในเมืองตามวัตถุประสงค์การประกอบเกษตรในเมือง

หากพื้นที่เกษตรในเมืองตามนิยาม ในข้อ 5.3. มีวัตถุประสงค์การทำเกษตรในเมืองทั้งเพื่อแสวงหากำไรและไม่แสวงหากำไร ตามข้อกำหนดใน ข้อ 5.4.1 มีกิจกรรมเกษตรในเมืองที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับเมือง สามารถนำค่าความสำคัญพื้นที่นั้น มาเป็นอัตราลดหย่อนภาษี ตามมาตรการส่งเสริมพัฒนาเมือง โดยมีอัตราลดหย่อนดังตาราง 12

โดยมีเงื่อนไขในมาตรา 37 วรรค 6 ว่าการเปลี่ยนแปลงอัตรากาซีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องไม่ต่ำกว่าอัตรากาซีเดิม หรือตามอัตรากาซีพื้นที่ประกอบเกษตรกรรม ตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 หรือ ร้อยละ 0.01 ของมูลค่าฐานกาซี

ตาราง 12 แสดงกิจกรรมและค่าร้อยละความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของเมืองเพื่อนำไปคิดอัตราลดหย่อนภาษีพื้นที่เกษตรในเมือง

	กิจกรรม	ค่าร้อยละความสัมพันธ์ (อัตราลดหย่อนภาษี)
กิจกรรมที่มีความสำคัญสูงสุด	1 ปลูก พืชทานได้และเป็นยา	6.99%
	2 ศูนย์ฝึกอาชีพ และสร้างอาชีพใหม่ ๆ	6.71%
	3 ขายผลิตภัณฑ์ชุมชน	5.96%
	4 อบรมการเป็นผู้นำของเด็กรุ่นใหม่	5.63%
	5 การรวมกลุ่มของแม่บ้านในชุมชนแลกเปลี่ยนโอกาส	5.62%
	6 อบรมการจัดการเกษตรในเมือง	5.34%
	7 ปุ๋ยหมัก	4.82%
กิจกรรมที่มีความสำคัญสูง	8 ปรับปรุงดิน	4.52%
	9 เพิ่มมูลค่าให้ผลผลิตในชุมชน	4.48%
	10 สร้างเครือข่ายการจัดการระบบอาหาร	4.27%
	11 เรียนรู้การดูแลสิ่งแวดล้อม	3.97%
	12 ทำปุ๋ยสัตว์ เลี้ยงสัตว์	3.73%
	13 การรวมตัวระหว่างคนต่างวัย	3.68%
	14 การรวมตัวของอาสาสมัคร	3.62%
กิจกรรมที่มีความสำคัญปานกลาง	15 ปลูกไม้ยืนต้น	3.48%
	16 ร่วมมือกับโรงเรียนหรือระบบการศึกษาในชุมชน	3.24%
	17 เรียนรู้ระบบและที่มาของอาหาร	3.10%
	18 วิจัยและบริหารจัดการชุมชน	3.04%
	19 เก็บเมล็ดพันธุ์	2.68%
	20 เก็บน้ำฝน	2.65%
	21 จัดกิจกรรมพิเศษ	2.57%
กิจกรรมที่มีความสำคัญน้อย	22 นำนโยบายและข้อกำหนดเมืองมาใช้	2.29%
	23 ทำสวนผึ้ง	1.76%
	24 เรียนรู้สังคมและระบบอาหาร	1.45%
	25 เรียนรู้การดูแลสุขภาพและการเป็นอยู่ที่ดี	1.15%
	26 ร้านอาหารที่ขายผักที่ปลูกเอง	0.93%
	27 สอนการทำอาหารและเข้าใจสารอาหาร	0.88%
	28 การเข้าถึงอาหารของผู้สูงอายุ	1.43%

5.4.3 กิจกรรมที่เกิดขึ้นควรทบทวนทุก 5 ปี หลังประกาศใช้

หากมีกิจกรรมใด ซึ่งไม่สามารถเทียบเคียงกับกิจกรรมเดิมได้แล้วหรือมีการประกาศใช้ แผนพัฒนาหรือนโยบายที่เอื้อประโยชน์กับเกษตรกรในเมืองมากขึ้น ให้สามารถทบทวนอัตราการ ลดหย่อนภาษีกิจกรรมเกษตรในเมืองได้ใหม่โดยคณะกรรมการภาษีของแต่ละองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นนั้น ๆ

5.5 ตัวอย่างการคิดภาษี

ภาพ 24 สวนปลูกมะนาวกลางรัชดา (ประชาชนชาติธุรกิจ, 2562)

เช่น พื้นที่สวนมะนาวในรัชดา 18 ไร่ 3 งาน มูลค่าที่ดิน: 3,240,000,000.- บาท
(ราคาประเมินที่ดิน เทียบเคียง ปี พ.ศ. 2566 450,000. บาท/ตารางวา) (กรมธนารักษ์, 2564)
วัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์ : ประกอบเกษตรในเมืองเพื่อการค้าขาย
การคิดอัตราภาษีพื้นที่เพื่อแสวงหากำไร ฐานภาษีมูลค่า 1,000-5,000 ล้านบาท คือร้อยละ 0.6
หรือคิดเป็น 194,400,000 บาท/ปี (หนึ่งร้อยเก้าสิบล้านสี่แสนบาท)

อัตราการลดหย่อนภาษีกิจกรรมเกษตรในเมือง

$$\begin{aligned} \text{การลดหย่อนภาษี} &= \text{ผลรวมค่าร้อยละความสัมพันธ์} \times \text{ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง} \\ &= 6.99\% \times 194,400,000 \\ &= 13,588,560 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{หรือกรุงเทพมหานครจะเก็บภาษีได้} &= \text{อัตราภาษีพื้นที่เพื่อแสวงหากำไร} - \text{อัตราลดหย่อน} \\ &= 194,400,000 - 13,588,560 \\ &= 180,811,440 \text{ บาท/ปี} \\ &(\text{หนึ่งร้อยแปดสิบล้านแปดแสนหนึ่งหมื่นหนึ่งพันสี่ร้อยสี่สิบบาท}) \end{aligned}$$

จากตัวอย่างพื้นที่สวนมะนาว บริเวณ MRT ศูนย์วัฒนธรรม ตัดถนนรัชดาที่มีมูลค่าอยู่ที่ 3,240 ล้านบาท เดิมเสียภาษีให้รัฐ ในอัตราร้อยละ 0.1 หรือคิดเป็น 32.4 ล้านบาท จะถูกเก็บภาษีในอัตราใหม่ร้อยละ 0.6 หรือคิดเป็น 194,400,000 บาท/ปี และได้ลดหย่อนจากการทำกิจกรรมเกษตรในเมืองที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของเมือง อย่างการปลูกพืชทานได้ร้อยละ 6.99 เป็นมูลค่า 13,588,560 บาท เท่ากับว่าพื้นที่ดังกล่าวจะเสียภาษีเท่ากับอัตราภาษีพื้นที่เพื่อแสวงหากำไร หักลดอัตราลดหย่อนภาษีการทำกิจกรรมเกษตรในเมืองที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของเมือง (194,400,000-13,588,560) เท่ากับ 181 ล้านบาท ให้กรุงเทพมหานครได้นำเงินภาษีจากพื้นที่ที่ควร จะพัฒนาให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม ได้มากกว่า 194 ล้านบาท ไปพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแผนพัฒนามากยิ่งขึ้น

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่องการปรับใช้แนวคิดเกษตรในเมืองในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้เขียนได้แบ่งวิธีการดำเนินการศึกษา ออกเป็น 3 ส่วนคือ ทบทวนความหมายและกระบวนการเกษตรในเมืองในกรุงเทพมหานครซึ่งไม่พบความหมายในเชิงข้อกำหนดหรือกฎหมายเกี่ยวข้องกับเกษตรในเมืองในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จึงรวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่เมืองและสรุปได้เป็น 12 ข้อ หาความสัมพันธ์กับทฤษฎี แนวคิดเกษตรในเมือง โดยใช้เครื่องมือลำดับความสำคัญ เพื่อหากิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง และเสนอแนะการคิดอัตราภาษีการใช้ประโยชน์ที่ดินประกอบเกษตรในเมือง ให้สอดคล้องกับมาตรการส่งเสริมการพัฒนา ในการใช้ที่ดินของเอกชนตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ในบทนี้ผู้เขียนสามารถสรุปผลการศึกษาเพื่อตอบคำถามวิจัยและได้เพิ่มเติมข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจและอยากรนำวิธีการหรือข้อสรุปไปใช้อ้างอิงหรือดำเนินการทำวิจัยต่อไป ดังนี้

6.1 สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ ที่ได้กล่าวมาแล้วในบทแรก โดยแบ่งเป็น 3 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วย

- 1) การศึกษาทฤษฎีเกษตรในเมือง รวมทั้งปัจจัยและกระบวนการทำเกษตรในเมือง เพื่อหาปัจจัยในการทำเกษตรในเมือง
- 2) การรวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่เมือง และลำดับกิจกรรมเกษตรในเมือง ที่เหมาะสมกับกรุงเทพมหานคร
- 3) การเสนอแนะสาระสำคัญในการร่างข้อบัญญัติ ประเภทการประกอบเกษตรในเมืองในกรุงเทพมหานคร ออกตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562

6.1.1 สรุปผลการศึกษาหลักการของเกษตรในเมืองและลำดับกิจกรรมสำคัญ

หลักการของเกษตรในเมืองและลำดับกิจกรรมสำคัญที่สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ในกรุงเทพมหานครได้ดังนี้

1. หลักการเกษตรในเมือง ที่แพร่หลายในปัจจุบัน ไม่ได้กล่าวถึงเพียงพื้นที่ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ เช่นเดียวกับพื้นที่การทำเกษตรเชิงเดี่ยวเพื่อบริโภคและจำหน่ายแบบเกษตรอุตสาหกรรม ที่ระบุไว้ในประกาศแนบท้ายการประกอบพื้นที่เกษตร ในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง แต่เกษตรในเมืองยังหมายรวมถึงพื้นที่สีเขียวที่ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับเมืองที่ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มาของอาหาร

รวมทั้งพื้นที่ช่วยลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของเมือง และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยใช้ทรัพยากรหมุนเวียนในพื้นที่ลดต้นทุนการขนส่งและลดการเกิดการสร้างมลพิษเพิ่มเติม

2. กระบวนการเกษตรในเมือง เมื่อนำกรณีศึกษาที่สรุปผลกิจกรรมที่สัมพันธ์กับประโยชน์ที่เมืองจะได้รับ จะสามารถลำดับกิจกรรมและวัตถุประสงค์เกษตรที่เชื่อมโยงกับความต้องการของเมือง เป็นจุดเริ่มต้นของการนำเกษตรในเมืองมาปรับใช้กับแผนการพัฒนาพื้นที่ในเมืองได้

3. สามารถสรุปกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เมืองกรุงเทพมหานครตามความสำคัญกับเมือง เป็น 4 กลุ่มกิจกรรม ดังนี้

- (1) กิจกรรมสำคัญสูงสุด จะประกอบไปด้วยกิจกรรมที่สามารถทำได้ง่าย ๆ แต่มีผลกระทบกับเมืองมาก คือการปลูกผักสมุนไพร และทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร และกิจกรรมที่ตอบประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ เช่น การฝึกอาชีพ อบรมผู้นำ รวมกลุ่มแม่บ้าน ขายผลิตภัณฑ์ชุมชน และอบรมการจัดการเกษตรในเมือง

ตาราง 13 แสดงลำดับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เมืองสูงสุด

กิจกรรม	ค่าความสัมพันธ์กับเมือง
ปลูก พืชทานได้และเป็นยา	6.99%
ศูนย์ฝึกอาชีพ และสร้างอาชีพใหม่ ๆ	6.71%
อบรมการเป็นผู้นำของเด็กรุ่นใหม่	5.96%
ขายผลิตภัณฑ์ชุมชน	5.63%
การรวมกลุ่มของแม่บ้านในชุมชนแลคนด้อยโอกาส	5.62%
การรวมตัวระหว่างคนต่างวัย	5.34%
อบรมการจัดการเกษตรในเมือง	4.82%

- (2) กิจกรรมเกษตรสำคัญสูง คือ เก็บข้อมูลพื้นที่เกษตรในเมืองเพื่อการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน สร้างเครือข่ายการจัดการระบบอาหารในชุมชนพูดคุยแลกเปลี่ยนแหล่งอาหารลดการขนส่งและเพื่อให้ชุมชนมีระบบอาหารที่ยั่งยืน เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตผลในชุมชนเป็นรายได้เสริม พื้นที่หมักปุ๋ยจากเศษอาหารที่มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงสภาพดินให้อุดมสมบูรณ์ สร้างองค์ความรู้และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นชนิดพรรณไม้ วิธีการเพาะปลูก การดูแลให้คนในองค์กร ชุมชนในละแวก และการรวมตัวของเครือข่ายชุมชนอย่างสถานศึกษาเปิดโอกาสให้สถานศึกษามาเรียนรู้หรือเป็นแบบอย่างที่ดีให้เยาวชนในย่านได้

ตาราง 14 แสดงลำดับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เมืองสูง

กิจกรรม	ค่าความสัมพันธ์กับเมือง
วิจัยและบริหารจัดการชุมชน	4.52%
สร้างเครือข่ายการจัดการระบบอาหาร	4.48%
เพิ่มมูลค่าให้ผลิตผลในชุมชน	4.27%
ปุ๋ยหมัก	3.97%
ปรับปรุงดิน	3.73%
เรียนรู้การดูแลสิ่งแวดล้อม	3.68%
ร่วมมือกับโรงเรียนหรือระบบการศึกษาในชุมชน	3.62%

- (3) กิจกรรมเกษตรในเมืองสำคัญปานกลาง คือ ปลูกไม้ยืนต้น จัดเก็บเมล็ดพันธุ์พื้นถิ่น การให้ความรู้ระบบที่มาของอาหาร รวมถึงมีกิจกรรมพิเศษอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือการ นำนโยบายในพื้นที่ของตนมาปรับใช้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตาราง 15 แสดงลำดับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เมืองปานกลาง

กิจกรรม	ค่าความสัมพันธ์กับเมือง
การรวมตัวของอาสาสมัคร	3.48%
ปลูกไม้ยืนต้น	3.24%
ทำปุ๋ยสัตว์ เลี้ยงสัตว์	3.10%
จัดกิจกรรมพิเศษ	3.04%
เก็บเมล็ดพันธุ์	2.68%
เรียนรู้ระบบและที่มาของอาหาร	2.65%
นำนโยบายและข้อกำหนดเมืองมาใช้	2.57%

(4) กิจกรรมเกษตรในเมืองที่มีสำคัญน้อย เช่น พื้นที่เก็บน้ำฝน เรียนรู้สังคมและระบบอาหาร เรียนรู้การดูแลสุขภาพและการเป็นอยู่ที่ดี ร้านอาหาร สอนทำอาหาร ทำสวนฝักร การเข้าถึงผู้สูงอายุ เนื่องจากปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ อยู่ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร และนโยบาย และกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมกลุ่มนี้ น้อยกว่าประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมกลุ่มอื่น ดังตาราง 16

ตาราง 16 แสดงลำดับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เมืองน้อย

กิจกรรม	ค่าความสัมพันธ์กับเมือง
เก็บน้ำฝน	2.29%
เรียนรู้สังคมและระบบอาหาร	1.76%
เรียนรู้การดูแลสุขภาพและการเป็นอยู่ที่ดี	1.45%
ร้านอาหารที่ขายผักที่ปลูกเอง	1.15%
สอนการทำอาหารและเข้าใจสารอาหาร	0.93%
ทำสวนฝักร	0.88%
การเข้าถึงอาหารของผู้สูงอายุ	1.43%

กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นตัวอย่างจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาในต่างประเทศมาเท่านั้นและเทียบกับประโยชน์ที่สัมพันธ์กับเมือง โดยสามารถดูนิยามการทำกิจกรรมแต่ละประเภทได้ใน 2.1.6 หากมีกิจกรรมนอกเหนือจากกรณีดังกล่าว อาจต้องพิจารณาความสัมพันธ์ต่อประโยชน์ในเมืองก่อนนำมาเพิ่มเติมหรือควรทบทวนกิจกรรมทุก ๆ 5 ปี

6.1.2 สรุปผลจากการศึกษาความต้องการและวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ของเมืองที่สัมพันธ์กับหลักการเกษตรในเมือง

ในปัจจุบัน พบว่าปัจจุบันทั้งวัตถุประสงค์ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร รวมถึงนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนปัจจุบัน ชัชชาติ สิทธิพันธ์ ยังไม่มีนโยบายหรือข้อกำหนดที่กล่าวถึงเกษตรในเมืองอย่างเป็นทางการ ผู้เขียนจึงได้รวบรวม กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562 กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 นโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนปัจจุบัน และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี ทั้งหมดนี้และเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเมืองในแต่ละด้านได้ง่ายขึ้น จึงสรุปออกมาเป็น 12 ข้อ และพบว่าประโยชน์เกษตรในเมือง ตาราง 17 เป็นประโยชน์ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ คือ เกษตรในเมืองช่วยในการกระจายอำนาจสู่สังคมคนเมืองและเกษตรในเมืองสามารถช่วยในการดูแลสิ่งแวดล้อมในเมืองได้ สะท้อนของการให้คุณค่าด้านการมีส่วนร่วมของคนเมืองและสิ่งแวดล้อมในเมือง ซึ่งจะนำพามาซึ่งกิจกรรมเกษตรในเมืองที่เหมาะสมกับพื้นที่เมืองต่อไป

ตาราง 17 รวบรวมวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง

วัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมือง
1 เพิ่มปฏิสัมพันธ์ให้คนในชุมชน
2 เสริมสร้างเมืองที่ปลอดภัย ลดพื้นที่รกร้าง สะอาดเป็นระเบียบ
3 มีอาหารที่ปลอดภัยไม่ปนเปื้อนจากสารเคมีและเชื้อโรค
4 มีพื้นที่สาธารณะกระจายครอบคลุมทุกเขตพื้นที่โดยมีการใช้ประโยชน์ที่ต่างกัน
5 กระจายพื้นที่สีเขียวอย่างเพียงพอ
6 สร้างมาตรการทางกฎหมายเชิงบวก
7 อากาศสะอาด โดยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอากาศ
8 หากจุดเด่นเฉพาะของแต่ละย่าน เพื่อดึงดูดผู้คนและความสนใจเฉพาะในการเรียนรู้และลงทุน
9 แหล่งที่อยู่อาศัยสอดคล้องกับแหล่งงานและสาธารณูปโภคในระยะ 5 กม. โดยพัฒนาพื้นที่แบบผสมผสาน
10 เพิ่มการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ
11 พื้นที่ลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม มีความพร้อมกับการรับมือน้ำท่วมและภัยพิบัติ
12 พื้นที่เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

6.1.3. สาระสำคัญ ในข้อบัญญัติ ประเภทการประกอบเกษตรในเมืองในกรุงเทพมหานคร ออกตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

โดยศึกษาวัตถุประสงค์ของกฎหมายภาษีที่ดินและการร่างข้อบัญญัติ เพื่อเสนอแนะ
สาระสำคัญในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องที่ดินประเภทเกษตรในเมือง ในกรุงเทพมหานคร
ออกตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เปิดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถ
กำหนดอัตราภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของ
เขตการปกครองนั้น ๆ แต่ต้องไม่เกินอัตราที่ พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างกำหนดไว้

การเสนอร่างข้อบัญญัติใดก็ตาม สามารถทำได้โดยประชาชนทั่วไป แต่ต้องมีหลักการและ
เหตุผลเพียงพอเพื่อยื่นต่อคณะกรรมการ โดยการศึกษาในครั้งนี้ ผู้เขียนได้อ้างอิงหลักการเกษตรใน
เมืองของต่างประเทศและเทียบกับวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ของกรุงเทพมหานคร สามารถสรุป
สาระสำคัญได้ดังนี้

1) เกษตรในเมืองมีความแตกต่างจากเกษตรแบบดั้งเดิม นอกจากเป็นพื้นที่ปลูกและ
เลี้ยงดูสัตว์แล้ว ยังรวมถึงเป็นพื้นที่นำทรัพยากรในเมืองมาใช้รวมถึงการนำกลับมาใช้ใหม่
การนำเข้าสู่กระบวนการที่เกี่ยวข้อง การใช้ทรัพยากรและนำทรัพยากรภายในเมืองกลับมา
ใช้ใหม่ การนำแนวคิดเกษตรในเมืองมาใช้ย่อมสอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของ
เมือง ซึ่งต้องการพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่เพื่อการเรียนรู้ รวมไปถึงพื้นที่เพิ่ม
ปฏิสัมพันธ์ของคนเมืองเอง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวไม่ถูกระบุไว้ในเกณฑ์การประกอบพื้นที่
เกษตรกรรม ตามประกาศแนบท้าย ในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างพ.ศ. 2562
เดิม

2) เพิ่มเติมบทนิยาม คำว่า พื้นที่ประกอบเกษตรในเมือง คือ พื้นที่ส่วนบุคคลหรือพื้นที่นิติ
บุคคลในพื้นที่เมือง ซึ่งมีวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่เพื่อการปลูกหรือการเลี้ยงดู การทำให้
เพิ่มพูน การนำเข้าสู่กระบวนการที่เกี่ยวข้องอย่างการเพิ่มมูลค่า และการกระจายผลผลิตที่
เป็นอาหาร รวมถึงผลผลิตที่ไม่ใช่อาหารอย่างพืชที่เป็นยาสมุนไพร รวมถึงการใช้และนำ
กลับมาใช้ใหม่ของทรัพยากร ผลิตภัณฑ์ และการบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม
เหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหวังผลกำไรหรือไม่หวังผลกำไร ในพื้นที่เมืองและพื้นที่
โดยรอบ

กรุงเทพมหานครสามารถมองเห็นรายละเอียดของพื้นที่เกษตรในเมืองชัดเจนขึ้น
จากกิจกรรมที่ที่สอดคล้องกับบริบทเมือง ซึ่งแตกต่างจากหลักเกณฑ์ ในประกาศ
กระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทย เรื่องหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในการประกอบ
เกษตรกรรม โดยมีสาระสำคัญคือ การทำเกษตรที่เป็นการทำไร่ การปลูกผัก การปลูกไม้ผล

ยืนต้น การปลูกสวนป่า การปลูกป่าเศรษฐกิจ แบบสวนเฉพาะ หรือการปลูกไม้ผล หรือไม้ยืนต้นแบบสวนผสม เพิ่มเติมว่าต้องประกอบด้วยชนิดพืชตามกำหนด ในประกาศ 57 ชนิด และชนิดสัตว์ 9 ชนิด ตามจำนวนขั้นต่ำที่กำหนด การกำหนดกฎหมายที่ชัดเจนเป็นอีกหลักการหนึ่งที่สำคัญยิ่ง เพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงไม่เกิดความสับสนหรือเกิดช่องว่างทางกฎหมาย เพื่อรักษาผลประโยชน์ของเมืองป้องกันมิอาจให้เกิดผลเสียต่อพื้นที่ในเขตการปกครอง

3) กำหนดประเภทพื้นที่เกษตรในเมือง โดยอ้างอิงจากวัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์พื้นที่ ตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 การกำหนดประเภทโดยอ้างอิงจากกฎหมายเดิมช่วยให้ไม่เกิดความสับสนต่อการบังคับใช้ และไม่ขัดแย้งกับกฎหมายเดิม โดยอ้างอิงวัตถุประสงค์การใช้งาน ตามลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งเป็น 3 ประเภท เมื่อเว้นการใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรที่ไม่มีในแผนพัฒนาเมืองเดิม ประกอบไปด้วยพื้นที่เพื่ออยู่อาศัย พื้นที่เพื่อการพาณิชย์และพื้นที่ใช้ประโยชน์อื่น ๆ นอกเหนือจากพักอาศัยและการพาณิชย์

4) กำหนดมาตรการส่งเสริมการพัฒนา ตามแผนพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานคร อย่างการลดหย่อนภาษีให้กับพื้นที่ประกอบเกษตรในกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเมือง และสามารถเพิ่มทางเลือกให้คนเมืองได้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ทั้งยังเอื้อประโยชน์สอดคล้องกับแผนพัฒนาเมืองมากยิ่งขึ้น

การเสนอแนะดังกล่าวเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรกับพื้นที่เกษตรในเมือง ตรงตามหลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี โดยเฉพาะตรงตามหลักความเสมอภาคเพราะถ้าหากเอกชนมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่โดยยึดหลักเกษตรในเมือง ถ้าสอดคล้องกับแนวทางของเมืองมาก เจ้าของพื้นที่ก็จะลดภาระทางภาษีได้มาก รวมทั้งส่งผลดีให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและลดภาระการสร้างโครงสร้างพื้นฐานให้กับเมืองได้อย่างมหาศาล รวมทั้งยังสอดคล้องกับหลักความยืดหยุ่น เนื่องจากสาระสำคัญได้ระบุกิจกรรมเพื่อลดหย่อนภาษีไว้อย่างหลากหลาย ตอบสนองวิถีชีวิตที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ให้เกิดความเท่าเทียมในการดำเนินกิจกรรมเกษตรในเมืองมากยิ่งขึ้น

หากสามารถจูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่รกร้างเป็นพื้นที่ประกอบการเกษตรในเมือง โดยแบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และลดหย่อนภาษีตามกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่สอดคล้องกับเมืองแทนการกำหนดอัตราจำนวนพืชหรือสัตว์ต่อขนาดที่ดิน ชนิดพันธุ์เพียงไม่กี่ชนิดในการประกอบเกษตร จะสามารถเปลี่ยนที่รกร้างที่ถูกถือครองโดยเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจุบันมีมากถึง 23,529 ไร่ หรือร้อยละ 70 ของพื้นที่รกร้างทั้งหมด กลายเป็นพื้นที่ที่เอื้อ

ประโยชน์ต่อส่วนรวมตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายภาษีและวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ในเมืองมากยิ่งขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับ กิจกรรมการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ตามที่ระบุไว้ใน หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในการประกอบเกษตรกรรม ตามประกาศกระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทย จะสามารถเทียบความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของเมือง ได้เพียงร้อยละ 14.76 เท่านั้น (ภาพ 25) สามารถตีความได้ว่า หากใช้เพียงกิจกรรมที่ระบุในประกาศแนบท้าย พื้นที่เกษตรที่เกิดขึ้นจะสนับสนุนการพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานครน้อยกว่า การระบุกิจกรรมเกษตรในเมือง ให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่และเพิ่มมาตรการส่งเสริมการพัฒนา เพื่อจูงใจให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่เอกชนมากยิ่งขึ้น

ลำดับกิจกรรมเกษตรในเมืองที่มีความสัมพันธ์กับเมืองกรุงเทพมหานคร																	
กิจกรรมสำคัญสูงสุด	ปลูก ฝักรวมได้และเป็นยา	6.99%		ศูนย์พักอาศัย และสร้างอาชีพใหม่	6.71%		ขายผลิตภัณฑ์ชุมชน	5.63%		5.62%		การรวมตัวระหว่างคนต่างวัย	5.34%		4.82%		อบรมการจัดการเกษตรในเมือง
	4.52%		4.48%		4.27%		3.97%		3.73%		3.68%		3.62%		ร่วมมือกับโรงเรียนหรือระบบการศึกษาในชุมชน		
กิจกรรมสำคัญปานกลาง	วิจัยและบริหารจัดการชุมชน	3.48%		สร้างเครือข่ายการจัดการระบบอาหาร	3.24%		ปรับปรุงดิน	2.68%		2.65%		เตรียมการดูแลสิ่งแวดล้อม	2.57%		2.29%		บ้านโยนยาเมืองใหม่
	2.29%		1.76%		1.45%		1.15%		0.93%		0.88%		1.43%				
กิจกรรมสำคัญน้อย	เก็บน้ำฝน	1.76%		เรียนรู้สังคมและระบบอาหาร	1.76%		เก็บเมล็ดพันธุ์	0.93%		0.88%		สามารถทำอาหารและเข้าใจอาหาร	0.88%		0.88%		ทำสวนฝัง
	0.88%		0.88%		0.88%		0.88%		0.88%		0.88%		0.88%				

ภาพ 25 ประเภทกิจกรรมประกอบเกษตรในเมืองและค่าร้อยละความสัมพันธ์กับเมือง

6.2 สรุปประเด็นที่จำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติม

ข้อจำกัดของงานวิจัยนี้คือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้ เนื่องจากเป็นกฎหมายใหม่และแนวทงนโยบายพัฒนาเมืองยังไม่นิ่งจากเหตุปัจจัยแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แม้ว่าพระราชบัญญัติฯ จะมีเจตนารมณ์ที่ดี แต่นับว่ายังเป็นกฎหมายแนวคิดใหม่ในบริบทของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครและของประเทศไทย งานวิจัยนี้จึงอาจไม่สมบูรณ์นักเมื่อเวลาผ่านไป ผู้เขียนขอสรุปประเด็นข้อจำกัดที่จำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

- 1) กรุงเทพมหานครมีนโยบายและกฎหมายควบคุมการใช้ที่ดินที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในเมือง หากนำมาพิจารณาและใช้ร่วมกับข้อกำหนด กฎหมายอื่น ๆ โดยยึดแนวทางพัฒนาเมืองที่เป็นปัจจุบันเป็นหลัก ร่วมกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ในอนาคต โดยใช้เครื่องมือลำดับความสำคัญ AHP กับความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ เอกชน รวมถึงบุคคลทั่วไป ย่อมก่อให้เกิดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับนโยบาย และกฎหมายควบคุมการใช้ที่ดินที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในเมือง และคนส่วนใหญ่ในเมืองจะได้ประโยชน์จากการพัฒนาที่ดินมากขึ้นส่งผลต่อภาษีที่รัฐจะได้รับเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเรื่องอื่นต่อไปได้ดียิ่งขึ้น
- 2) การเสนอแนะการร่างข้อบัญญัติตามขั้นตอน จำเป็นต้องเสนอต่อเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและได้รับความเห็นชอบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ก่อนนำร่างไปเสนอแก่คณะกรรมการพิจารณาต่อไป ในงานวิจัยนี้เป็นเพียงการศึกษา แนวทางการจัดทำประเภทการเกษตรในเมือง และผู้เขียนเน้นศึกษากิจกรรมในช่วงเวลาหนึ่ง หากมีกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและสภาพสังคม สามารถปรับเปลี่ยนและพิจารณาตามความเหมาะสมต่อไป รวมถึงความสอดคล้องกับกฎหมายก็เช่นกัน หากมีกฎหมายที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ที่กล่าวถึงการสนับสนุนพื้นที่เกษตรในเมือง อาจต้องปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมเพื่อหาความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เหมาะสมต่อไป
- 3) หากนำสาระสำคัญในข้อบัญญัติดังกล่าวไปปรับใช้ จำเป็นต้องหา เกณฑ์ ปริมาณพื้นที่ ปริมาณแปลงปลูก ปริมาณผลผลิตที่สอดคล้องกับกิจกรรม ความต้องการของคนเมืองในแวกดังกล่าว ความถี่ของกิจกรรมและจำนวนผู้เข้าร่วม รวมถึงความพึงพอใจในการใช้งานกิจกรรม ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ต่อไป เพื่อให้ข้อบัญญัติมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- Affairs, U. D. o. E. a. S. (2018). Revision of the World Urbanization Prospects. Retrieved from <https://www.un.org/development/desa/publications/2018-revision-of-world-urbanization-prospects.html>
- Barry, L., Brelsford, E., Durrant, S., Gasparska, A., Gittleman, M., Rooney, D., & Silva, P. (2015). *DataCollectionToolkit : Methods for measuring the outcomes and impacts of community gardens and urban farms*. In C. Bauer & R. Fletcher (Eds.). Retrieved from <https://farmingconcrete.org/toolkit/>
- Cabannes, Y. (2013). Peri-urban agriculture, social inclusion of migrant population and Right to the City. *City Analysis of Urban Change, Theory, Action*, 17(2).
- Cast architecture. (2022). INTERBAY P-PATCH COMMUNITY CENTER. Retrieved from <https://www.castarchitecture.com/interbay-p-patch>
- Cohen, N., & Reynolds, K. (2012). Five Borough Farm: Seeding the Future of Urban Agriculture in New York City. Retrieved from <https://threadcollective.com/five-borough-farm>
- Cohen, N., & Reynolds, K. (2014). Urban Agriculture Policy Making in New York's "New Political Spaces". *Journal of Planning Education and Research*, 34(2), 221-234. doi:10.1177/0739456x14526453
- farmer, o. m. u. (2016). *Site Selection for the Urban Farmer*.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations, R., RUAFA Global Partnership on Sustainable Urban Agriculture and Food Systems. (2022). *Urban and peri-urban agriculture sourcebook: From production to food systems*. Retrieved from https://books.google.co.th/books?id=Wxx4EAAAQBAJ&pg=PA131&source=gbs_to_c_r&cad=3#v=onepage&q&f=false
- Giseke, U. (2015). *URBAN AGRICULTURE FOR GROWING CITY REGIONS* (U. Giseke Ed. Earthscan from RoutledgePublisher: Routledge, Oxon, Abingdon, New York ed.).
- Goepel, K. D. (2018). AHP excel template with multiple inputs. *Business Performance Management Singapore (BPMSG): Singapore*. Retrieved from

<https://bpmsg.com/ahp/ahp-calc.php>

Hribar, M. Š., Istenič, S. P., Kladnik, D., Kozina, J., Kumer, P., Tiran, J., . . . Schwarz, C.

(Producer). (2019). Participatory urban agriculture governance plan for fighting social exclusion in the Danube Region. .

Kirchler, E. (2017). Tax Behaviour. In *Economic Psychology*.

Montgomery, C. (2013). *Happy City: Transforming Our Lives Through Urban Design*. UK:

Penguin

Mougeot, L. j. A. (2000). Urban agriculture: Definition.

Philips, A. (2013). *Designing urban agriculture*. Hoboken, new jeesey: John

wiley&son,inc.

Quality Business Awards. (2022). Lafayette Greens Voted Best Garden in Detroit 2022.

Retrieved from <https://www.greeningofdetroit.com/greenspaces>

Saaty, T. (1990). How to make a desision:The analysis Hierarchy Process. *European Journal of Operational Research* 48.

Saaty, T. L. (1990). How to make a desision:The analysis Hierarchy Process. *European Journal of Operational Research* 48, 9-26.

Smith, A. (1776). Principles of taxation. In *The Wealth of Nations* Retrieved from

https://www.google.co.th/books/edition/An_Inquiry_Into_the_Nature_and_Cause_of/H6qhO9ZftFOC?hl=en&gbpv=1&printsec=frontcover

Tsubota, K. (2005). Urban Agriculture In Asia: Lessons From Japanese Experience.

United Nations. (2018). Revision of the World Urbanization Prospects. Retrieved from

<https://www.un.org/development/desa/en/news/population/2018-revision-of-world-urbanization-prospects.html>

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม. (2552). การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เซนทรัลพัฒนา. (2565). อสังหาฯ และศูนย์การค้าแรก ในไทย จุดประกายคนเมืองด้วย G GARDEN สวนผักใจกลางย่านพระราม 9. Retrieved from

<https://www.centralpattana.co.th/en/sustainability/update/activities/782/%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%AF-%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%A8%E0%B8%B9%E0%B8%99%>

[E0%B8%A2%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%81-%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2-%E0%B8%88%E0%B8%B8%E0%B8%94%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%A2-g-garden-%E0%B8%AA%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%9C%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B9%83%E0%B8%88%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A1-9](http://www.doe.go.th/...)

กรมธนารักษ์. (2564). ระบบเผยแพร่ราคาประเมินสินทรัพย์. Retrieved from

<http://assessprice.treasury.go.th/>

กรมพัฒนาที่ดิน. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. (2562). สรุปประเภทการใช้ที่ดินจังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีพ.ศ. 2562. Retrieved from

http://www1.ddd.go.th/web_OLP/report_research_C.html

(2562).พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562.เล่ม 136ตอนที่ 30. น.48-49

กองนโยบายและแผนงาน. (2558). รายงานการเปรียบเทียบพื้นที่ว่างในกรุงเทพมหานครระหว่าง พ.ศ. 2549 และพ.ศ.2558. Retrieved from สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร:

กองนโยบายและแผนงาน. (2562). รายงานการศึกษาประชากรกรุงเทพมหานครและปริมณฑลปี พ.ศ. 2561. Retrieved from กรุงเทพมหานคร:

จุฬารัตน์ ยะปะนัน. (2552). การใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อแก้ปัญหาที่ดินรกร้างว่างเปล่า. เกร็ดกฎหมายน่ารู้.

ชนกชนม์ ภูมิวิจิตรการ. (2563). มาตรการทางภาษีเพื่อการผังเมือง. *Valaya Alongkorn Review*, 10.

ชัชชาติ สิทธิพันธุ์. (2565). 216 นโยบาย ของผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร 2565. Retrieved from <https://www.chadchart.com/>

ณัฐพล ใจจริง, & วงศ์วิเศษธร, ก. (2560). ข้อบัญญัติท้องถิ่น. Retrieved from

[http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8D%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%96%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%99_\(%E0%B8%9C%E0%B8%A8.%E0%B8%94%E0](http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8D%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%96%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%99_(%E0%B8%9C%E0%B8%A8.%E0%B8%94%E0)

[%B8%A3.%E0%B8%93%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%9E%E0%B8%A5_%E0%B9%83%E0%B8%88%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%A4%E0%B8%A9%E0%B8%93%E0%B9%8C_%E0%B8%A7%E0%B8%87%E0%B8%A8%E0%B9%8C%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A9%E0%B8%98%E0%B8%A3\)#_ftn6](#)

ดาวินชี. (2564). รีวิว Sansiri Backyard @T77 คอมมูนิตีส์เชียงใหม่ ใจกลางกรุง. Retrieved from <https://review.co.th/16477/>

ดุยลักษณ์ ตรีชูธรรม. (2553). หลักการกฎหมายวิชาชีพอากร: สถาบัน T.Training Center. .

นคร ยิ้มศิริวัฒน์. (2548). การคลังรัฐบาล (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นพรัตน์ ตาปานานนท์. (2553). การผังเมืองของประเทศไทย : ปัญหาและการแก้ไข. Retrieved from <https://www.tuda.or.th/index.php/2018/08/02/000005/>

ปกรณ เมฆแสงสวย. (2548). การประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศเพื่อการศึกษาผลกระทบจากการขยายตัวของเมือง ต่อปัญหาขยะในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปิยะพงษ์ บุขบงก์. (2561). The Garden City: ประสบการณ์เกษตรในเมืองที่เลทเชอเวิร์ท ประเทศอังกฤษ. Retrieved from <https://thaicityfarm.com/2018/10/21/the-garden-city-%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%9A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B9%8C%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7/>

ปิยะพงษ์ บุขบงก์. (2562). เกษตรในเมือง ความสำคัญ ความท้าทาย สู่เป้าหมายเมืองยั่งยืน. ปาฐกถา เรื่อง “เกษตรในเมือง ความสำคัญ ความท้าทาย สู่เป้าหมายเมืองยั่งยืน” ในงานสัมมนาวิชาการ เกษตรในเมือง ครั้งที่ 1 “เกษตรในเมืองเพื่อเมืองอย่างยั่งยืน” 15 ก.พ. 2562. Retrieved from

<https://thaicityfarm.com/2020/04/18/%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87-%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B3%E0%B8%84%E0%B8%B1%E0%B8%8D/>

- ภัชภิษา ฤกษ์สิรินุกูล. (2563). ทำความรู้จัก ‘wastegetable’ นครแห่งการแปลง ‘เศษอาหาร’ ให้กลายเป็น ‘สวนผักกลางเมือง. Retrieved from <https://www.salika.co/2020/03/09/wastegetable-bangkok-rooftop-farming/>
- ยสมชาย ตู่แก้ว, พรรณวรท อุดมผล, & สุภาวดี จันทมุต. (2560). คู่มือแบบการร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535.
- ยุทธนา ศรีสวัสดิ. (2563). ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง. Retrieved from <https://www.itax.in.th/pedia/%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A9%E0%B8%B5%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%99/>
- วรรณโณบล ควรอาจ, & ถิ่นพังกา, ผ. (2556). กระบวนการกลายเป็นเมืองในประเทศไทย.
- วิฑูรย์ ตันศิริคงค. (2557). AHP การตัดสินใจขั้นสูงเพื่อความก้าวหน้าขององค์กรและความอยู่ดีมีสุขของมหาชน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล. (2563). กฎหมายภาษีอากร กรุงเทพมหานคร.
- สมคิด บางโม. (2556). ภาษีอากรธุรกิจ. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สมคิด พุทธศรี. (2560). ดวงมณี เลาวกุล : ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ความฝันที่ไม่เป็นจริง? Retrieved from <https://www.the101.world/land-property-tax-reform-duangmanee/>
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2562). สรุปสาระสำคัญ พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง. Retrieved from [https://www.fpo.go.th/main/getattachment/General-information-public-service/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89/%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A9%E0%B8%B5%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A5%E0%B8%B9%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%87/\(Short-New\)Land_Building-tax.pdf.aspx?lang=th-TH](https://www.fpo.go.th/main/getattachment/General-information-public-service/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89/%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A9%E0%B8%B5%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A5%E0%B8%B9%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%87/(Short-New)Land_Building-tax.pdf.aspx?lang=th-TH) from สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ออนไลน์ [https://www.fpo.go.th/main/getattachment/General-information-public-service/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89/%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A9%E0%B8%B5%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%87/\(Short-New\)Land_Building-tax.pdf.aspx?lang=th-TH](https://www.fpo.go.th/main/getattachment/General-information-public-service/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89/%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A9%E0%B8%B5%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%87/(Short-New)Land_Building-tax.pdf.aspx?lang=th-TH)

[%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A5%E0%B8%B9%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%87/\(Short-New\)Land_Building-tax.pdf.aspx?lang=th-TH](https://www.mekhanews.com/2021/bangkok-creates-green-spaces/)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2563). แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย.

สำนักงานประชาสัมพันธ์ กรุงเทพฯ, & สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพฯ. (2563). ที่ดินเหลือ กทม.ขอ ร่วมสร้างพื้นที่สีเขียว. Retrieved from <https://mekhanews.com/2021/bangkok-creates-green-spaces/>

สำนักงานยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร. (2564). ฐานข้อมูลและระบบติดตามประเมินผลการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร V.2. Retrieved from สืบค้นจาก <http://203.155.220.118/green-parks-admin/>

สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักงานสวัสดิการสังคม. (2547). ต้นไม้ในกรุงเทพ เขตดุสิต. ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตร: ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตร.

สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร. (2561). มาตรการทางผังเมือง รู้ไว้ ได้เปรียบ. Retrieved from <https://www.terrakk.com/articles/156687>

(2556).แผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20ปี พ.ศ.2556 และพ.ศ.2575.

อชิภัทร มุกิตาเจริญ. (2564). เศรษฐศาสตร์ภาษี. ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรุณวรรณ. (2560). เรียนรู้การทำเกษตรบนพื้นที่ปูน การทำน้ำหมักชีวภาพ ฮอร์โมน เพาะถั่วงอก พร้อมลงมือปฏิบัติจริง ที่ตลาดฟ้าสำนักงานเขตหลักสี่ Retrieved from <https://thaicityfarm.com/2017/08/23/laksi-district-office-city-farm/>

อรุณวรรณ. (2561). Types of Urban Agriculture. Retrieved from

<https://thaicityfarm.com/2018/03/27/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%A0%E0%B8%97%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87-types-of/>

ภาคผนวก

อัตรากาซีในพระราชบัญญัติกาซีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ปี พ.ศ.2562

1.ที่ดินใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรหรือปล่อยไว้เพื่อใช้ในการพัฒนาโครงการ อัตรากาซีเริ่มต้น 0.01% มีเพดานกาซีสูงสุดอยู่ที่ 0.15% โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- มูลค่า 0-75 ล้านบาท อัตรา 0.01% หรือล้านละ 100 บาท
- มูลค่า 75-100 ล้านบาท อัตรา 0.03% หรือล้านละ 300 บาท
- มูลค่า 100-500 ล้านบาท อัตรา 0.05% หรือล้านละ 500 บาท
- มูลค่า 500-1,000 ล้านบาท อัตรา 0.07% หรือล้านละ 700 บาท
- มูลค่า 1,000 ล้านบาทขึ้นไป อัตรา 0.1% หรือล้านละ 1,000 บาท

ยกเว้นกาซีบุคคลธรรมดา สำหรับมูลค่าที่ดิน 50 ล้านบาทแรก พร้อมทั้งยกเว้นการจัดเก็บกาซีกับบุคคลธรรมดาใน 3 ปีแรกที่กฎหมายบังคับใช้

2.ที่พักอาศัย บ้านหลังหลัก โดยบุคคลธรรมดาเป็นเจ้าของเฉพาะสิ่งปลูกสร้าง และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านอัตรากาซีเริ่มต้น 0.02% เพดานกาซีสูงสุด 0.3%

- มูลค่า 0-10 ล้านบาท ยกเว้นกาซี
- มูลค่า 10-50 ล้านบาท อัตรากาซี 0.02%
- มูลค่า 50-75 ล้านบาท อัตรากาซี 0.03%
- มูลค่า 75-100 ล้านบาท อัตรากาซี 0.5%
- มูลค่า 100 ล้านบาทขึ้นไป 0.10%

บ้านหลังหลัก โดยบุคคลธรรมดาเป็นเจ้าของทั้งที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

- มูลค่า 0- 50 ล้านบาท ยกเว้นกาซี
- มูลค่า 50-75 ล้านบาท อัตรากาซี 0.03%
- มูลค่า 75-100 ล้านบาท อัตรากาซี 0.5%
- มูลค่า 100 ล้านบาทขึ้นไป 0.10%

บ้านหลังอื่น ๆ

- มูลค่าไม่ถึง 50 ล้านบาท อัตรากาซี 0.02%
- มูลค่า 50-75 ล้านบาท อัตรากาซี 0.03%
- มูลค่า 75-100 ล้านบาท อัตรากาซี 0.05%
- มูลค่า 100 ล้านบาทขึ้นไป อัตรากาซี 0.10%

กรณีบ้านหลังหลักที่เป็นเจ้าของบ้านและเจ้าของที่ดิน (เจ้าของบ้านอาศัยอยู่เอง) ได้รับการยกเว้นกาซี 50 ล้านบาทแรก

3.กลุ่มพาณิชย์กรรม (อื่น ๆ) เพดานภาษีสูงสุด 1.2%

- ที่ดิน มูลค่า 0–50 ล้านบาท อัตรา 0.3% หรือล้านละ 3,000 บาท
- ที่ดิน มูลค่า 50–200 ล้านบาท อัตรา 0.4% หรือล้านละ 4,000 บาท
- ที่ดิน มูลค่า 200–1,000 ล้านบาท อัตรา 0.5% หรือล้านละ 5,000 บาท
- ที่ดิน มูลค่า 1,000–5,000 ล้านบาท อัตรา 0.6% หรือล้านละ 6,000 บาท
- ที่ดิน มูลค่า 5,000 ล้านบาทขึ้นไป อัตรา 0.7% หรือล้านละ 7,000 บาท

4.ที่ดินไม่ใช่ประโยชน์ตามสมควรแก่สภาพ มีเพดานภาษีสูงสุดอยู่ที่ 1.2% แต่จะปรับเพิ่มอัตรา 0.3% ทุก 3 ปี แต่อัตรารวมไม่เกิน 3% โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ที่ดิน มูลค่า 0–50 ล้านบาท อัตรา 0.3% หรือล้านละ 3,000 บาท
- ที่ดิน มูลค่า 50–200 ล้านบาท อัตรา 0.4% หรือล้านละ 4,000 บาท
- ที่ดิน มูลค่า 200–1,000 ล้านบาท อัตรา 0.5% หรือล้านละ 5,000 บาท
- ที่ดิน มูลค่า 1,000–5,000 ล้านบาท อัตรา 0.6% หรือล้านละ 6,000 บาท
- ที่ดิน มูลค่า 5,000 ล้านบาทขึ้นไป อัตรา 0.7% หรือล้านละ 7,000 บาท

ชนิดพืช ใน ประกาศแนบท้าย หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในการประกอบเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2)

บัญชีแนบท้าย ก

การประกอบการเกษตรที่เป็นการทำไร่ การปลูกผัก การปลูกไม้ผลยืนต้น การปลูกสวนป่า การปลูกป่าเศรษฐกิจ แบบสวนเฉพาะ หรือการปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้นแบบสวนผสมที่มีชนิดพืชดังต่อไปนี้ จะต้องประกอบการเกษตร ให้ได้อัตราขั้นต่ำตามที่กำหนดไว้ในตาราง จึงจะถือว่าเป็นการใช้ประโยชน์ในการประกอบเกษตรกรรม

ชนิด	อัตราขั้นต่ำของการประกอบการเกษตรต่อไร่
๑. กล้วยหอม	๒๐๐ ต้น/ไร่
๒. กล้วยไข่	๒๐๐ ต้น/ไร่
๓. กล้วยน้ำว้า	๒๐๐ ต้น/ไร่
๔. กระท้อนแปรรียว	๒๕ ต้น/ไร่
พันธุ์ทับทิม	๒๕ ต้น/ไร่
พันธุ์ปุยฝ้าย	๒๕ ต้น/ไร่
๕. กาแฟ	๑๗๐ ต้น/ไร่
พันธุ์โรบัสต้า	๑๗๐ ต้น/ไร่
พันธุ์อราบิก้า	๔๐๐ ต้น/ไร่
๖. กานพลู	๒๐ ต้น/ไร่
๗. กระวาน	๑๐๐ ต้น/ไร่
๘. โกโก้	๑๕๐-๑๗๐ ต้น/ไร่
๙. ขนุน	๒๕ ต้น/ไร่
๑๐. เงาะ	๒๐ ต้น/ไร่
๑๑. จำปาตะ	๒๕ ต้น/ไร่
๑๒. จันทน์เทศ	๒๕ ต้น/ไร่
๑๓. ชมพู	๔๕ ต้น/ไร่
๑๔. ทูเรียน	๒๐ ต้น/ไร่
๑๕. ท้อ	๔๕ ต้น/ไร่
๑๖. น้อยหน่า	๑๗๐ ต้น/ไร่
๑๗. ทุเรียน	๒๕ ต้น/ไร่
๑๘. บัว	๔๕ ต้น/ไร่
๑๙. ปาล์มน้ำมัน	๒๒ ต้น/ไร่
๒๐. ฝรั่ง	๔๕ ต้น/ไร่
๒๑. พุทรา	๘๐ ต้น/ไร่
๒๒. เสาวรส	๔๐๐ ต้น/ไร่
๒๓. พริกไทย	๔๐๐ ต้น/ไร่
๒๔. พลู่	๑๐๐ ต้น/ไร่
๒๕. มะม่วง	๒๐ ต้น/ไร่
๒๖. มะพร้าวแก่	๒๐ ต้น/ไร่
๒๗. มะพร้าวอ่อน	๒๐ ต้น/ไร่
๒๘. มะม่วงหิมพานต์	๔๕ ต้น/ไร่

ชนิด	อัตราขั้นต่ำของการประกอบการเกษตรต่อไร่
๒๙. มะละกอ	
(ยกร่อง)	๑๐๐ ต้น/ไร่
(ไม่ยกร่อง)	๑๗๕ ต้น/ไร่
๓๐. มะนาว	๕๐ ต้น/ไร่
๓๑. มะปราง	๒๕ ต้น/ไร่
๓๒. มะขามเปรี้ยว	๒๕ ต้น/ไร่
๓๓. มะขามหวาน	๒๕ ต้น/ไร่
๓๔. มังคุด	๑๖ ต้น/ไร่
๓๕. ยางพารา	๘๐ ต้น/ไร่
๓๖. ลิ้นจี่	๒๐ ต้น/ไร่
๓๗. ลำไย	๒๐ ต้น/ไร่
๓๘. ลิ้มุด	๔๕ ต้น/ไร่
๓๙. กล้วย	๔๕ ต้น/ไร่
๔๐. ลองกอง	๔๕ ต้น/ไร่
๔๑. ส้มโอ	๔๕ ต้น/ไร่
๔๒. ส้มเกลี้ยง	๔๕ ต้น/ไร่
๔๓. ส้มตรา	๔๕ ต้น/ไร่
๔๔. ส้มเขียวหวาน	๔๕ ต้น/ไร่
๔๕. ส้มจุก	๔๕ ต้น/ไร่
๔๖. สาลี่	๔๕ ต้น/ไร่
๔๗. สละ	๒๕ ต้น/ไร่
๔๘. หน่อไม้ฝรั่ง	๒๕ ต้น/ไร่
๔๙. หมากรุก	๑๐๐-๑๗๐ ต้น/ไร่
๕๐. หม่อน	๓๕ ต้น/ไร่
๕๑. องุ่น	๓๕ ต้น/ไร่
๕๒. แก้วมังกร	๓๕ ต้น/ไร่
๕๓. แอปเปิล	๓๕ ต้น/ไร่
๕๔. อะโวคาโด	๓๕ ต้น/ไร่
๕๕. อินทผลัม	๓๕ ต้น/ไร่
๕๖. ยูคาลิปตัส	๓๕ ต้น/ไร่
๕๗. พืชกลุ่มให้เนื้อไม้	๓๐ ต้น/ไร่

หมายเหตุ : (๑) กรณีที่ไม่ปรากฏชนิดพืชตามบัญชีแนบท้ายนี้ ให้ใช้อัตราขั้นต่ำของการประกอบการเกษตรต่อไร่ โดยเทียบเคียงจากชนิดพืชที่มีลักษณะใกล้เคียงที่สุด

(๒) กรณีที่ไม่สามารถเทียบเคียงจากชนิดพืชที่มีลักษณะใกล้เคียงตาม (๑) ได้ ให้พิจารณาตาม ลักษณะการประกอบการเกษตรในแต่ละท้องถิ่น

วิธีเก็บข้อมูลการดำเนินกิจกรรมเกษตรในเมือง (Barryและคณะ,2015:online)

ตาราง 18 วิธีเก็บข้อมูลการดำเนินกิจกรรมเกษตรในเมือง (Barry et al.,2015:online)

กิจกรรม	วิธีเก็บข้อมูล
สวนผลไม้และผัก สมุนไพร	นับแปลง และนับผลผลิต
อบรมสิ่งแวดล้อม การจัดการพื้นที่เกษตรในเมือง การเก็บเมล็ดพันธุ์ การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ในพื้นที่	วัดปริมาณของเสียที่เกิดขึ้น
การทำปุ๋ยจากเศษอาหาร ถังการหมักปุ๋ย	น้ำหนักปุ๋ยหมักที่ได้
การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ นำน้ำกลับมาใช้ใหม่	พื้นที่และปริมาณเก็บกักน้ำฝน
การฝึกอาชีพ พัฒนาอาชีพ	ความสามารถและความรู้ที่ผู้เรียนได้รับหลังอบรม
พื้นที่ระดมสมอง /มีอาสาสมัคร/เรียนรู้นอกห้องเรียน/พื้นที่เข้าสังคม	จำนวนคนเข้าถึงโครงการ
ผลิตภัณฑ์ทดสอบสำหรับเด็ก /โครงการอาหารสุขภาพ	การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
พื้นที่สร้างการมีส่วนร่วมกับคนในอาคาร ในคนภายนอก	ความพอใจของคนที่ใช้งาน
สอนทำอาหาร ผลิตภัณฑ์อาหารสุขภาพ	จำนวนคนที่เข้าถึงอาหารสุขภาพ
สวนดอกไม้	ความสวยงามของสวน และความพึงพอใจของคนใช้งานในสวน
ร้านค้าขายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเอง	รายรับ-รายจ่าย
การบริจาคผลิตภัณฑ์	จำนวนการบริจาคอาหาร

ความแตกต่างของพื้นที่เกษตรในเมืองและเกษตรในชนบท

ตาราง 19 ความแตกต่างของพื้นที่เกษตรในเมืองและเกษตรในชนบท (Food and Agriculture Organization of the United Nations,2022:online)

	เกษตรชนบท	เกษตรในเมือง
ประเภท	พื้นที่เกษตรที่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อยที่ต้องพึ่งพากัน เช่น บ่อเก็บน้ำ เลี้ยงสัตว์ โรงปุ๋ย ลานตาก	พื้นที่เกษตรที่เป็นหน่วยเล็ก ๆ ไม่มีที่เฉพาะ บางส่วนอาจไม่มีดิน เป็นสวนแนวตั้ง กระจายตัวกันหรือมีบางส่วนที่เชื่อมโยงกัน
ช่วงเวลา	การทำเกษตรเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรที่ทำงานเต็มเวลา	การทำเกษตรมักเป็นอาชีพรอง: เกษตรกรมักทำงานนอกเวลาเท่านั้น
ผู้ดูแล	เกษตรกรที่เกิดมักจะมีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นทุนเดิม	เกษตรกรเป็นผู้ที่ริเริ่มสนใจการทำเกษตรเป็นทางเลือก และไม่มีความรู้ด้านการทำเกษตรมากนัก
ผลผลิต	ปลูกพืชหลักอย่างเดียวและเลี้ยงสัตว์เป็นอาหาร มูลทำปุ๋ย	ผลิตภัณฑ์ที่เน่าเสียง่าย โดยเฉพาะ ผักใบเขียว ผลิตภัณฑ์จากนม สัตว์ปีกและสุกร เห็ด ไม้ประดับ สมุนไพร ปลา
ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยวตามฤดูกาล	เก็บเกี่ยวตลาดปี (มีน้ำใช้ตลอดปี)
ปัจจัยการผลิต	ที่ดินราคาต่ำ ค่าแรงราคาต่ำ ค่าการตลาดสูง น้ำใช้ไม่แน่นอน	ที่ดินราคาสูง ค่าแรงราคาสูง น้ำราคาแพง ลดต้นทุนของการกำจัดขยะอินทรีย์และน้ำเสีย ค่าการตลาดถูกใกล้แหล่งบริโภค
การบริหารโครงการ	มักจะใช้ความรู้ดั้งเดิมอยู่แล้วและสำเร็จได้ง่ายกว่าเนื่องจากเกษตรกรมีการพึ่งพาอาศัยในสังคมเดียวกัน	มักจะขาดแคลนและทำได้ยากขึ้นเนื่องจากเกษตรกรอยู่กระจัดกระจายและมีภูมิหลังทางสังคมที่ต่างกันอย่างมาก

นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมืองใน

ตาราง 20 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds, 2012:p.99-107)

ขนาดกิจกรรม	รายการกิจกรรม	คำอธิบาย
กิจกรรมเดี่ยว	เก็บน้ำฝน	กิจกรรมที่ช่วยชะลอการไหลของน้ำฝน จนไปถึงการทำบ่อเก็บน้ำ เพื่อไม่รบกวนการใช้น้ำและระบบระบายน้ำในเมืองจนเกินไป
	เก็บเมล็ดพันธุ์	การเก็บเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้จากการเพาะปลูกในพื้นที่ของตน เพื่อการปลูกในครั้งต่อไป หรือการแจกจ่ายและค้าขาย
	ทำปุ๋ยสัตว์	เลี้ยงสัตว์ต้องไม่เป็นการเลี้ยงที่รบกวน หรือขัดต่อข้อบัญญัติในเมืองข้ออื่น ๆ
	ทำสวนผึ้ง	ต้องไม่เป็นการเลี้ยงที่รบกวน หรือขัดต่อข้อบัญญัติในเมืองข้ออื่น ๆ
	ป่วยหมักจากเศษอาหาร	ซากพืชซากสัตว์ จากพื้นที่ของตนเองหรือพื้นที่อื่น ๆ ในชุมชน
	ปรับปรุงดิน	กิจกรรมปลูกพืชหลากหลายสายพันธุ์และมีการปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อบำรุงรักษาดิน หรือปรับปรุงดินในพื้นที่รื้อถอนการก่อสร้างให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ปลูกพืชพรรณได้
	ปลูกไม้ยืนต้น	พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นหรือการเก็บรักษาไม้ยืนต้นเดิมในพื้นที่เพื่อการผลิตอาหาร ยา เก็บเมล็ด หรือให้ความรู้กับคนในชุมชนเอง เป็นร่วมเงาหรือใช้ประโยชน์เพื่อการใช้บริการเชิงนิเวศ

ตาราง 21 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds,2012:p.99-107) (ต่อ)

ขนาดกิจกรรม	รายการกิจกรรม	คำอธิบาย
กิจกรรมเดี่ยว	ปลูกพืชรับประทานได้ และเป็นสมุนไพร	เช่น การปลูก ผักผลไม้ และสมุนไพรพื้นถิ่น ขนาดทั่วไปคือ 1.50 เมตร - 2.40 เมตร (5ฟุต - 8 ฟุต)
กิจกรรมกลุ่มย่อย	กิจกรรมพิเศษ	พื้นที่สร้างสรรค์ สวนเกษตรในเมืองเป็นสถานที่จัดกิจกรรม ตั้งแต่การถ่ายภาพยนตร์ บาร์บีคิว เทศกาลเก็บเกี่ยว ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้คนมารวมตัวกันได้ ไม่ว่าจะพวกเขาจะเกี่ยวข้องกับการผลิตอาหารหรือไม่ก็ตาม หรือการรวมตัวกันของผู้ที่สนใจเรื่องเดียวกันอย่างการดูนก การเลี้ยงปลาคราฟ ก็เกิดขึ้นได้ในพื้นที่เกษตรในเมือง
	กิจกรรมสนับสนุนเกษตรกรในเมือง	โดยจัดให้มีกิจกรรมให้ผู้บริโภคได้ซื้อผลิตผลในช่วงต้นฤดูเพาะปลูก โดยได้รับการจัดสรรรายสัปดาห์โดยตรงจากสวนเกษตรให้กับสมาชิกทุกคน เป็นที่ร่วมกิจกรรมออกกำลังกายให้เหงื่อออกอย่างน้อยเก้าชั่วโมงในสวนเกษตรในแต่ละปี และยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้ผลิตผลในชุมชน หุ่นบางส่วนสงวนไว้สำหรับผู้อยู่อาศัยที่มีรายได้น้อย
	เป็นพื้นที่พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากคนในชุมชน	เป็นพื้นที่ สนับสนุนพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากชุมชน เพื่อการเติบโตของเศรษฐกิจชุมชน

ตาราง 22 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds, 2012:p.99-107) (ต่อ)

ขนาดกิจกรรม	รายการกิจกรรม	คำอธิบาย
กิจกรรมกลุ่มย่อย	พื้นที่ขายผลิตภัณฑ์ชุมชน	เป็นพื้นที่จุดศูนย์กลางในการขายผลผลิตของชุมชน หรือในพื้นที่ที่มีคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตดำเนินการตลาดเกษตรกร ร้านกาแฟ และโครงการแบ่งปันอาหารที่ซื้อและแจกจ่ายต่อผลิตผลจากเกษตรในเมืองที่ตั้งอยู่ทั่วเมือง โปรแกรมหลังเลิกเรียนและภาคฤดูร้อนค่ายและโปรแกรมการศึกษาอื่น ๆ ตลาดตะวันออกของดิทรอยด์เป็นสถานที่จำหน่ายอาหารขายส่งของเมืองโดยมีหกช่วงตีกตลาดเกษตรกรสำหรับผู้ขายในท้องถิ่น 250 ราย รายล้อมไปด้วยผู้จำหน่ายอาหารและสถานประกอบการด้านอาหารอื่น ๆ ตลาดตะวันออกมีฟาร์มสาธิตในเมืองและตลาดค้าส่งนอกเวลาทำการและโปรแกรมสาธิตที่เกี่ยวข้องกับอาหารพิเศษ ดึงลูกค้าเข้าสู่ตลาด
	การเข้าถึงอาหารอย่างเท่าเทียม	เป็นพื้นที่ผลิตหรือแจกจ่ายอาหารให้แก่ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุที่พึ่งพาตัวเองไม่ได้
	พื้นที่ร้านอาหาร	ร้านขายอาหารที่ผลิตขึ้นภายในพื้นที่โดยรอบหรือนำผลิตภัณฑ์มาจากชุมชนเมืองโดยรอบ
กิจกรรมกลุ่มใหญ่	เป็นแหล่งเรียนรู้การดูแลสิ่งแวดล้อมภายในเมือง	พื้นที่เกษตรในเมืองในชุมชน เป็นการสร้างผลผลิตหรือเป็นพื้นที่สีเขียวยั่งยืนของชุมชนและเชื่อมโยงกับเมืองโดยรอบ

ตาราง 23 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds,2012:p.99-107) (ต่อ)

ขนาดกิจกรรม	รายการกิจกรรม	คำอธิบาย
กิจกรรมกลุ่มใหญ่	เป็นพื้นที่สอนการทำอาหารและเรียนรู้	พื้นที่เกษตรในเมืองเชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่เรียนรู้เข้าใจสารอาหารในพืชผลแต่ละชนิดที่ร่างกายต้องการ เรียนรู้การทำอาหาร มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนทำอาหารและโภชนาการ มักเกิดขึ้นในพื้นที่เพื่อแสวงหากำไรหรืออาสาสมัครชุมชน และการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนและภาครัฐ
	เป็นพื้นที่เรียนรู้ระบบและที่มาของอาหารในระบบนิเวศเมือง	พื้นที่เกษตรในเมืองเชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่เรียนรู้ระบบและที่มาของอาหารในระบบนิเวศเมืองได้
	เป็นพื้นที่เรียนรู้การดูแลสุขภาพและการเป็นอยู่ที่ดีเป็นอยู่ที่มีคุณภาพ	พื้นที่เกษตรในเมืองเชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่เรียนรู้การดูแลสุขภาพและการเป็นอยู่ที่ดี เช่น การทำสวนช่วยให้ได้ออกกำลังกาย ผ่อนคลายได้อย่างไร
	เป็นพื้นที่เรียนรู้สังคมและระบบอาหาร	พื้นที่เกษตรในเมืองเชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่เรียนรู้สังคมและระบบอาหาร เข้าใจที่มาของอาหารเมือง แหล่งผลิต การขนส่ง รวมไปถึงกระบวนการคัดแยกขยะเศษอาหาร
	มีความร่วมมือกับโรงเรียนหรือระบบการศึกษาในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมเกษตรในเมือง	พื้นที่เรียนรู้สิ่งแวดล้อมในเมืองร่วมกับโรงเรียนในท้องถิ่นและการเยี่ยมชม สวนในเมืองเปิดโอกาสให้วัยรุ่น ลงมือฝึกปฏิบัติจริงและเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช

ตาราง 24 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds, 2012:p.99-107) (ต่อ)

ขนาดกิจกรรม	รายการกิจกรรม	คำอธิบาย
กิจกรรมกลุ่มใหญ่	เป็นพื้นที่อบรมการเป็นผู้นำของเด็กรุ่นใหม่	พื้นที่ให้เยาวชนพัฒนาทักษะความพร้อมในการทำงาน และเรียนรู้การเป็นผู้นำผ่านกิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง การรวมกลุ่มปลูกผักหลังเลิกเรียน วางแผนการดูแล จนกระทั่งนำไปจำหน่ายหรือรับประทานได้ เน้นการฝึกทักษะในการดำรงชีวิต และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
	เป็นพื้นที่อบรมการจัดกิจกรรมเกษตรในเมืองอย่างเป็นระบบ	พื้นที่พัฒนาระบบเกษตรในเมือง เป็นการร่วมมือเจ้าของพื้นที่และองค์กรหรือภาครัฐ จัดอบรมผู้ที่สนใจการทำเกษตรในเมือง วิธีการ อุปกรณ์ การวางแผน ตลอดจนการทำตลาดเพื่อจัดจำหน่าย
	เป็นพื้นที่ศูนย์ฝึกอาชีพ	พื้นที่เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการฝึกอบรมเกษตรกร การวางแผนเพื่อการพัฒนาธุรกิจและโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนผู้ประกอบการด้านอาหารรายใหม่และรายเดิม เกษตรกรในเมืองและให้การศึกษาด้านอาหารผ่านวิทยาลัยชุมชน
	เป็นพื้นที่การรวมกลุ่มของแม่บ้านในชุมชน	พื้นที่ให้โอกาสของคนว่างงานและกลุ่มเปราะบางในชุมชน

ตาราง 25 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds, 2012: p.99-107) (ต่อ)

ขนาดกิจกรรม	รายการกิจกรรม	คำอธิบาย
กิจกรรมกลุ่มใหญ่	เป็นพื้นที่การรวมตัวระหว่างคนต่างวัย	พื้นที่เกษตรกรรมในเมืองมักจะดึงดูดผู้สูงอายุและอาสาสมัครจากหลากหลายกลุ่มอายุ พื้นที่บางแห่งเสนอกิจกรรมที่ออกแบบเพื่อส่งเสริมคนต่างวัยเช่น สวนชุมชนหนึ่งจ้างวัยรุ่นเพื่อแจกจ่ายอาหารสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ที่ไม่สามารถออกจากบ้านได้ เพื่อให้คนในชุมชนไม่รู้สึกโดดเดี่ยวเกินไป
	มีการเก็บข้อมูลด้านการทำเกษตรในเมืองและการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน	พื้นที่สนับสนุนให้องค์กร ภาครัฐ หน่วยงานการศึกษาเข้ามาศึกษา เก็บข้อมูล และเผยแพร่ความรู้ร่วมกับชุมชน และสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบเกษตรในเมืองร่วมกันได้
	นำนโยบายและข้อกำหนดเมืองมาใช้	ดำเนินการสนับสนุนและงานนโยบายขององค์กรสนับสนุนมีส่วนร่วมในงานด้านนโยบายที่หลากหลาย เช่น การสนับสนุนเพื่อรักษาและขยายที่ดินสำหรับสวนในเมือง การมีส่วนร่วมในการช่วยหยุดความขัดแย้งในการขายสวนชุมชน เป็นตัวกลางในการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมเมือง เช่น ตัวกลางเข้ามาเกี่ยวข้องกับความพยายามในการทำให้การเลี้ยงผึ้งถูกกฎหมายในนิวยอร์กซิตี

ตาราง 26 นิยามของกิจกรรม 28 กิจกรรมในพื้นที่เกษตรในเมือง (Cohen & Reynolds, 2012: p.99-107) (ต่อ)

ขนาด กิจกรรม	รายการกิจกรรม	คำอธิบาย
กิจกรรมกลุ่ม ใหญ่	เป็นพื้นที่การรวมตัว ของอาสาสมัคร	มีระบบการจัดสรรอาสาสมัครช่วยกิจกรรม เกษตรกรรมในเมืองหลีกเลี่ยงการสูญเสียสมาชิก ในพื้นที่นอกเหนือจากการสนับสนุนจากรัฐกิจใน ท้องถิ่น และองค์กรในละแวกใกล้เคียง เป็นการ สนับสนุนการดำเนินงานจากผู้อยู่อาศัยในละแวก ใกล้เคียงมีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น เช่น ร่วมใน กิจกรรมฟาร์มและสวน เข้าร่วมกิจกรรม สาธารณะ งานระดมทุนและตลาดนัดเกษตรกร เข้าร่วมโครงการหรือแคมเปญเพื่อการเกษตรที่ สนับสนุนโดยชุมชน (Hribar et al.) เพื่อรักษา ชุมชน สวน ด้านการเกษตรในเมืองผ่านการ บริจาคสิ่งของ

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20ปี 2556-2575 (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล
กรุงเทพมหานคร,2556)

ตาราง 27 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20ปีวัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม 2556-2575 (สำนัก
ยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร,2556)

วัตถุประสงค์	เรื่อง	รายละเอียด
สิ่งแวดล้อม	เมืองปลอดมลพิษ	แหล่งน้ำดี ลดการทิ้งขยะลงแม่น้ำ ลำคลอง อากาศดี การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มจุดกำจัดขยะ
	ป้องกันภัยพิบัติ	มีความพร้อมกับการรับมือ น้ำท่วม น้ำหนุ่น น้ำหลาก และมีพื้นที่ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อป้องกันการกัด เซาะ และปรับปรุงแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติเพื่อเป็น ที่พักผ่อนหย่อนใจ
	ศูนย์การเรียนรู้สีเขียว	กระจายความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเมืองอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อมใน กรุงเทพมหานคร(ระบบนิเวศ และภูมิปัญญาท้องถิ่น) เพื่อลดมลพิษทางน้ำ อากาศ และขยะมูลฝอย สร้างการ มีส่วนร่วมระหว่างคนเมืองกับการพัฒนาผังเมือง

ตาราง 28 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20ปีวัตถุประสงค์ด้านสังคม 2556-2575 (สำนักยุทธศาสตร์ และประเมินผลกรุงเทพมหานคร,2556)

วัตถุประสงค์	เรื่อง	รายละเอียด
ด้านสังคม	ปลอดภัยอาชญากรรม	เพิ่มจุดตรวจ และอบรมสายตรวจ เนื่องจาก ความสัมพันธ์ในชุมชนไม่ดีพอ และพบสถานที่เกิดเหตุ ร้อยละ 70 เป็นถนนตรอก ซอก โดยเฉพาะพื้นที่ กรุงเทพมหานครชั้นใน ในเขตเมืองหนาแน่น(หน้า 54)
	ปลอดภัยโรค อาหารปลอดภัย	เมืองปลอดภัยคนเมือง มีอาหารที่ปลอดภัยปราศจาก ปนเปื้อนเชื้อโรคและสารเคมี ไม่ก่อให้เกิดโรคที่มาจาก อาหาร
	ภูมิทัศน์สวยงาม	กรุงเทพมหานครต้องจัดระเบียบเมือง ปรับปรุง ทัศนียภาพ ของเมืองให้แลดูสะอาด
	พื้นที่สาธารณะ	กรุงเทพมหานครมีพื้นที่สีเขียวกระจายครอบคลุม ทุก เขตพื้นที่ในรูปแบบและการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย และ กิจกรรมนันทนาการ
	สัญจรสะดวกปลอดภัย	มีระบบขนส่งมวลชนที่หลากหลาย ครอบคลุม สามารถ เข้าถึงได้ง่าย ไม่ไกลจากบ้านเรือน มีช่องทางจักรยาน และทางเดินเท้าที่ดี ให้ผู้คนสัญจรได้อย่างสะดวกสบาย การสัญจรทั้งทางถนนและการสัญจรทางน้ำมีความ คล่องตัว ไม่แออัด
	ศูนย์กลางชุมชนย่อยเข้าถึง ง่าย	กระจาย แหล่งงานและย่านการค้า และบริการพื้นฐาน ไปยัง พื้นที่เมืองเครือข่ายโดยรอบ ปรับปรุงชุมชน ระดับย่าน และพัฒนาพื้นที่ให้มีศักยภาพทางการ เชื่อมโยง กำหนดมาตรการ การใช้ที่ดินอย่างหนาแน่น และผสมผสานของเมือง
ศูนย์การเรียนรู้สีเขียว	กระจายความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเมืองอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อมใน กรุงเทพมหานคร(ระบบนิเวศ และภูมิปัญญาท้องถิ่น) เพื่อลดมลพิษทางน้ำ อากาศ และขยะมูลฝอย สร้างการ มีส่วนร่วมระหว่างคนเมืองกับการพัฒนาผังเมือง	

ตาราง 29 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20ปีวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ 2556-2575 (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร,2556)

วัตถุประสงค์	เรื่อง	รายละเอียด
เศรษฐกิจ	โอกาสทางเศรษฐกิจ	หาจุดเด่นเฉพาะของแต่ละย่าน เพื่อดึงดูดผู้คนและความสนใจเฉพาะในการเรียนรู้และลงทุน
	ใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ	แหล่งที่อยู่อาศัยสมดุลกับแหล่งงานและสาธารณูปโภคในระยะ 5 กม. โดยพัฒนาพื้นที่แบบผสมผสานโดยเฉพาะพื้นที่รอบสถานีรถไฟ (TOD) ลดความหนาแน่นของเมืองกระจายระบบขนส่งให้ทั่วถึงโดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ชั้นในและชั้นกลาง กระจายพื้นที่สีเขียวอย่างเพียงพอ ปรับปรุงมาตรการกฎหมายเชิงบวก สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง
	ศูนย์กลางชุมชนย่อยเข้าถึงง่าย	กระจาย แหล่งงานและย่านการค้า และบริการพื้นฐานไปยัง พื้นที่เมืองเครือข่ายโดยรอบ ปรับปรุงชุมชนระดับย่าน และพัฒนาพื้นที่ให้มีศักยภาพทางการเชื่อมโยง กำหนดมาตรการส่งเสริมการพัฒนา การใช้ที่ดินอย่างหนาแน่น และผสมผสานของเมือง
	ศูนย์การเรียนรู้สีเขียว	กระจายความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเมืองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร(ระบบนิเวศ และภูมิปัญญาท้องถิ่น) เพื่อลดมลพิษทางน้ำ อากาศ และขยะมูลฝอย สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างคนเมืองกับการพัฒนาผังเมือง ลดต้นทุนการกำจัดขยะ และแก้ปัญหามลพิษในระยะยาว

ผลการคำนวณจาก โปรแกรมคำนวณกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์

AHP Analytic Hierarchy Process (EVM multiple inputs)
 K. D. Goepel Version 15.09.2018 Free web based AHP software on: <http://bpmsg.com>
Only input data in the light green fields and worksheets!

n= 6 Number of criteria (2 to 10) Scale: 1 AHP 1-9
 N= 1 Number of Participants (1 to 20) α: 0.1 Consensus: n/a
 p= 0 selected Participant (0=consol.) 2 7 Consolidated

Objective:
 Author:
 Date: Thresh: 1E-08 Iterations: 5 EVM check: 1.1E-09

Table	Criterion	Comment	Weights	+/-
1	ความเข้าใจเรื่องระบบและทีม		12.5%	0.6%
2	การดูแลสิ่งแวดล้อม		37.7%	1.6%
3	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม		20.9%	0.9%
4	การจัดการน้ำฝน		4.5%	0.7%
5	การบำรุงดิน		12.5%	0.6%
6	ความหลากหลายทางชีวภาพ		11.8%	1.4%
7			0.0%	0.0%
8			0.0%	0.0%
9		for 9&10 unprotect the input sheets and expand the question section ("+" in row 66)	0.0%	0.0%
10			0.0%	0.0%

Result
 Eigenvalue Lambda: 6.018 MRE: 8.6%
 Consistency Ratio 0.37 GCI: 0.01 Psi: 0.0% CR: 0.3%

Matrix	ความเข้าใจเรื่องระบบและทีม	การดูแลสิ่งแวดล้อม	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	การจัดการน้ำฝน	การบำรุงดิน	ความหลากหลายทางชีวภาพ	0	0	0	0	normalized principal Eigenvector
1	1	1/3	3/5	3	1	1	-	-	-	-	12.55%
2	3	1	1 4/5	9	3	3	-	-	-	-	37.66%
3	1 2/3	5/9	1	5	1 2/3	1 2/3	-	-	-	-	20.94%
4	1/3	1/9	1/5	1	1/3	1/2	-	-	-	-	4.51%
5	1	1/3	3/5	3	1	1	-	-	-	-	12.55%
6	1	1/3	3/5	2	1	1	-	-	-	-	11.80%
7	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	0.00%
8	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	0.00%
9	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	0.00%
10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.00%

ภาพ 26 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ ลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ของเกษตรกรในเมืองด้านสิ่งแวดล้อมโดย กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (1-2)

AHP Analytic Hierarchy Process n= 6 Input 1

Objective: 0

Only input data in the light green fields!

Please compare the importance of the elements in relation to the objective and fill in the table: Which element of each pair is more important, A or B, and how much more on a scale 1-9 as given below.

Once completed, you might adjust highlighted comparisons 1 to 3 to improve consistency.

n	Criteria	Comment	RGM	+/-
1	ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มา		12.5%	0.5%
2	การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง		37.6%	1.6%
3	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง		20.9%	0.9%
4	การจัดการน้ำฝน		4.5%	0.6%
5	การบำรุงดิน		12.5%	0.5%
6	ความหลากหลายทางชีวภาพแล		11.8%	1.6%
7				
8				
9				
10		for 9&10 unprotect the input sheets and expand the question section ("+" in row 66)		

Participant 1 1 α: 0.1 CR: 0% 1

Name Weight Date Consistency Ratio

i	j	A	B	A or B	Scale (1-9)
1	2	ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มา	การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง	B	3
1	3	ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มา	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง	B	1 2/3
1	4	ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มา	การจัดการน้ำฝน	A	3
1	5	ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มา	การบำรุงดิน	A	1
1	6	ความเข้าใจเรื่องระบบและที่มา	ความหลากหลายทางชีวภาพ	A	1
1	7				
1	8				
2	3	การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง	A	1 4/5
2	4	การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง	การจัดการน้ำฝน	A	9
2	5	การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง	การบำรุงดิน	A	3
2	6	การดูแลสิ่งแวดล้อมในเมือง	ความหลากหลายทางชีวภาพ	A	3
2	7				
2	8				
3	4	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง	การจัดการน้ำฝน	A	5
3	5	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง	การบำรุงดิน	A	1 2/3
3	6	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมือง	ความหลากหลายทางชีวภาพ	A	1 2/3
3	7				
3	8				
4	5	การจัดการน้ำฝน	การบำรุงดิน	B	3
4	6	การจัดการน้ำฝน	ความหลากหลายทางชีวภาพ	B	2
4	7				
4	8				
5	6	การบำรุงดิน	ความหลากหลายทางชีวภาพ	A	1
5	7				
5	8				
6	7				
6	8				
7	8				

Intensity of	Definition	Explanation
1	Equal importance	Two elements contribute equally to the objective
3	Moderate importance	Experience and judgment slightly favor one element over another
5	Strong Importance	Experience and judgment strongly favor one element over another
7	Very strong importance	One element is favored very strongly over another, its dominance is demonstrated in practice
9	Extreme importance	The evidence favoring one element over another is of the highest possible order of affirmation

2,4,6,8 can be used to express intermediate values

AHPcalc-Eco-In1

ภาพ 27 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ หาลำดับประโยชน์ของเกษตรในเมืองด้านสิ่งแวดล้อมโดยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (2-2)

AHP Analytic Hierarchy Process (EVM multiple inputs)

K. D. Goepel Version 15.09.2018 Free web based AHP software on: <http://bpmmsg.com>

Only input data in the light green fields and worksheets!

n= Number of criteria (2 to 10) Scale: AHP 1-9
 N= Number of Participants (1 to 20) α: Consensus:
 p= selected Participant (0=consol.) 2 7 Consolidated

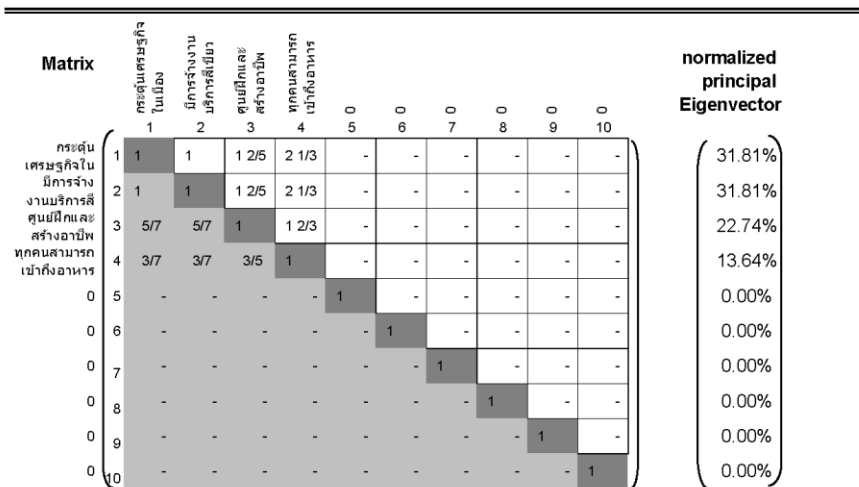
Objective

Author

Date Thresh: Iterations: 7 EVM check: 1.6E-09

Table	Criterion	Comment	Weights	+/-
1	กระตุ้นเศรษฐกิจใน		31.8%	0.0%
2	มีการจ้างงานบริการ		31.8%	0.0%
3	ศูนย์ฝึกและสร้างอาชีพ		22.7%	0.0%
4	ทุกคนสามารถเข้าถึง		13.6%	0.0%
5			0.0%	0.0%
6			0.0%	0.0%
7			0.0%	0.0%
8			0.0%	0.0%
9			0.0%	0.0%
10		for 9&10 unprotect the input sheets and expand the question section ("*" in row 66)	0.0%	0.0%

Result	Eigenvalue	Lambda: 4.000			MRE: 0.1%
	Consistency Ratio	0.37	GCI: 0.00	Psi: 0.0%	CR: 0.0%

ภาพ 28 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ ลำดับประโยชน์ของเกณฑ์ในเมืองด้านเศรษฐกิจโดยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (1-2)

AHP Analytic Hierarchy Process n= 4 Input 1

Objective: 0

Only input data in the light green fields!

Please compare the importance of the elements in relation to the objective and fill in the table: Which element of each pair is more important, A or B, and how much more on a scale 1-9 as given below.

Once completed, you might adjust highlighted comparisons 1 to 3 to improve consistency.

n	Criteria	Comment	RGMM	+/-
1	กระตุนเศรษฐกิจในเมือง		31.8%	0.0%
2	มีการจ้างงานบริการสีเขียว		31.8%	0.0%
3	ศูนย์ฝึกและสร้างอาชีพ		22.7%	0.0%
4	ทุกคนสามารถเข้าถึงอาหาร		13.6%	0.0%
5				
6				
7				
8				
9				
10		for 9&10 unprotect the input sheets and expand the question section ("+" in row 6)		

Participant 1 1 α: 0.1 CR: 0% 1

Name Weight Date Consistency Ratio

		Criteria		more important?	Scale
i	j	A	B	A or B	(1-9)
1	2	กระตุนเศรษฐกิจในเมือง	มีการจ้างงานบริการสีเขียว	A	1
1	3		ศูนย์ฝึกและสร้างอาชีพ	A	1 2/5
1	4		ทุกคนสามารถเข้าถึง	A	2 1/3
1	5				
1	6				
1	7				
1	8				
2	3	มีการจ้างงานบริการสีเขียว	ศูนย์ฝึกและสร้างอาชีพ	A	1 2/5
2	4		ทุกคนสามารถเข้าถึง	A	2 1/3
2	5				
2	6				
2	7				
2	8				
3	4	ศูนย์ฝึกและสร้างอาชีพ	ทุกคนสามารถเข้าถึง	A	1 2/3
3	5				
3	6				
3	7				
3	8				
4	5				
4	6				
4	7				
4	8				
5	6				
5	7				
5	8				
6	7				
6	8				
7	8				

Intensity of	Definition	Explanation
1	Equal importance	Two elements contribute equally to the objective
3	Moderate importance	Experience and judgment slightly favor one element over another
5	Strong Importance	Experience and judgment strongly favor one element over another
7	Very strong importance	One element is favored very strongly over another, its dominance is demonstrated in practice
9	Extreme importance	The evidence favoring one element over another is of the highest possible order of affirmation

2,4,6,8 can be used to express intermediate values

ภาพ 29 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ หาลำดับประโยชน์ของเกษตรในเมืองด้านเศรษฐกิจโดยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (2-2)

AHP Analytic Hierarchy Process (EVM multiple inputs)

K. D. Goepel Version 15.09.2018 Free web based AHP software on: <http://bpmsg.com>

Only input data in the light green fields and worksheets!

n= 9 Number of criteria (2 to 10) Scale: 1 AHP 1-9
 N= 1 Number of Participants (1 to 20) α: 0.1 Consensus: n/a
 p= 0 selected Participant (0=consol.) 2 7 Consolidated

Objective

Author

Date

Thresh: 1E-08 Iterations: 3 EVM check: 4.8E-09

Table	Criterion	Comment	Weights	+/-
1	ความสามารถในการเข้าถึง		2.9%	0.0%
2	ความรู้ในการเข้าถึง		2.9%	0.0%
3	มีการกินที่ดี		2.9%	0.0%
4	มีการได้ออกกำลังกาย		14.3%	0.0%
5	การกระจายอำนาจสู่		25.7%	0.0%
6	โอกาสในการเรียนรู้		20.0%	0.0%
7	ความมั่นคงทางด้าน		2.9%	0.0%
8	พื้นที่ปลอดภัย		20.0%	0.0%
9	การมีปฏิสัมพันธ์		8.6%	0.0%
10			0.0%	0.0%

Result	Eigenvalue	Lambda:	9.000	MRE:	0.0%
	Consistency Ratio	0.37	GCI: 0.00	Psi: #REF!	CR: 0.0%

Matrix	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	normalized principal Eigenvector
ความสามารถในการเข้าถึง	1	1	1	1/5	1/9	1/7	1	1/7	1/3	-	2.86%
ความรู้ในการเข้าถึง	1	1	1	1/5	1/9	1/7	1	1/7	1/3	-	2.86%
มีการกินที่ดี	1	1	1	1/5	1/9	1/7	1	1/7	1/3	-	2.86%
มีการได้ออกกำลังกาย	5	5	5	1	5/9	5/7	5	5/7	1 2/3	-	14.29%
การกระจายอำนาจสู่สังคม	9	9	9	1 4/5	1	1 2/7	9	1 2/7	3	-	25.71%
โอกาสในการเรียนรู้พัฒนา	7	7	7	1 2/5	7/9	1	7	1	2 1/3	-	20.00%
ความมั่นคงทางด้านอาหาร	1	1	1	1/5	1/9	1/7	1	1/7	1/3	-	2.86%
พื้นที่ปลอดภัย	7	7	7	1 2/5	7/9	1	7	1	2 1/3	-	20.00%
การมีปฏิสัมพันธ์	3	3	3	3/5	1/3	3/7	3	3/7	1	-	8.57%
0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.00%

ภาพ 30 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ ลำดับประโชชน์ของเกษตรกรในเมืองดำนสังคม โดยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (1-2)

AHP Analytic Hierarchy Process n= 9 Input 1

Objective: 0
Only input data in the light green fields!
 Please compare the importance of the elements in relation to the objective and fill in the table. Which element of each pair is more important, **A or B**, and **how much** more on a scale 1-9 as given below.
 Once completed, you might adjust highlighted comparisons 1 to 3 to improve consistency.

n	Criteria	Comment	RGMM	+/-
1	ความสามารถในการเข้าถึงอาหาร		2.9%	0.0%
2	ความรู้ในการอาหารสุขภาพดี		2.9%	0.0%
3	มีการกินที่ดี		2.9%	0.0%
4	มีการได้ออกกำลังกายน		14.3%	0.0%
5	การกระจายอำนาจสู่สังคม		25.7%	0.0%
6	โอกาสในการเรียนรู้พัฒนาตนเอง		20.0%	0.0%
7	ความมั่นคงทางด้านอาหาร		2.9%	0.0%
8	พื้นที่ปลอดภัย		20.0%	0.0%
9	การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัย		8.6%	
10	การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัย			0.0%

Participant 1 1 α: 0.1 CR: 0%

Criteria		more important ?	Scale (1-9)
A	B	A or B	
1 2	ความรู้ในการเข้าถึงอาหาร	B	1
1 3	มีการกินที่ดี	B	1
1 4	มีการได้ออกกำลังกายน	B	5
1 5	การกระจายอำนาจสู่สังคม	B	9
1 6	โอกาสในการเรียนรู้	B	7
1 7	ความมั่นคงทางด้านอาหาร	B	1
1 8	พื้นที่ปลอดภัย	B	7
2 3	ความรู้ในการอาหารสุขภาพดี	B	1
2 4	มีการกินที่ดี	B	5
2 5	มีการได้ออกกำลังกายน	B	9
2 6	การกระจายอำนาจสู่สังคม	B	7
2 7	โอกาสในการเรียนรู้	B	1
2 8	ความมั่นคงทางด้านอาหาร	B	7
3 4	มีการกินที่ดี	B	5
3 5	มีการได้ออกกำลังกายน	B	9
3 6	การกระจายอำนาจสู่สังคม	B	7
3 7	โอกาสในการเรียนรู้	B	1
3 8	ความมั่นคงทางด้านอาหาร	B	7
4 5	มีการได้ออกกำลังกายน	B	1 4/5
4 6	การกระจายอำนาจสู่สังคม	B	1 2/5
4 7	โอกาสในการเรียนรู้	A	5
4 8	ความมั่นคงทางด้านอาหาร	B	1 2/5
5 6	การกระจายอำนาจสู่สังคม	A	1 2/7
5 7	โอกาสในการเรียนรู้	A	9
5 8	ความมั่นคงทางด้านอาหาร	A	1 2/7
6 7	โอกาสในการเรียนรู้พัฒนาตนเอง	A	7
6 8	ความมั่นคงทางด้านอาหาร	A	1
7 8	ความมั่นคงทางด้านอาหาร	B	7
1 9	ความสามารถในการเข้าถึงอาหาร	B	3
1 10	ความรู้ในการอาหารสุขภาพดี		
2 9	ความรู้ในการอาหารสุขภาพดี	B	3
3 9	มีการกินที่ดี	B	3
4 9	มีการได้ออกกำลังกายน	A	1 2/3
5 9	การกระจายอำนาจสู่สังคม	A	3
6 9	โอกาสในการเรียนรู้พัฒนาตนเอง	A	2 1/3
7 9	ความมั่นคงทางด้านอาหาร	B	3
8 9	พื้นที่ปลอดภัย	A	2 1/3
9 10	การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัย		
10 10	การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัย		

Intensity	Definition	Explanation
1	Equal importance	Two elements contribute equally to the objective
3	Moderate importance	Experience and judgment slightly favor one element over another
5	Strong Importance	Experience and judgment strongly favor one element over another
7	Very strong importance	One element is favored very strongly over another, its dominance is demonstrated in practice
9	Extreme importance	The evidence favoring one element over another is of the highest possible order of affirmation

2,4,6,8 can be used to express intermediate values

ภาพ 31 ภาพแสดงโปรแกรมคำนวณ ลำดับประโยชน์ของเกษตรในเมืองด้านสังคม โดยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (2-2)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ชามิตา เตชัย
วัน เดือน ปี เกิด	9 เมษายน พ.ศ. 2536
สถานที่เกิด	จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย
วุฒิการศึกษา	2559 ปริญญาบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับสอง สถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิต (สท.บ.) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 366-368 ซอยละออ, แขวงมหาพฤฒาราม, เขตบางรัก เขตบางรัก, จังหวัดกรุงเทพมหานคร, 10500

